

(“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 36/03)

Na temelju članka IV.4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda, održanoj 18. lipnja 2003. godine, i na sjednici Zastupničkog doma, održanoj 27. lipnja 2003. godine, usvojila je

ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU BOSNE I HERCEGOVINE

DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

GLAVA I - TEMELJNA NAČELA

Članak 1.

Predmet i primjena ovoga Zakona

Ovim se Zakonom utvrđuju pravila kaznenog postupka po kojima je dužan postupati Sud Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud), glavni Tužitelj Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužitelj) i drugi sudionici u kaznenom postupku predviđeni ovim Zakonom, kada postupaju u kaznenim stvarima.

Članak 2.

Načelo zakonitosti

- (1) Pravila utvrđena ovim Zakonom trebaju osigurati da nitko nevin ne bude osuđen, a da se počinitelju kaznenog djela izrekne kaznenopravna sankcija pod uvjetima propisanim Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZ BiH) i drugim zakonima Bosne i Hercegovine koji propisuju kaznena djela, i u zakonom propisanom postupku.
- (2) Prije donošenja pravomoćne presude osumnjičenik odnosno optuženik može biti ograničen u svojoj slobodi i drugim pravima samo pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.
- (3) Za kaznena djela koja su u nadležnosti Suda, samo taj sud može izreći kaznenopravnu sankciju u postupku koji je pokrenut i proveden po ovom Zakonu, ukoliko ovim Zakonom nije drugačije propisano.

Članak 3.

Pretpostavka nevinosti i *in dubio pro reo*

- (1) Svatko se smatra nedužnim za kazneno djelo, dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja.
- (2) Sumnju o postojanju činjenica koje čine obilježja kaznenog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe kaznenog zakonodavstva, Sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženika.

Članak 4.

Zabrana dvostrukog suđenja (*Ne bis in idem*)

Nitko ne može biti ponovo suđen za djelo za koje je već bio suđen i za koje je donesena pravomoćna sudska odluka.

Članak 5.

Prava osobe kojoj je oduzeta sloboda

- (1) Osoba kojoj je oduzeta sloboda mora se na njenom materinjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima oduzimanja slobode i istodobno poučiti da nije dužna dati iskaz, da ima pravo na branitelja kojeg može sama izabrati, te da ima pravo da njena obitelj, konzularni službenik strane države čiji je državljanin ili druga osoba koju ona odredi bude obaviještena o njenom oduzimanju slobode.
- (2) Osobi kojoj je oduzeta sloboda postavit će se branitelj na njen zahtjev, ako zbog svog imovnog stanja **ne** može podmiriti troškove obrane.

Članak 6.

Prava osumnjičenika odnosno optuženika

- (1) Osumnjičenik već na prvom ispitivanju mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovama sumnje protiv njega.
- (2) Osumnjičeniku odnosno optuženiku mora se omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist.
- (3) Osumnjičenik odnosno optuženik nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na postavljena pitanja.

Članak 7.

Pravo na obranu

- (1) Osumnjičenik odnosno optuženik ima pravo braniti se sam ili uz stručnu pomoć branitelja kojega sam izabere.
- (2) Ako osumnjičenik odnosno optuženik ne izabere branitelja sam, branitelj će mu se postaviti kada je to propisano ovim Zakonom.
- (3) Osumnjičeniku odnosno optuženiku mora se osigurati dovoljno vremena za pripremu obrane.

Članak 8.

Jezik i pismo

- (1) U kaznenom su postupku u ravnopravnoj uporabi službeni jezici Bosne i Hercegovine - bosanski, hrvatski i srpski jezik, te oba pisma - ćirilica i latinica.
- (2) Stranke, svjedoci i ostali sudionici u postupku imaju pravo služiti se svojim jezikom. Ako osoba ne razumije jedan od službenih jezika Bosne i Hercegovine, osigurat će se usmeno prevođenje onoga što ona odnosno drugi iznose, te isprava i drugog pisanog dokaznog materijala.
- (3) O pravima iz stavka 2. ovoga članka, poučit će se prije prvog ispitivanja osobe iz stavka 2. ovoga članka, koje se tih prava mogu odreći ako znaju jezik na kojem se vodi postupak. U zapisniku će se zabilježiti da je pouka dana i izjava sudionika na danu pouku.
- (4) Prevođenje obavlja sudski tumač.

Članak 9.

Upućivanje i dostava dopisa

- (1) Pozive, odluke i druge dopise upućuje Sud i druga tijela koja sudjeluju u postupku, na službenim jezicima iz članka 8. stavka 1. ovoga Zakona.
- (2) Tužbe, žalbe i drugi podnesci dostavljaju se Sudu i drugim tijelama koja sudjeluju u postupku na službenim jezicima iz članka 8. stavka 1. ovoga Zakona.
- (3) Osobi kojoj je oduzeta sloboda ili se nalazi u pritvoru, na izdržavanju kazne ili na obveznom psihijatrijskom liječenju ili obveznom liječenju od ovisnosti, dostavit će se i prijevod dopisa iz st. 1. i 2. ovoga članka na jeziku kojim se ta osoba u postupku služi.

Članak 10. Zakonitost dokaza

- (1) Zabranjeno je od osumnjičenika, optuženika ili bilo od koje druge osobe koja sudjeluje u postupku iznuđivati priznanje ili kakvu drugu izjavu.
- (2) Sud ne može utemeljiti svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratificirala, niti na dokazima koji su pribavljeni povredama ovoga Zakona.
- (3) Sud ne može temeljiti svoju odluku na dokazima koji su dobijeni temeljem dokaza iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 11. Pravo na odštetu i rehabilitaciju

Osoba koja je neopravdano osuđena za kazneno djelo ili joj je neosnovano oduzeta sloboda ima pravo na rehabilitaciju, pravo na naknadu štete iz proračunskih sredstava, te druga prava utvrđena zakonom.

Članak 12. Pouka o pravima

Osumnjičenika odnosno optuženika ili drugu osobu koja sudjeluje u postupku, koji bi iz neznanja mogli propustiti neku radnju u postupku ili se iz neznanja ne bi koristili svojim pravima, Sud, Tužitelj i druga tijela koja sudjeluju u postupku poučit će o pravima koja im po ovom Zakonu pripadaju i o posljedicama propuštanja radnje.

Članak 13. Pravo na suđenje bez odgode

- (1) Osumnjičenik odnosno optuženik ima pravo da u najkraćem razumnom roku bude izveden pred Sud i da mu bude suđeno bez odgode.
- (2) Sud je dužan postupak provesti bez odugovlačenja i onemogućiti svaku zlouporabu prava koja pripadaju osobama koje sudjeluju u postupku.
- (3) Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće nužno vrijeme.

Članak 14. Jednakost u postupanju

Sud, Tužitelj i druga tijela koja sudjeluju u postupku dužna su s jednakom pažnjom ispitivati i utvrđivati kako činjenice koje osumnjičenika odnosno optuženika terete, tako i one koje mu idu u korist.

Članak 15. Slobodna ocjena dokaza

Pravo Suda, Tužitelja i drugih tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku da ocjenjuju postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.

Članak 16. Optužno načelo

Kazneni postupak se može pokrenuti i provesti samo po zahtjevu Tužitelja.

Članak 17. Načelo zakonitosti kaznenog progona

Tužitelj je dužan poduzeti kazneni progon ako postoje dokazi da je kazneno djelo počinjeno, osim ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

Članak 18. Posljedice pokretanja postupka

Kada je propisano da pokretanje kaznenog postupka ima za posljedicu ograničenje određenih prava, te posljedice, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano, nastupaju potvrđivanjem optužnice. Ako se radi o kaznenim djelima s propisanom kaznom zatvora do pet godina ili novčanom kaznom kao glavnom kaznom, te posljedice nastupaju od dana kada je osuđujuća presuda donesena, bez obzira je li postala pravomoćnom.

Članak 19. Prethodna pitanja

(1) Ako primjena kaznenog zakona ovisi od prethodne odluke o kakvom pravnom pitanju za čije je odlučivanje nadležan sud u kojem drugom postupku ili neko drugo tijelo, Sud kada sudi u kaznenom predmetu može sam odlučiti i o tom pitanju po odredbama o dokazivanju u kaznenom postupku. Odluka Suda o tom pravnom pitanju ima učinak samo u kaznenom predmetu koji taj sud raspravlja.

(2) Ako je o takvom prethodnom pitanju odluku već donio sud u kojem drugom postupku ili neko drugo tijelo, takva odluka ne veže Sud glede ocjene je li počinjeno određeno kazneno djelo.

GLAVA II - ZNAČENJE IZRAZA

Članak 20. Temeljni pojmovi

Osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno, pojedini izrazi uporabljeni u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:

- a) "Osumnjičenik" je osoba za koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo.
- b) "Optuženik" je osoba protiv koje je potvrđena jedna ili više točaka optužnice.

- c) "Osuđenik" je osoba za koju je pravomoćnom odlukom utvrđeno da je kazneno odgovorna za određeno kazneno djelo.
- d) "Sudac za prethodni postupak" je sudac koji tijekom istrage postupa u slučajevima propisanim ovim Zakonom.
- e) "Sudac za prethodno saslušanje" je sudac koji nakon podizanja optužnice postupa u slučajevima kada je to propisano ovim Zakonom i koji ima ovlaštenja koja pripadaju sucu za prethodni postupak,
- f) "Stranke" su Tužitelj i osumnjičenik odnosno optuženik.
- g) "Ovlaštena službena osoba" je ona osoba koja ima odgovarajuće ovlasti unutar državne granične službe, tijela policije Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, pravosudne policije, te carinskih tijela, tijela finansijske policije, poreznih istražnih tijela i tijela vojne policije.
- h) "Oštećenik" je osoba kojoj je kaznenim djelom povrijeđeno ili ugroženo osobno ili imovinsko pravo.
- i) "Pravne osobe" su osobe koje su kao takve definirane u KZ BiH, uključujući: korporacije, poduzeća, udruženja, firme i partnerstva i druga trgovačka društva,
- j) "Istraga" obuhvaća aktivnosti Tužitelja ili ovlaštene službene osobe poduzete sukladno ovom Zakonu, uključujući prikupljanje i čuvanje izjava i dokaza.
- k) "Unakrsno ispitivanje" je ispitivanje svjedoka i vještaka od stranke odnosno branitelja stranke koja nije pozvala svjedoka odnosno vještaka.
- l) "Izravno ispitivanje" je ispitivanje svjedoka i vještaka od stranke odnosno branitelja stranke koja je pozvala svjedoka odnosno vještaka.
- m) "Osnovana sumnja" je viši stupanj sumnje zasnovan na prikupljenim dokazima koji upućuju na zaključak da je kazneno djelo počinjeno.
- n) "Zabilješke" i "spisi" su slova, riječi ili brojevi ili slično, zapisani rukopisom otipkani pisaćom mašinom, otisnuti, preslikani, fotografirani, zabilježeni magnetskim impulsima, mehanički, elektronski ili nekim drugim oblikom bilježenja podataka.
- o) "Fotografije" su fotografski, digitalni i rentgenski snimci, video vrpce i filmovi.
- p) "Izvornik" je sam spis ili snimka ili slično čime se ostvaruje isto djelovanje od strane osobe koja ga piše, snima ili izdaje. "Izvornik" fotografija uključuje negativ i sve preslike. Ako su podaci pohranjeni u elektroničkom računaru ili sličnom uređaju za automatsku obradu podataka, izvornik je i svaki otisnuti primjerak ili okom vidljivi pohranjeni podatak.
- r) "Preslika" je preslikavanje izvornika ili matrice, uključujući uvećanja i umanjenja, mehaničkim ili elektronskim presnimavanjem, kemijskom reprodukcijom ili nekom drugom sličnom tehnikom kojom se izvornik točno reproducira.
- s) "Telekomunikacijska adresa" je svaki telefonski broj, linijski ili mobilni, ili adresa elektroničke pošte ili mrežna adresa koju posjeduje ili koristi određena osoba.

GLAVA III - PRAVNA POMOĆ I SLUŽBENA SURADNJA

Članak 21.

Obveza pružanja pravne pomoći i službena suradnja

- (1) Svi sudovi Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine dužni su pružati pravnu pomoć Sudu.
- (2) Sva tijela vlasti Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, dužna su službeno surađivati sa Sudom, Tužiteljem i drugim tijelima koja sudjeluju u kaznenom postupku.

Članak 22.

Pružanje pravne pomoći i službene suradnje

- (1) Sud Bosne i Hercegovine će nadležnom sudu odnosno tijelu vlasti uputiti zahtjev za pružanjem pravne pomoći ili za službenom suradnjom.
- (2) Pružanje pravne pomoći i službena suradnja provode se bez naknade.
- (3) Stavak 1. do 3. ovoga članka primjenjuje se i na zahtjeve koje je Tužitelj uputio tužiteljstvu ili drugim tijelima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine.

GLAVA IV - NADLEŽNOST SUDA

Odjeljak 1 - Stvarna nadležnost i sastav Suda

Članak 23.

Stvarna nadležnost Suda

- (1) Sud je nadležan:
  - a) suditi u prvom stupnju u kaznenim stvarima u granicama svoje stvarne nadležnosti određene zakonom,
  - b) odlučivati o žalbama protiv odluka donesenih u prvom stupnju,
  - c) odlučivati o obnovi kaznenog postupka u slučajevima propisanim ovim Zakonom,
  - d) rješavati sukob nadležnosti u kaznenim stvarima između sudova Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, te sudova entiteta i sudova Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine,
  - e) odlučivati o pitanjima provođenja međunarodnih i međuentitetskih kaznenih propisa, uključujući i odnose s Interpolom i drugim međunarodnim tijelima policije te o prebacivanju osuđenika, izručenju i predaji osobe po zahtjevu bilo kojeg tijela na području Bosne i Hercegovine, druge države ili međunarodnog suda ili tribunala,
  - f) obavljati i druge poslove propisane zakonom.
- (2) Ako je ista osoba počinila više kaznenih djela, pa je za pojedina od tih djela nadležan Sud, a za pojedina drugi sudovi, prednost ima suđenje pred Sudom.

Članak 24.

Sastav Suda

- (1) U prvom stupnju sudi vijeće kaznenog odjeljenja Suda sastavljeno od trojice sudaca.

- (2) Za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina ili novčanom kaznom kao glavnom kaznom sudi sudac pojedinaac.
- (3) U drugom stupnju sudi vijeće žalbenog odjeljenja Suda sastavljeno od trojice sudaca.
- (4) O zahtjevu za obnovom postupka odlučuje vijeće kaznenog odjeljenja sastavljeno od trojice sudaca.
- (5) Sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, predsjednik Suda i predsjednik vijeća odlučuju u slučajevima propisanim ovim Zakonom.
- (6) U vijeću sastavljenom od trojice sudaca, Sud odlučuje o žalbama protiv rješenja kada je to propisano ovim Zakonom i donosi druge odluke izvan glavne rasprave.

Odjeljak 2 - Spajanje i razdvajanje postupka

Članak 25. Spajanje postupka

- (1) Sud će, u pravilu, odlučiti da se provede jedinstveni postupak i donese jedna presuda u slučaju kada je ista osoba optužena za više kaznenih djela ili kada je više osoba sudjelovalo u počinjenju istog kaznenog djela.
- (2) Sud može odlučiti da se provede jedinstveni postupak i donese jedna presuda i u slučaju kada je više osoba optuženo za više kaznenih djela, ali samo ako između počinjenih kaznenih djela postoji međusobna veza.
- (3) Sud može odlučiti da se provede jedinstveni postupak i donese jedna presuda ako su pred tim Sudom u tijeku odvojeni postupci protiv iste osobe za više kaznenih djela ili protiv više osoba za isto kazneno djelo.
- (4) O spajanju postupka rješenjem odlučuje sudac odnosno vijeće. Protiv rješenja kojim je određeno spajanje postupaka ili kojim je odbijen prijedlog za spajanje, žalba nije dozvoljena.

Članak 26. Razdvajanje postupka

- (1) Sud može iz važnih razloga ili iz razloga svrhovitosti do završetka glavne rasprave odlučiti da se postupak za pojedina kaznena djela ili protiv pojedinih optuženika razdvoji i zasebno okonča.
- (2) Rješenje o razdvajanju postupka donosi sudac odnosno vijeće, po ispitivanju stranaka i branitelja.
- (3) Protiv rješenja kojim je određeno razdvajanje postupka ili kojim je odbijen prijedlog za razdvajanje postupka, žalba nije dozvoljena.

Odjeljak 3 - Prenošenje vođenja postupka i posljedice nenadležnosti

Članak 27. Prenošenje vođenja postupka

- (1) Ako postoje važni razlozi, Sud može vođenje postupka za kazneno djelo iz svoje nadležnosti, rješenjem prenijeti sudu na čijem je području kazneno djelo počinjeno ili pokušano. Vođenje postupka se može prenijeti najkasnije do zakazivanja glavne rasprave.
- (2) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka može se donijeti i na prijedlog stranaka ili branitelja za sva kaznena djela iz nadležnosti Suda, osim za kaznena djela protiv samosvojnosti Bosne i Hercegovine.

Članak 28.
Posljedice nenadležnosti

- (1) Sud je dužan paziti na svoju nadležnost, i čim primijeti da nije nadležan, oglasiti se nenadležnim i po pravomoćnosti rješenja predmet ustupiti nadležnom sudu, ali je dužan poduzeti one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odgode.
- (2) Sud kojemu je predmet ustupljen dužan je provesti postupak i donijeti odluku.

GLAVA V - IZUZEĆE

Članak 29.
Razlozi za izuzeće

Sudac ne može obavljati sudačku dužnost:

- a) ako je oštećen kaznenim djelom,
- b) ako mu je osumnjičenik odnosno optuženik, njegov branitelj, Tužitelj, oštećenik, njegov zakonski zastupnik ili opunomoćenik, bračni ili izvanbračni drug ili krvni rođak u ravnoj liniji bilo do kojeg stupnja, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, a po tazbini do drugog stupnja,
- c) ako je s osumnjičenikom odnosno optuženikom, njegovim braniteljem, Tužiteljem ili oštećenikom u odnosu skrbnika, štićenika, posvojitelja, posvojenika, hranitelja ili hranjenika,
- d) ako je u istom kaznenom predmetu sudjelovao kao sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje ili je postupao kao tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik ili opunomoćenik oštećenika ili je ispitan kao svjedok ili kao vještak,
- e) ako je u istom predmetu sudjelovao u donošenju odluke koja se pobija pravnim lijekom,
- f) ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u njegovu nepristranost.

Članak 30.
Izuzeće po zahtjevu stranke

- (1) Izuzeće predsjednika Suda i suca može tražiti stranka ili branitelj.
- (2) Zahtjev iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti do početka glavne rasprave, a ako se za razlog izuzeća iz članka 29. toč. a) do f) ovoga Zakona saznalo kasnije, zahtjev se podnosi odmah po saznanju.
- (3) Zahtjev za izuzeće suca vijeća žalbenog odjeljenja, stranka ili branitelj mogu podnijeti u žalbi ili u odgovoru na žalbu.
- (4) Stranka ili branitelj mogu tražiti izuzeće samo poimenice određenog suca koji postupava u predmetu.
- (5) Stranka ili branitelj dužni su u zahtjevu navesti okolnosti zbog kojih smatraju da postoji neka od zakonskih osnova za izuzeće. U zahtjevu se ne mogu ponovo navoditi razlozi koji su isticani u zahtjevu za izuzeće koji je ranije odbijen.

Članak 31.
Postupak za izuzeće

(1) Čim sazna za postojanje kojeg od razloga za izuzeće iz članka 29. toč. a) do e) ovoga Zakona, sudac je dužan prekinuti svaki rad na tom predmetu i o tome obavijestiti predsjednika Suda. Ako sudac smatra da postoje okolnosti iz članka 29. točke f) ovoga Zakona, izvijestit će o tome predsjednika Suda.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka te u slučaju izuzeća predsjednika Suda, o njihovom izuzeću i zamjeni odlučuje opća sjednica Suda.

Članak 32. **Odlučivanje po zahtjevu za izuzeće**

(1) O zahtjevu za izuzeće iz članka 30. ovoga Zakona odlučuje opća sjednica Suda.

(2) Prije donošenja rješenja o izuzeću pribavit će se izjava suca odnosno predsjednika Suda, a po potrebi provest će se i drugi izvidi.

(3) Protiv rješenja kojim se usvaja ili odbija zahtjev za izuzeće, žalba nije dozvoljena.

(4) Ako je zahtjev za izuzeće iz članka 29. točke f) ovoga Zakona podnesen poslije početka glavne rasprave ili ako je postupljeno protivno odredbama članka 30. st. 4. i 5. ovoga Zakona, zahtjev će se odbaciti u cjelini ili djelomično. Rješenje kojim se zahtjev odbacuje donosi vijeće. Pri donošenju tog rješenja ne može sudjelovati sudac čije se izuzeće traži. Protiv rješenja kojim se zahtjev odbacuje, žalba nije dozvoljena.

Članak 33. **Valjanost radnji poduzetih nakon podnošenja zahtjeva za izuzeće**

Kada sudac sazna da je podnesen zahtjev za njegovo izuzeće, dužan je odmah obustaviti svaki rad na predmetu, a ako se radi o izuzeću iz članka 29. točke f) ovoga Zakona, može do donošenja rješenja o zahtjevu poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.

Članak 34. **Izuzeće Tužitelja i drugih sudionika u postupku**

(1) Odredbe o izuzeću suca smisljeno se primjenjuju i na Tužitelja i osobe koje su temeljem zakona ovlaštene da ga zastupaju u postupku, zapisničare, sudske tumače, stručne osobe te na vještake ako za njih nije što drugo propisano.

(2) Tužitelj odlučuje o izuzeću osoba koje su temeljem zakona ovlaštene da ga zastupaju u kaznenom postupku. O izuzeću Tužitelja odlučuje kolegij Tužiteljstva.

(3) O izuzeću zapisničara, sudskog tumača, stručne osobe i vještaka odlučuje vijeće, predsjednik vijeća ili sudac.

(4) Kada ovlaštene službene osobe poduzimaju istražne radnje temeljem ovoga Zakona, o njihovu izuzeću odlučuje Tužitelj. Ako prilikom poduzimanja radnje sudjeluje zapisničar, o njegovu izuzeću odlučuje službena osoba koja poduzima radnju.

GLAVA VI - TUŽITELJ

Članak 35. **Prava i dužnosti**

(1) Temeljno pravo i temeljna dužnost Tužitelja je otkrivanje i progon počinitelja kaznenih djela koja su u nadležnosti Suda.

(2) Tužitelj ima pravo i dužnost:

a) čim sazna da postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo, poduzeti potrebne mjere u cilju njegovog otkrivanja i provođenja istrage, pronalazjenja osumnjičenika, upravljanja i nadzora nad istragom, te radi upravljanja aktivnostima ovlaštenih službenih osoba vezanim za pronalazak osumnjičenika i prikupljanje izjava i dokaza,

b) provesti istragu sukladno ovom Zakonu,

c) dati imunitet sukladno ovom Zakonu,

d) zahtijevati dostavu obavijesti od državnih tijela, poduzeća, pravnih i fizičkih osoba u Bosni i Hercegovini,

e) izdati pozive i naloge i predložiti izdavanje poziva i naloga sukladno ovom Zakonu,

f) naložiti ovlaštenoj službenoj osobi da izvrši nalog koji je izdao Sud sukladno ovom Zakonu,

g) predložiti izdavanje kaznenog naloga sukladno članku 334. ovoga Zakona,

h) podići i zastupati optužnicu pred Sudom,

i) podnositi pravne lijekove,

j) obaviti i druge poslove određene zakonom.

(3) Sukladno st. 1. i 2. ovoga članka, sva tijela koja sudjeluju u istrazi dužna su o svakoj poduzetoj radnji obavijestiti Tužitelja i postupiti po svakom njegovom zahtjevu.

Članak 36. Poduzimanje radnji

Tužitelj poduzima sve radnje u postupku na koje je zakonom ovlašten, sam ili preko osoba koje su temeljem zakona obvezne postupati po njegovom zahtjevu u kaznenom postupku.

Članak 37. Davanje uputa

Za ostvarivanje svojih prava i dužnosti, Tužitelj može u pojedinim predmetima iz nadležnosti Suda davati potrebne upute tužiteljstvima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Članak 38. Načelo mutabiliteta

Tužitelj može odustati od progona do završetka glavne rasprave, a u postupku pred vijećem žalbenog odjeljenja kada je to propisano ovim Zakonom.

GLAVA VII - BRANITELJ

Članak 39.
Pravo na branitelja

- (1) Osumnjičenik odnosno optuženik može imati branitelja tijekom cijelog postupka.
- (2) Branitelj može biti odvjetnik pod uvjetima propisanim Zakonom o Sudu Bosne i Hercegovine.
- (3) Ukoliko osumnjičenik odnosno optuženik sam ne uzme branitelja, osumnjičeniku odnosno optuženiku, osim ako se on tome izričito protivi, mogu branitelja uzeti njegov zakonski zastupnik, bračni ili izvanbračni drug, krvni rođak u ravnoj liniji bilo do kojeg stupnja, posvojitelj, posvojenik, brat, sestra ili hranitelj.
- (4) Branitelj mora predati punomoć za zastupanje prilikom poduzimanja prve radnje u postupku.

Članak 40.
Broj branitelja

- (1) Više osumnjičenika, odnosno optuženika mogu imati zajedničkog branitelja, osim ako branitelja postavlja Sud sukladno čl. 45. i 46. ovog Zakona.
- (2) Osumnjičenik odnosno optuženik može imati više branitelja, ali samo jedan od njih će imati položaj glavnog branitelja, o čemu će se osumnjičenik odnosno optuženik izjasniti. Smatra se da je obrana osigurana kada u postupku sudjeluje jedan od branitelja.

Članak 41.
Tko ne može biti branitelj

- (1) Branitelj ne može biti oštećenik, bračni ili izvanbračni drug oštećenika ili Tužitelja, niti njihov krvni rođak u ravnoj liniji bilo do kojeg stupnja, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja ili po tazbini do drugog stupnja.
- (2) Branitelj koji je pozvan kao svjedok, ne može biti branitelj u tom predmetu.
- (3) Branitelj ne može biti osoba koja je u istom predmetu postupala kao sudac ili Tužitelj.

Članak 42.
Isključenje branitelja iz postupka

- (1) Razlog za isključenje branitelja postoji i glede osobe koja zlouporablja kontakt s osumnjičenikom odnosno optuženikom koji je u pritvoru, kako bi osumnjičenik odnosno optuženik počinio kazneno djelo ili ugrozio sigurnost ustanove u kojoj se pritvor izvršava.
- (2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka osumnjičenik odnosno optuženik će biti pozvan da u određenom roku uzme drugog branitelja.
- (3) Ako osumnjičenik odnosno optuženik u slučajevima obvezne obrane sam ne uzme branitelja ili branitelja ne uzmu osobe iz članka 39. stavka 3. ovoga Zakona, postupit će se na način iz članka 45. stavka 4. ovoga Zakona.
- (4) U slučaju iz st. 2. i 3. ovoga članka, novom će se branitelju ostaviti dovoljno vremena za pripremu obrane osumnjičenika odnosno optuženika.

(5) Za vrijeme trajanja isključenja, branitelj ne može braniti osumnjičenika odnosno optuženika u drugom postupku. Branitelj ne može braniti druge osumnjičenike odnosno optuženike u istom postupku, ni u razdvojenom postupku.

Članak 43. **Postupak isključenja branitelja**

(1) Odluka o isključenju branitelja donosi se na posebnom ispitivanju kojem nazoče Tužitelj, osumnjičenik odnosno optuženik, branitelj i predstavnik odvjetničke komore čiji je branitelj član.

(2) Postupak isključenja se može provesti i bez branitelja ako je uredno pozvan i ako je u pozivu za ispitivanje bio upozoren da će se postupak voditi i u njegovoj odsutnosti. O ispitivanju se sastavlja zapisnik.

Članak 44. **Rješenje o isključenju**

(1) Rješenje o isključenju iz članka 43. ovoga Zakona prije početka glavne rasprave donosi vijeće (članak 24. stavak 6.), a na glavnoj raspravi sudac odnosno vijeće. U postupku pred vijećem žalbenog odjeljenja rješenje o isključenju branitelja donosi vijeće nadležno za odlučivanje u žalbenom postupku.

(2) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka žalba nije dozvoljena.

(3) Ako je branitelj isključen iz postupka, može mu se naložiti da snosi troškove nastale zbog prekida ili odgode postupka.

Članak 45. **Kada osumnjičenik odnosno optuženik mora imati branitelja**

(1) Osumnjičenik mora imati branitelja već pri prvom ispitivanju ako je nijem ili gluhi ili ako je osumnjičen za kazneno djelo s propisanom kaznom dugotrajnog zatvora.

(2) Osumnjičenik odnosno optuženik mora imati branitelja odmah nakon što mu je određen pritvor, za vrijeme dok pritvor traje.

(3) Nakon podizanja optužnice za kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, optuženik mora imati branitelja u vrijeme dostave optužnice.

(4) Ako osumnjičenik odnosno optuženik u slučajevima obvezne obrane ne uzme branitelja sam, niti mu branitelja uzmu osobe iz članka 39. stavka 3. ovoga Zakona, branitelja će mu postaviti sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac odnosno predsjednik vijeća. U tom slučaju, osumnjičenik odnosno optuženik ima pravo na branitelja do pravomoćnosti presude, a ako je izrečena kazna dugotrajnog zatvora i u postupku po pravnom lijeku.

(5) Branitelj će biti postavljen osumnjičeniku odnosno optuženiku ako Sud utvrdi da je to zbog složenosti predmeta ili duševnog stanja osumnjičenika odnosno optuženika u interesu pravičnosti.

(6) U slučaju postavljanja branitelja, osumnjičenik odnosno optuženik će se prvo pozvati da sam izabere branitelja s predočene liste. Ukoliko osumnjičenik odnosno optuženik ne izabere branitelja s predočene liste sam, branitelja će mu postaviti Sud.

Članak 46. **Postavljanje branitelja zbog slabog imovnog stanja**

(1) Kad ne postoje uvjeti za obveznu obranu, a postupak se vodi za kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna, ili kada to zahtijevaju interesi pravičnosti bez obzira na propisanu kaznu, osumnjičeniku odnosno optuženiku će se na njegov zahtjev postaviti branitelj, ako zbog svojeg imovnog stanja ne može podmiriti troškove obrane.

(2) Zahtjev za postavljanje branitelja iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti tijekom cijelog kaznenog postupka. Branitelja postavlja sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac odnosno predsjednik vijeća, nakon što je osumnjičeniku odnosno optuženiku prvo pružena prilika da izabere branitelja s predočene liste.

Članak 47.

Pravo branitelja da pregleda spise i predmete

(1) Tijekom istrage, branitelj ima pravo razmatranja spisa i razgledavanja pribavljenih predmeta koji idu u korist osumnjičeniku. To se pravo branitelju može uskratiti ako se radi o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo ugroziti cilj istrage.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, kada se osumnjičenik odnosno optuženik nalazi u pritvoru, Tužitelj će sucu za prethodni postupak, odnosno sucu za prethodno saslušanje, dostaviti dokaze radi obavještanja branitelja.

(3) Nakon podizanja optužnice, branitelj osumnjičenika odnosno optuženika ima pravo uvida u sve spise i dokaze.

(4) Sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac odnosno vijeće i Tužitelj dužni su, kada dođu u posjed novog dokaza ili bilo koje obavijesti ili činjenice koja može poslužiti kao dokaz na suđenju, staviti ih na uvid branitelju.

(5) U slučaju iz st. 3. i 4. ovoga članka, branitelj može preslikati sve spise i isprave.

Članak 48.

Suobraćanje osumnjičenika odnosno optuženika s braniteljem

(1) Ako se osumnjičenik odnosno optuženik nalazi u pritvoru, ima pravo odmah suobraćati s braniteljem, usmeno ili pisano.

(2) Tijekom razgovora osumnjičenik odnosno optuženik i branitelj mogu biti promatrani, ali se ne smije slušati njihov razgovor.

Članak 49.

Razrješenje postavljenog branitelja

(1) Umjesto postavljenog branitelja, osumnjičenik odnosno optuženik može sam uzeti drugog branitelja. U tom će se slučaju postavljeni branitelj razriješiti.

(2) Branitelj može tražiti da bude razriješen samo na način propisan zakonom.

(3) O razrješenju branitelja u slučaju iz st. 1. i 2. ovoga članka u toku istrage sudac za prethodni postupak, nakon podizanja optužnice - sudac za prethodno saslušanje, a u tijeku glavne rasprave sudac odnosno vijeće. Protiv ove odluke žalba nije dozvoljena.

(4) Sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac odnosno vijeće može na zahtjev osumnjičenika odnosno optuženika ili uz njegovu suglasnost, razriješiti postavljenog branitelja koji neodgovorno

obavlja svoju dužnost. Umjesto razriješenog branitelja postavit će se drugi branitelj. O razriješenju branitelja odmah će se obavijestiti odvjetnička komora čiji je član.

Članak 50. **Poduzimanje radnji od strane branitelja**

- (1) Branitelj mora, zastupajući osumnjičenika odnosno optuženika, poduzimati sve prijeko potrebne radnje u cilju utvrđivanja činjenica, prikupljanja dokaza koji idu u korist osumnjičenika odnosno optuženika te zaštite njegovih prava.
- (2) Prava i dužnosti branitelja ne prestaju u slučaju opoziva punomoći, sve dok sudac odnosno vijeće ne razriješi branitelja njegovih prava i dužnosti.

GLAVA VIII - DOKAZNE RADNJE

Odjeljak 1 - Pretraga stana, prostorija i osoba

Članak 51. **Pretraga stana, ostalih prostorija i pokretnina**

- (1) Pretraga stana i ostalih prostorija osumnjičenika odnosno optuženika i drugih osoba te njegovih pokretnina izvan stana, može se poduzeti samo ako ima dovoljno osnova za sumnju da se u njima nalaze počinitelj, sudionik, tragovi kaznenog djela ili predmeti važni za postupak.
- (2) Pretraga pokretnina, u smislu odredbe stavka 1. ovoga članka, obuhvaća i pretragu elektroničkog računala i sličnih uređaja za automatsku obradu podataka koji su s njim povezani. Na zahtjev Suda, osobe koje se koriste ovim uređajima dužne su im omogućiti pristup, predati diskete, vrpce ili neki drugi oblik na kojem su pohranjeni podaci te pružiti potrebne obavijesti za uporabu tih uređaja. Osobu koja odbije njihovu predaju, iako za to ne postoje razlozi iz članka 84. ovoga Zakona, tijelo koje obavlja pretragu može kazniti po odredbi članka 65. stavka 5. ovoga Zakona.

Članak 52. **Pretraga osobe**

- (1) Pretraga osobe može se poduzeti kada je vjerojatno da je ta osoba počinila kazneno djelo ili da će se pretragom pronaći predmeti ili tragovi važni za kazneni postupak.
- (2) Pretragu osobe obavlja osoba istoga spola.

Članak 53. **Nalog o pretrazi**

- (1) Sud može izdati nalog o pretrazi pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.
- (2) Nalog o pretrazi može izdati Sud na zahtjev Tužitelja ili na zahtjev ovlaštenih službenih osoba koje su dobile odobrenje od Tužitelja.

Članak 54. **Oblik zahtjeva o pretrazi**

Zahtjev za izdavanje naloga o pretrazi može se podnijeti u pisanom ili usmenom obliku. Ako se zahtjev podnosi u pisanom obliku, mora biti sastavljen, potpisan i ovjeren na način iz članka 55. stavka 1. ovoga Zakona. Zahtjev za izdavanje naloga o pretrazi može se podnijeti sukladno članku 56. ovoga Zakona.

Članak 55.

Sadržaj zahtjeva za izdavanje naloga o pretrazi

(1) Zahtjev za izdavanje naloga o pretrazi mora sadržavati:

- a) naziv Suda, ime i dužnost podnositelja zahtjeva,
- b) činjenice koje ukazuju na vjerojatnost da će se osobe ili tragovi i predmeti iz članka 51. stavka 1. ovoga Zakona naći na označenom ili opisanom mjestu ili kod određene osobe,
- c) zahtjev da Sud izda nalog o pretrazi radi pronalaženja osobe ili oduzimanja predmeta.

(2) U zahtjevu se može predložiti:

- a) da se nalog o pretrazi izvrši bilo u koje doba jer postoji osnovana sumnja da se pretraga neće moći izvršiti u vremenu između 6 sati i 21 sata, da će se traženi predmeti skloniti ili uništiti ako se nalog ne izvrši odmah, ili da će osoba koja se traži pobjeći ili počiniti drugo kazneno djelo ili da može ugroziti sigurnost ovlaštene službene osobe ili druge osobe ako se nalog ne izvrši odmah ili u vremenu između 21 sata i 6 sati;
- b) da ovlaštena službena osoba izvrši nalog bez prethodnog uručenja naloga ako postoji osnovana sumnja da se traženi predmeti mogu lako i brzo uništiti ako se odmah ne oduzmu, da predaja naloga može ugroziti sigurnost ovlaštene službene ili druge osobe, ili da će osoba koju se traži počiniti drugo kazneno djelo ili ugroziti sigurnost ovlaštene službene ili druge osobe.

Članak 56.

Usmeni zahtjev za izdavanje naloga

(1) Usmeni zahtjev za izdavanje naloga o pretrazi može se priopćiti kada postoji opasnost od odgode. Usmeni zahtjev za izdavanje naloga o pretrazi može se priopćiti sugu za prethodni postupak i telefonom, radio-vezom ili drugim sredstvom elektronske komunikacije.

(2) Kada je podnesen usmeni zahtjev za izdavanje naloga o pretrazi, sudac za prethodni postupak će daljnji tijek razgovora zabilježiti. Kada se koristi zvučni ili stenografski zapisnik, sudac za prethodni postupak je dužan dati zapisnik na prijepis, ovjerovati istovjetnost prijepisa i predati izvornik zapisnika i prijepis Sudu u roku od 24 sata od izdavanja naloga. U slučaju bilježenja razgovora doslovce, sudac za prethodni postupak će potpisati presliku zapisnika i predati je Sudu u roku od 24 sata od izdavanja naloga.

Članak 57.

Izdavanje naloga o pretrazi

(1) Ako sudac za prethodni postupak utvrdi da je zahtjev za izdavanje naloga o pretrazi opravdan, odobrit će zahtjev i izdati nalog o pretrazi.

(2) Kada sudac za prethodni postupak odluči nalog o pretrazi izdati temeljem usmenog zahtjeva, podnositelj će takvog zahtjeva sam sastaviti nalog sukladno članku 58. ovoga Zakona i pročitati ga u cjelini sugu za prethodni postupak.

Članak 58.

Sadržaj naloga o pretrazi

Nalog o pretrazi sadrži:

- a) naziv Suda koji izdaje nalog, osim kada se nalog o pretrazi odobrava temeljem usmenog zahtjeva, i potpis suca za prethodni postupak koji izdaje nalog,
- b) ako se nalog o pretrazi odobrava temeljem usmenog zahtjeva, to će se navesti uz oznaku imena suca za prethodni postupak koji izdaje nalog i vremena i mjesta izdavanja,
- c) ime, odjel ili položaj ovlaštene osobe na koju se nalog odnosi,
- d) svrhu pretrage,
- e) opis osobe koju treba pronaći ili opis stvari koje su predmet pretrage,
- f) određivanje ili opis mjesta, prostorija ili osoba koje se traže, uz navođenje adrese, vlasništva, imena ili sličnog za sigurno utvrđivanje istovjetnosti,
- g) uputu da se nalog ima izvršiti između 6 sati i 21 sata ili ovlast da se nalog može izvršiti bilo u koje doba ako to Sud izričito odredi,
- h) ovlast izvršitelju naloga da može ući u prostorije koje se pretražuju bez prethodne najave ako to Sud izričito odredi,
- i) uputu da se nalog i oduzete stvari donesu u Sud bez odgode,
- j) pouku da osumnjičenik ima pravo obavijestiti branitelja i da se pretraga može izvršiti i bez nazočnosti branitelja ako to zahtijevaju izuzetne okolnosti.

Članak 59.

Vrijeme izvršenja naloga o pretrazi

- (1) Nalog o pretrazi mora se izvršiti najkasnije 15 dana od izdavanja naloga, nakon čega se bez odgode mora vratiti Sudu.
- (2) Nalog o pretrazi se može izvršiti bilo kojeg dana u tjednu. Nalog se može izvršiti samo u vremenu između 6 sati i 21 sata, osim ako u nalogu izričito nije dana ovlast da se može izvršiti bilo u koje doba dana ili noći sukladno članku 55. stavku 2. ovoga Zakona.

Članak 60.

Postupak izvršenja naloga o pretrazi

- (1) Prije početka pretrage ovlaštena službena osoba mora dati obavijest o svojoj službi i razlogu dolaska te uručiti nalog o pretrazi osobi kod koje će se ili na kojoj će se obaviti pretraga. Ako je nakon toga ovlaštenoj službenoj osobi pristup uskraćen, može uporabiti silu sukladno zakonu.
- (2) Pri izvršavanju naloga o pretrazi kojim se određuje pretraga stana i drugih prostorija, ovlaštena službena osoba nije dužna obavijestiti bilo koga o svojoj službi i razlozima pretrage, već može odmah ući u stan ili druge prostorije ako su one prazne ili ako ovlaštena službena osoba opravdano smatra da su prazne ili ako je ovlaštena službena osoba nalogom izričito ovlaštena ući bez prethodne najave.

(3) Korisnik stana i drugih prostorija pozvat će se da nazoči pretrazi, a ako je odsutan, pozvat će se njegov zastupnik ili netko od odraslih članova kućanstva ili susjeda. Ukoliko je osoba kod koje se pretraga ima obaviti odsutna, nalog se ostavlja u prostoriji gdje se pretraga obavlja, a pretraga se obavlja i bez njene nazočnosti.

(4) Pretrazi stana, ostalih prostorija ili osoba nazoče dva punoljetna građanina kao svjedoci. Pretrazi osobe nazoče svjedoci istog spola. Svjedoci će se prije početka pretrage upozoriti da paze kako se pretraga obavlja te da imaju pravo prije potpisivanja zapisnika o pretrazi staviti svoje prigovore, ako smatraju da sadržaj zapisnika nije točan.

(5) Pri pretrazi službenih prostorija pozvat će se njihov predstavnik ili ravnatelj da nazoči pretrazi.

(6) Ako se pretraga mora poduzeti u vojnom objektu, pisani nalog o pretrazi dostavlja se vojnim vlastima, koje će odrediti najmanje jednu vojnu osobu da nazoči pretrazi.

Članak 61.

Obveze i ovlasti ovlaštene službene osobe

Prilikom izvršenja naloga o pretrazi osoba, ovlaštena službena osoba mora dati obavijest o svojoj službi i uručiti nalog o pretrazi osobi koja se pretražuje. Ovlaštena službena osoba može uporabiti silu sukladno zakonu.

Članak 62.

Zapisnik o pretrazi

(1) O svakoj pretrazi stana, prostorije ili osobe sastavit će se zapisnik koji potpisuje osoba kod koje se ili na kojoj se obavlja pretraga i osobe čija je nazočnost obvezna. Prilikom pretrage oduzet će se privremeno samo oni predmeti i isprave koji su u vezi sa svrhom pretrage. U zapisnik će se unijeti i točno opisati predmeti i isprave koje se oduzimaju, a to će se naznačiti i u potvrdi o oduzimanju predmeta koja će se odmah uručiti osobi kojoj su predmeti odnosno isprave oduzete.

(2) Ako se pri pretrazi stana, prostorije ili osobe nađu predmeti koji nemaju veze s kaznenim djelom zbog kojega je izdan nalog o pretrazi, ali upućuju na drugo kazneno djelo, oni će se opisati u zapisniku i privremeno oduzeti, a o oduzimanju će se odmah izdati potvrda. O tome će se obavijestiti Tužitelj. Ti će se predmeti odmah vratiti ako Tužitelj utvrdi da nema osnove za pokretanje kaznenog postupka, a ne postoji neka druga zakonska osnova po kojoj bi se ti predmeti imali oduzeti.

(3) Predmeti uporabljeni kod pretrage elektroničkog računala i sličnih uređaja za automatsku obradu podataka vratit će se nakon pretrage njihovim korisnicima, ako nisu potrebni za daljnje vođenje kaznenog postupka. Osobni podaci pribavljeni pretragom mogu se koristiti samo u svrhe kaznenog postupka i izbrisat će se bez odgode kada ta svrha prestane.

Članak 63.

Oduzimanje predmeta temeljem naloga o pretrazi

(1) Nakon privremenog oduzimanja predmeta temeljem naloga o pretrazi, ovlaštena službena osoba će napisati i potpisati potvrdu u kojoj će navesti oduzete predmete i naziv Suda koji je izdao nalog.

(2) Ako je predmet privremeno oduzet određenoj osobi, potvrda iz stavka 1. ovog članka mora se uručiti toj osobi. Ako je predmet privremeno oduzet iz stana ili prostorije, takva se potvrda mora uručiti vlasniku, stanaru ili korisniku.

(3) Nakon oduzimanja predmeta temeljem naloga o pretrazi, ovlaštena službena osoba mora bez odgode vratiti Sudu nalog te predati predmete i spisak oduzetih predmeta.

(4) Nakon prijama stvari oduzetih temeljem naloga o pretrazi, Sud će zadržati predmete pod nadzorom Suda do daljnje odluke ili odrediti da predmeti ostanu pod nadzorom podnositelja zahtjeva za izdavanje naloga ili pod nadzorom ovlaštenog izvršitelja naloga.

Članak 64. Pretraga bez naloga

(1) Ovlaštena službena osoba može ući u stan i druge prostorije bez naloga i bez svjedoka i po potrebi izvršiti pretragu ako stanar toga stana to želi, ako netko zove u pomoć, ako je potrebno uhvatiti počinitelja kaznenog djela koji je zatečen na djelu ili radi sigurnosti ljudi i imovine, ako se u stanu ili drugoj prostoriji nalazi osoba koja se po nalogu Suda ima pritvoriti ili prisilno dovesti ili koja se tamo sklonila od progona.

(2) Ovlaštena službena osoba može pretražiti osobu bez naloga o pretrazi i bez nazočnosti svjedoka:

a) pri izvršenju dovedbenog naloga,

b) prilikom oduzimanja slobode,

c) ako postoji sumnja da ta osoba posjeduje vatreno ili hladno oružje,

d) ako postoji sumnja da će sakriti, uništiti ili riješiti se predmeta koji joj se trebaju oduzeti i uporabiti kao dokaz u kaznenom postupku.

(3) Nakon izvršenja pretrage bez naloga o pretrazi, ovlaštena službena osoba mora odmah podnijeti izvješće Tužitelju, koji će o tome obavijestiti suca za prethodni postupak. Izvješće mora sadržavati razloge pretrage bez naloga.

Odjeljak 2 - Privremeno oduzimanje predmeta i imovine

Članak 65. Nalog o oduzimanju predmeta

(1) Predmeti koji se po KZ BiH trebaju oduzeti ili koji mogu poslužiti kao dokaz u kaznenom postupku, privremeno će se oduzeti i temeljem sudske će se odluke osigurati njihovo čuvanje.

(2) Nalog o oduzimanju predmeta izdaje Sud, na prijedlog Tužitelja ili na prijedlog ovlaštene službene osobe koja je dobila odobrenje od Tužitelja.

(3) Nalog o privremenom oduzimanju predmeta sadrži: naziv Suda, pravni temelj za privremeno oduzimanje predmeta, naznaku predmeta koji podliježu oduzimanju, ime osobe koje se predmeti oduzimaju, mjesto oduzimanja predmeta, rok u kojem se predmeti trebaju oduzeti i pouku o pravnom lijeku.

(4) Predmete oduzima ovlaštena službena osoba temeljem izdanog naloga.

(5) Tko drži takve predmete, dužan ih je predati po nalogu Suda. Osoba koja ih odbije predati, može biti kažnjena do 50.000 KM, a u slučaju daljnjeg odbijanja, može biti zatvorena. Zatvor traje do predaje predmeta ili do okončanja kaznenog postupka, ali najdulje 90 dana. Na isti će se način postupiti prema službenoj ili odgovornoj osobi u državnom tijelu ili pravnoj osobi.

(6) Odredbe stavka 5. ovoga članka odnose se i na podatke pohranjene u elektroničkom računalu ili sličnim uređajima za automatsku obradu podataka. Pri njihovom će se pribavljanju posebno voditi računa o propisima koji se odnose na čuvanje tajnosti određenih podataka.

- (7) O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili je određen zatvor, odlučuje vijeće. Žalba protiv rješenja o zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja.
- (8) Pri oduzimanju predmeta naznačit će se gdje su pronađeni i opisat će se, a po potrebi i na drugi način osigurati utvrđivanje njihove istovjetnosti. Za oduzete će se predmete izdati potvrda.
- (9) Mjere iz st. 5. i 6. ovoga članka ne mogu se primijeniti prema osumnjičeniku odnosno optuženiku niti prema osobama koje mogu odbiti svjedočenje.

Članak 66.

Privremeno oduzimanje predmeta bez naloga

- (1) Predmeti iz članka 65. stavka 1. ovoga Zakona mogu se privremeno oduzeti i bez naloga Suda ukoliko postoji opasnost od odgode. Ukoliko se osoba koja se pretražuje izričito protivi oduzimanju predmeta, Tužitelj će u roku od 72 sata od pretrage podnijeti zahtjev sucu za prethodni postupak za naknadno odobrenje oduzimanja predmeta.
- (2) Ukoliko sudac za prethodni postupak odbije zahtjev Tužitelja, oduzeti se predmeti ne mogu koristiti kao dokaz u kaznenom postupku. Privremeno oduzeti predmeti odmah će se vratiti osobi kojoj su oduzeti.

Članak 67.

Privremeno oduzimanje pisama, telegrama i drugih pošiljki

- (1) Privremeno se mogu oduzeti pisma, telegrami i druge pošiljke upućene osumnjičeniku odnosno optuženiku ili one koje on odašilje, a koje se nalaze kod poduzeća i osoba koje obavljaju djelatnost pošte i telekomunikacija.
- (2) Pošiljke iz stavka 1. ovoga članka mogu se privremeno oduzeti ako postoje okolnosti zbog kojih se osnovano može očekivati da će te pošiljke poslužiti kao dokaz u postupku.
- (3) Nalog o privremenom oduzimanju pošiljki iz stavka 1. ovoga članka izdaje Sud na prijedlog Tužitelja.
- (4) Nalog o privremenom oduzimanju pošiljki može izdati i Tužitelj ako postoji opasnost od odgode, s tim da taj nalog mora potvrditi sudac za prethodni postupak u roku od 72 sata od privremenog oduzimanja pošiljki.
- (5) Ukoliko nalog ne bude potvrđen u smislu stavka 4. ovoga članka, te se pošiljke ne mogu koristiti kao dokaz u kaznenom postupku.
- (6) Mjere poduzete sukladno ovom članku ne mogu se primjenjivati na pisma, telegrame i druge pošiljke razmijenjene između osumnjičenika odnosno optuženika i njegovog branitelja.
- (7) Nalog iz stavka 3. ovoga članka sadrži: podatke o osumnjičeniku odnosno optuženiku na kojeg se nalog odnosi, način izvršenja naloga i vrijeme trajanja mjere te poduzeće koje će izvršiti naloženu mjeru. Poduzete mjere mogu trajati najdulje tri mjeseca, a iz važnih razloga sudac za prethodni postupak može produljiti trajanje ovih mjera za još tri mjeseca, s tim da će se poduzete mjere ukinuti čim prestanu razlozi za njihovo daljnje poduzimanje.
- (8) Ukoliko to interesu postupka dopuštaju, o poduzetim mjerama iz stavka 1. ovoga članka obavijestit će se osumnjičenik odnosno optuženik prema kojem su te mjere primijenjene.
- (9) Izdane pošiljke otvara Tužitelj u nazočnosti dva svjedoka. Pri otvaranju će se paziti da se ne povrijedi pečat, a omoti i adresa će se sačuvati. O otvaranju će se sastaviti zapisnik.

(10) Sadržaj pošiljke ili dijela pošiljke priopćit će se osumnjičeniku odnosno optuženiku ili osobi kojoj je upućena, a pošiljka ili dio pošiljke predat će se toj osobi, osim ako iznimno Tužitelj smatra da bi to imalo štetne posljedice za uspješno vođenje kaznenog postupka. Ako osumnjičenik odnosno optuženik nije nazočan, o upućenoj će se pošiljci obavijestiti članovi njegove obitelji. Ako osumnjičenik odnosno optuženik nakon toga ne zatraži predaju pošiljke, pošiljka će se vratiti pošiljatelju.

Članak 68.

Popis privremeno oduzetih predmeta i isprava

- (1) Nakon privremenog oduzimanja predmeta ili isprava, u zapisniku će se privremeno oduzeti predmeti i isprave popisati te o tome izdati potvrda.
- (2) Ako popis predmeta i isprava nije moguć, predmeti i isprave staviti će se u omot i zapečatiti.
- (3) Predmet koji je oduzet fizičkoj ili pravnoj osobi ne može se prodati, pokloniti niti se može na drugi način njime raspolagati.

Članak 69.

Pravo žalbe

- (1) Osoba kojoj se predmet i isprava privremeno oduzima ima pravo žalbe.
- (2) Žalba iz stavka 1. ovoga članka ne zadržava privremeno oduzimanje predmeta i isprava.
- (3) Protiv odluke Suda kojom se vraćaju oduzeti predmeti ili isprave, Tužitelj ima pravo žalbe.

Članak 70.

Čuvanje privremeno oduzetih predmeta i isprava

Privremeno oduzeti predmeti i isprave pohranjuju se u Sudu ili Sud na drugi način osigurava njihovo čuvanje.

Članak 71.

Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i isprava

- (1) Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i isprava obavlja Tužitelj.
- (2) O otvaranju privremeno oduzetih predmeta i isprava Tužitelj je dužan obavijestiti osobu ili poduzeće kojem su predmeti oduzeti, suca za prethodni postupak i branitelja.
- (3) Pri otvaranju i pregledu oduzetih predmeta i isprava mora se voditi računa da njihov sadržaj ne saznaju neovlaštene osobe.

Članak 72.

Nalog banci ili drugoj pravnoj osobi

- (1) Ako postoje osnove sumnje da je neka osoba počinila kazneno djelo povezano s ostvarivanjem imovinske koristi, Sud može temeljem prijedloga Tužitelja naložiti da banka ili druga pravna osoba koja obavlja financijsko poslovanje dostavi podatke o bankovnim položajima, drugim financijskim transakcijama i poslovima te osobe i osoba za koje se osnovano vjeruje da su uključene u te financijske transakcije ili poslove osumnjičenika, ako bi takvi podaci mogli biti dokaz u kaznenom postupku.

(2) Sudac za prethodni postupak može na prijedlog Tužitelja naložiti poduzimanje i drugih potrebnih radnji iz članka 116. ovoga Zakona, kako bi se omogućilo utvrđivanje i pronalaženje nezakonito pribavljene imovine i prikupljanje dokaza o tome.

(3) U hitnim slučajevima Tužitelj može odrediti mjere iz stavka 1. ovoga članka temeljem naloga. O poduzetim mjerama Tužitelj odmah obavještava suca za prethodni postupak koji može u roku od 72 sata izdati nalog. Tužitelj će dobivene podatke zapečatiti dok ne bude izdana sudski nalog. U slučaju da sudac za prethodni postupak ne izda nalog, Tužitelj će podatke vratiti bez prethodnog otvaranja.

(4) Sud može rješenjem naložiti pravnoj ili fizičkoj osobi da privremeno obustavi izvršenje financijske transakcije za koju postoji sumnja da predstavlja kazneno djelo ili da je namijenjena počinjenju kaznenog djela ili da služi prikrivanju kaznenog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene kaznenim djelom.

(5) Rješenjem iz stavka 4. ovoga članka Sud će odrediti da se financijska sredstva namijenjena za transakciju iz stavka 4. ovoga članka i gotovinski iznosi novca domaće i strane valute privremeno oduzmu po članku 65. stavku 1. ovoga Zakona, polože na poseban račun i čuvaju do okončanja postupka ili dok se ne steknu uvjeti za njihovo vraćanje.

(6) Protiv rješenja iz stavka 4. ovoga članka žalbu mogu podnijeti Tužitelj, vlasnik financijskih sredstava ili gotovinskog novca domaće i strane valute, osumnjičenik odnosno optuženik te pravna ili fizička osoba iz st. 4. i 5. ovoga članka.

Članak 73.

Privremeno oduzimanje imovine radi osiguranja

(1) Sud može bilo u koje doba tijekom postupka donijeti na prijedlog Tužitelja privremenu mjeru oduzimanja imovine koja se ima oduzeti po KZ BiH, mjeru pljenidbe ili drugu prijeko potrebnu privremenu mjeru kako bi se spriječilo korištenje, otuđenje ili raspolaganje tom imovinom.

(2) Ovlaštena službena osoba može, kada postoji opasnost od odgode, privremeno oduzeti imovinu iz stavka 1. ovoga članka, zaplijeniti imovinu ili poduzeti druge prijeko potrebne privremene mjere kako bi se spriječilo bilo kakvo korištenje, otuđenje ili raspolaganje tom imovinom. O poduzetim mjerama ovlaštena službena osoba mora odmah obavijestiti Tužitelja, a poduzete mjere mora odobriti sudac za prethodni postupak u roku od 72 sata od poduzimanja mjera.

(3) U slučaju da Sud uskrati odobrenje, poduzete mjere će se obustaviti, a oduzeti predmeti i imovina će biti odmah vraćeni osobi kojoj su oduzeti.

Članak 74.

Vraćanje privremeno oduzetih predmeta

Predmeti koji su tijekom kaznenog postupka privremeno oduzeti vratit će se vlasniku ili držatelju kada tijekom postupka postane očito da njihovo zadržavanje nije sukladno članku 65. ovoga Zakona, a ne postoje razlozi na njihovo oduzimanje (članak 391.).

Odjeljak 3 - Postupak sa sumnjivim stvarima

Članak 75.

Oglašavanje sumnjivih stvari

(1) Nađe li se kod osumnjičenika odnosno optuženika tuđa stvar, a ne zna se čija je, tijelo koje vodi postupak opisat će tu stvar i opis istaknuti na oglasnoj ploči općine na čijem području osumnjičenik odnosno optuženik ima prebivalište i na čijem je području kazneno djelo počinjeno. U oglasu će se pozvati vlasnik da se javi tijelu

koje vodi postupak u roku od jedne godine od dana isticanja oglasa, jer će se inače stvar prodati. Novac dobiven prodajom je prihod Proračuna Bosne i Hercegovine.

- (2) Ako se radi o stvarima veće vrijednosti, oglašavanje se može obaviti i u dnevnom tisku.
- (3) Ako je stvar podložna kvarenju ili je njeno čuvanje povezano sa znatnim troškovima, ona će se prodati po odredbama ovršnog postupka, a novac predati na čuvanje u sudski polog.
- (4) Po odredbi stavka 3. ovoga članka postupit će se i kada stvar pripada odbjeglom ili nepoznatom počinitelju kaznenog djela.

Članak 76. **Odlučivanje o sumnjivim stvarima**

- (1) Ako se tijekom roka od jedne godine nitko ne javi za stvari ili za novac dobiven prodajom stvari, donijet će se rješenje da stvar postaje vlasništvo Bosne i Hercegovine ili da je novac prihod Proračuna Bosne i Hercegovine.
- (2) Vlasnik stvari ima pravo u parnici tražiti povrat stvari ili novca dobivenog prodajom stvari. Zastara toga prava počinje teći od dana isticanja oglasa.

Odjeljak 4 - Ispitivanje osumnjičenika

Članak 77. **Poziv za ispitivanje**

- (1) Ispitivanje osumnjičenika u istrazi obavlja Tužitelj.
- (2) Ispitivanje se obavlja tako da se u punoj mjeri poštuje osoba osumnjičenika. Prilikom ispitivanja osumnjičenika ne smije se uporabiti sila, prijetnja, prijevara, opojna ili druga sredstva koja mogu utjecati na slobodu odlučivanja i izražavanja volje pri davanju izjave ili priznanja.
- (3) Ako je postupljeno protivno odredbama ovoga članka, na iskazu se osumnjičenika ne može temeljiti sudska odluka.

Članak 78. **Pouka osumnjičeniku o njegovim pravima**

- (1) Kada se osumnjičenik prvi put ispituje, pitat će se za ime i prezime, nadimak ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko obiteljsko ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, koje je narodnosti i čiji je državljanin, jedinstveni matični broj građana državljanina Bosne i Hercegovine, čime se zanima, kakve su mu obiteljske prilike, je li pismen, kakve je škole završio, je li, gdje i kada služio vojsku ili ima li čin rezervnog vojnog starješine, vodi li se u vojnoj evidenciji i kod kojeg tijela nadležnog za poslove obrane, je li odlikovan, kakvog je imovnog stanja, je li, kada i zašto osuđivan, je li i kada je izrečenu kaznu izdržao, vodi li se protiv njega postupak za koje drugo kazneno djelo, a ako je maloljetan, tko mu je zakonski zastupnik. Osumnjičenik će se poučiti da je dužan odazvati se pozivu i odmah priopćiti svaku promjenu adrese ili namjeru promjene prebivališta, a upozorit će se i na posljedice ako tako ne postupi.
- (2) Na početku ispitivanja osumnjičeniku će se priopćiti za koje se kazneno djelo tereti i osnove sumnje protiv njega, a poučit će se i o sljedećim pravima:
  - a) da nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na postavljena pitanja,

- b) da može uzeti branitelja po svom izboru, koji može biti nazočan njegovom ispitivanju te da ima pravo na branitelja bez naknade u slučajevima propisanim ovim Zakonom,
  - c) da se može izjasniti o djelu za koje se tereti i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist,
  - d) da ima pravo u toku istrage razmatrati spise i razgledati pribavljene predmete koji mu idu u korist, osim ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage,
  - e) da ima pravo na besplatne usluge prevoditelja ako ne razumije ili ne govori jezik na kojem se ispituje.
- (3) Osumnjičenik se može dragovoljno odreći prava iz stavka 2. ovoga članka, ali njegovo ispitivanje ne može započeti ukoliko se i dok se njegova izjava o odricanju pisano ne zabilježi i dok je osumnjičenik ne potpiše. Osumnjičenik se ni pod kojim okolnostima ne može odreći prava na nazočnost branitelja ako je njegova obrana obvezna sukladno ovom Zakonu.
- (4) U slučaju da se osumnjičenik odrekao prava da uzme branitelja, a kasnije izrazi želju da uzme branitelja, ispitivanje će se odmah prekinuti i ponovo će se nastaviti kada osumnjičenik dobije branitelja ili mu branitelj bude postavljen ili ako osumnjičenik izrazi želju da nastavi odgovarati na pitanja.
- (5) Ako se osumnjičenik dragovoljno odrekne prava da ne odgovara na postavljena pitanja, mora mu se i u tom slučaju omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji mu idu u korist.
- (6) Ako je postupljeno protivno odredbama ovoga članka, na iskazu se osumnjičenika ne može temeljiti sudska odluka.

Članak 79. **Način ispitivanja osumnjičenika**

- (1) O svakom se ispitivanju osumnjičenika sastavlja zapisnik. Bitni dijelovi iskaza se u zapisnik unose doslovce. Nakon sastavljanja zapisnika, osumnjičeniku će se zapisnik pročitati i predati preslika zapisnika.
- (2) Ispitivanje osumnjičenika u pravilu se snima na zvučnu ili optičku vrpcu, pod sljedećim uvjetima:
- a) da je osumnjičenik obaviješten na jeziku koji govori i razumije da se ispitivanje snima na zvučnu ili optičku vrpcu,
  - b) u slučaju prekida ispitivanja, razlog i vrijeme prekida će se naznačiti u snimci te vrijeme nastavljanja i zaključenja ispitivanja,
  - c) na kraju ispitivanja osumnjičenik će dobiti mogućnost da pojasni sve što je rekao i da doda sve što želi,
  - d) zapis s vrpce će se prepisati nakon završetka ispitivanja, a preslika prijepisa uručit će se osumnjičeniku zajedno s preslikom snimljene vrpce, ili ako je korišten uređaj za istodobno pravljenje većeg broja snimaka, uručit će mu se jedna od izvorno snimljenih vrpca,
  - e) nakon što se načini preslika izvorne vrpce u svrhu prijepisa, izvorno snimljena vrpca ili jedna od izvorno snimljenih vrpca će se zapečatiti u nazočnosti osumnjičenika, uz ovjeru potpisa tijela kaznenog postupka i osumnjičenika.

Članak 80. **Ispitivanje preko tumača**

Ispitivanje osumnjičenika obaviti će se preko tumača u slučajevima iz članka 87. ovoga Zakona.

Odjeljak 5 - Ispitivanje svjedoka

Članak 81. Poziv za ispitivanje svjedoka

- (1) Svjedoci se ispituju kada je vjerojatno da će svojim iskazom moći dati obavijesti o kaznenom djelu, počinitelju i o drugim važnim okolnostima.
- (2) Poziv za svjedočenje dostavlja Tužitelj odnosno Sud. Pozivanje kao svjedoka maloljetne osobe koja nije navršila šesnaest godina života obavlja se preko roditelja ili zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe žurnog postupanja ili drugih okolnosti.
- (3) Svjedoci koji se zbog starosti, bolesti ili teških tjelesnih mana ne mogu odazvati pozivu, mogu biti ispitani u svom stanu, bolnici ili na drugom mjestu.
- (4) U pozivu se svjedok obavještava da se poziva u svojstvu svjedoka, o mjestu i vremenu kada se treba odazvati pozivu te o posljedicama neodazivanja pozivu.
- (5) Ako se svjedok ne odazove pozivu, niti svoj izostanak opravda, Sud ga može kazniti novčanom kaznom do 5.000 KM ili naložiti prisilno dovođenje.
- (6) Nalog o dovođenju svjedoka izvršava pravosudna policija. Iznimno, nalog može izdati i Tužitelj ukoliko uredno pozvani svjedok ne dođe, a svoj izostanak ne opravda, s tim da taj nalog mora odobriti sudac za prethodni postupak u roku od 24 sata od izdavanja naloga.
- (7) Ako svjedok odbije svjedočiti, Sud može na prijedlog Tužitelja donijeti rješenje o kažnjavanju svjedoka novčanom kaznom do 30.000 KM . Protiv toga je rješenja dozvoljena žalba koja ne zadržava izvršenje.
- (8) O žalbi protiv rješenja kojim je svjedok kažnjen novčanom kaznom odlučuje vijeće (članak 24. stavak 6.).

Članak 82. Osobe koje ne mogu biti ispitane kao svjedoci

Ne može biti ispitana kao svjedok:

- a) osoba koja bi svojim iskazom povrijedila dužnost čuvanja državne, vojne ili službene tajne, dok je nadležno tijelo ne oslobodi te dužnosti,
- b) branitelj osumnjičenika odnosno optuženika glede činjenica koje su mu postale poznate kao branitelju,
- c) osoba koja bi svojim iskazom povrijedila dužnost čuvanja stručne tajne (vjerski službenik ili ispovjednik, novinar u svrhu zaštite izvora podataka, odvjetnik, bilježnik, liječnik, babica i dr.), osim ako je oslobođena te dužnosti posebnim propisom ili izjavom osobe u čiju je korist ustanovljeno čuvanje tajne,
- d) maloljetna osoba koja s obzirom na uzrast i duševni razvitak nije sposobna shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti.

Članak 83. Osobe koje mogu odbiti svjedočenje

- (1) Svjedočenje mogu odbiti:
  - a) bračni ili izvanbračni drug osumnjičenika odnosno optuženika,
  - b) krvni rođak osumnjičenika odnosno optuženika u ravnoj liniji, rođaci u pobočnoj liniji do trećeg stupnja zaključno i rođaci po tazbini do drugog stupnja,
  - c) posvojitelj i posvojenik osumnjičenika odnosno optuženika.
- (2) Tijelo koje vodi postupak dužno je osobe iz stavka 1. ovoga članka, prije njihovog ispitivanja ili čim sazna za njihov odnos prema osumnjičeniku odnosno optuženiku upozoriti da mogu odbiti svjedočenje. Upozorenje i odgovor se unose u zapisnik.
- (3) Osoba koja može odbiti svjedočenje prema jednom od osumnjičenika odnosno optuženika, svjedočenje može odbiti i prema ostalim osumnjičenicima odnosno optuženicima, ako se njen iskaz prema naravi stvari ne može ograničiti samo na ostale osumnjičenike odnosno optuženike.
- (4) Ako je kao svjedok ispitana osoba koja može odbiti svjedočenje ili je ispitana osoba koja nije upozorena da može odbiti svjedočenje ili to upozorenje nije uneseno u zapisnik, na takvom se iskazu ne može temeljiti sudska odluka.

Članak 84.

Pravo svjedoka da ne odgovara na pojedina pitanja

- (1) Svjedok ima pravo ne odgovarati na pitanja ako bi ga istinit odgovor izložio kaznenom progonu.
- (2) Svjedok koji koristi pravo iz stavka 1. ovoga članka, odgovorit će na ta pitanja ako mu se daje imunitet.
- (3) Imunitet se daje odlukom Tužitelja.
- (4) Protiv svjedoka koji je dobio imunitet i koji je svjedočio, neće se poduzeti kazneni progon, osim ako je dao lažni iskaz.
- (5) Svjedoku se može odlukom Sudom odrediti odvjetnik kao savjetnik za vrijeme ispitivanja, ukoliko je očito da sam svjedok nije u stanju koristiti svoja prava u vrijeme ispitivanja i ako njegovi interesi ne mogu biti zaštićeni na drugi način.

Članak 85.

Način ispitivanja, suočenje i prepoznavanje

- (1) Svjedoci se ispituju zasebno i bez nazočnosti drugih svjedoka.
- (2) Tijekom postupka svjedok se može suočiti s drugim svjedocima i osumnjičenikom odnosno optuženikom.
- (3) Ako je potrebno utvrditi poznaje li svjedok osobu ili predmet, tražit će se od njega prvo da ga opiše ili da navede znakove po kojima se razlikuje, pa će mu se tek poslije pokazati radi prepoznavanja i to zajedno s drugim njemu nepoznatim osobama ili zajedno s predmetima iste vrste ako je to moguće.

Članak 86.

Tijek ispitivanja svjedoka

- (1) Svjedok je dužan odgovore davati usmeno.

- (2) Svjedok će se prethodno opomenuti da je dužan govoriti istinu i da ne smije ništa prešutjeti, a zatim će se upozoriti da davanje lažnog iskaza predstavlja kazneno djelo.
- (3) Nakon toga svjedok će se pitati za ime i prezime, ime oca ili majke, zanimanje, boravište, mjesto i godinu rođenja i njegov odnos s osumnjičenikom odnosno optuženikom i oštećenikom. Svjedok će se upozoriti da je dužan o promjeni adrese ili boravišta obavijestiti Sud.
- (4) Pri ispitivanju maloljetne osobe, naročito ako je ona oštećena kaznenim djelom, postupit će se obazrivo, kako ispitivanje ne bi štetno utjecalo na duševno stanje maloljetnika. Ako je to potrebno, ispitivanje maloljetne osobe obaviti će se uz pomoć pedagoga ili druge stručne osobe.
- (5) Oštećenika kaznenim djelom nije dozvoljeno ispitivati o njegovom spolnom životu prije počinjenog kaznenog djela, a ako je takvo ispitivanje obavljeno, na takvom se iskazu ne može temeljiti sudska odluka.
- (6) S obzirom na životnu dob, tjelesno i duševno stanje ili druge opravdane interese, svjedok se može ispitati putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka na način da mu stranke i branitelj mogu postavljati pitanja bez nazočnosti u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Za potrebe takvog ispitivanja može se odrediti stručna osoba.
- (7) Poslije općih pitanja svjedok se poziva da iznese sve što mu je o predmetu poznato, a zatim će mu se postavljati pitanja radi provjeravanja, dopune i razjašnjenja. Pri ispitivanju svjedoka nije dozvoljeno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.
- (8) Svjedok će se uvijek pitati otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči.
- (9) Svjedoci se mogu suočiti ako se njihovi iskazi ne slažu glede važnih činjenica. Suočeni će se o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu zasebno ispitati i njihov će se odgovor unijeti u zapisnik. Istodobno se mogu suočiti samo dva svjedoka.
- (10) Oštećenik koji se ispituje kao svjedok pitat će se želi li u kaznenom postupku ostvarivati imovinskopravni zahtjev.

Članak 87. **Ispitivanje svjedoka preko tumača**

- (1) Ako je svjedok gluh ili nijem, njegovo se ispitivanje obavlja preko tumača.
- (2) Ako je svjedok gluh, pitanja će mu se postaviti pisano, a ako je nijem, pozvat će se da odgovara pisano. Ako se ispitivanje ne može obaviti na taj način, pozvat će se kao tumač osoba koja se sa svjedokom može sporazumijeti.
- (3) Ako tumač nije ranije prisegnut, položiti će prisegu da će vjerno prenijeti pitanja koja se svjedoku upućuju i izjave koje on bude davao.

Članak 88. **Prisega ili izjava svjedoka**

- (1) Ako su ispunjeni uvjeti za ispitivanje, Sud može od svjedoka zahtijevati polaganje prisege ili davanje izjave prije svjedočenja.
- (2) Prije glavne rasprave, svjedok može položiti prisegu ili dati izjavu samo ako postoji bojazan da zbog bolesti ili zbog drugih razloga neće moći doći na glavnu raspravu. Prisega se polaže ili se izjava daje pred sucem odnosno predsjednikom vijeća. Razlog zbog kojega je prisega položena ili izjava dana, unijet će se u zapisnik.

(3) Prisega ili izjava glasi: Prisežem - izjavljujem da ću o svemu što pred Sudom budem pitan govoriti istinu i da ništa od onoga što mi je poznato neću prešutjeti.

(4) Svjedok prisegu polaže ili izjavu daje usmeno, čitanjem njenog sadržaja ili potvrdnim odgovorom nakon odslušanog sadržaja prisege ili izjave koju je pročitao sudac odnosno predsjednik vijeća. Nijemi svjedoci koji znaju čitati i pisati potpisuju tekst prisege ili izjave, a gluhi ili nijemi svjedoci koji ne znaju ni čitati ni pisati prisežu ili izjavu daju uz pomoć tumača.

(5) Odbijanje i razlozi odbijanja svjedoka da položi prisegu ili dade izjavu, unijet će se u zapisnik.

Članak 89.

Osobe koje ne polažu prisegu niti daju izjavu

Ne smiju prisezati ni izjavu davati osobe: koje nisu punoljetne u trenutku ispitivanja, za koje je dokazano ili za koje postoji osnovana sumnja da su počinile ili sudjelovale u kaznenom djelu zbog kojega se ispituju ili koje zbog duševnog stanja ne mogu shvatiti značenje prisege odnosno izjave.

Članak 90.

Snimanje ispitivanja svjedoka zvučnim i optičkim sredstvima

Ispitivanje svjedoka se može snimati zvučnim i optičkim sredstvima u svim stadijima postupka. Ispitivanje se mora snimiti u slučajevima kada se radi o maloljetnim osobama koje nisu navršile šesnaest godina života i koje su oštećene kaznenim djelom te ako postoje osnove za bojazan da se svjedok neće moći ispitati na glavnoj raspravi.

Članak 91.

Zaštićeni svjedok

Na položaj zaštićenog svjedoka u postupku pred Sudom, primjenjuju se odredbe posebnog zakona.

Odjeljak 6 - Očevid i rekonstrukcija

Članak 92.

Poduzimanje očevida

Očevid se poduzima kada je za utvrđivanje neke važne činjenice u postupku potrebno neposredno opažanje.

Članak 93.

Rekonstrukcija događaja

(1) Radi provjeravanja izvedenih dokaza ili utvrđivanja činjenica koje su od značenja za razjašnjenje stvari, tijelo koje vodi postupak može odrediti rekonstrukciju događaja, koja se obavlja ponavljanjem radnji ili situacija u uvjetima pod kojima se prema izvedenim dokazima događaj desio. Ako su u iskazima pojedinih svjedoka ili osumnjičenika odnosno optuženika radnje ili situacije različito prikazane, rekonstrukcija događaja će se, u pravilu, posebno obaviti sa svakim od njih.

(2) Rekonstrukcija se ne smije obavljati na način kojim se vrijeđa javni red i ćudoređe ili se dovodi u opasnost život ili zdravlje ljudi.

(3) Prilikom rekonstrukcije mogu se, po potrebi, ponovno izvesti pojedini dokazi.

Članak 94.

Pomoć vještaka i stručne osobe

(1) Očevid i rekonstrukcija događaja obavlja se uz pomoć stručne osobe kriminalističko-tehničke ili druge struke, koja će pomoći u pronalaženju, osiguranju ili opisivanju tragova, obaviti potrebna mjerenja i snimanja, izraditi skicu i fotodokumentaciju ili prikupiti i druge podatke.

(2) Na očevid ili rekonstrukciju može se pozvati i vještak, ako bi njegova nazočnost bila korisna za davanje nalaza i mišljenja.

Odjeljak 7 - Vještačenje

Članak 95. Određivanje vještačenja

Vještačenje se određuje kada za utvrđivanje ili ocjenu neke važne činjenice treba pribaviti nalaz i mišljenje osoba koje raspolažu potrebnim stručnim znanjem. Ako naučno, tehničko ili druga stručna znanja mogu pomoći Sudu da ocijeni dokaze ili razjasni sporne činjenice, vještak kao posebna vrsta svjedoka može svjedočiti davanjem nalaza o činjenicama i mišljenja koje sadrži ocjenu o činjenicama.

Članak 96. Nalog o vještačenju

(1) Pisani nalog o vještačenju izdaje Tužitelj ili Sud. U nalogu će se navesti činjenice o kojima se obavlja vještačenje.

(2) Ako za određenu vrstu vještačenja postoji stručna ustanova ili se vještačenje može obaviti u okviru državnog tijela, takva vještačenja, a posebno složenija, povjerit će se u pravilu takvoj ustanovi ili tijelu. U tome slučaju ta ustanova ili tijelo određuje jednog ili više stručnjaka koji će obaviti vještačenje.

Članak 97. Dužnosti vještaka kojeg je odredio Tužitelj ili Sud

Osoba koju Tužitelj ili Sud odredi za vještaka dužna je Tužitelju ili Sudu dostaviti svoje izvješće koje sadrži: dokaze koje je pregledala, obavljene ispite, nalaz i mišljenje do kojeg je došla i sve druge značajne podatke koje vještak smatra potrebnim za pravednu i nepristranu analizu. Vještak će detaljno obrazložiti kako je došao do određenog mišljenja.

Članak 98. Tko ne može biti vještak

(1) Za vještaka se ne može odrediti osoba koja ne može biti ispitana kao svjedok (članak 82.) ni osoba koja može odbiti svjedočenje (članak 83.), kao ni osoba prema kojoj je kazneno djelo počinjeno, a ako je takva osoba određena na njenom se nalazu i mišljenju ne može temeljiti sudska odluka.

(2) Razlog za izuzeće vještaka (članak 34.) postoji i za osobu koja je zajedno s osumnjičenikom odnosno optuženikom ili oštećenikom u radnom odnosu u istom tijelu, poduzeću, pravnoj osobi ili kod samostalnog gospodarstvenika te za osobu koja je u radnom odnosu kod oštećenika ili osumnjičenika odnosno optuženika.

(3) Za vještaka se neće uzeti osoba koja je ispitana kao svjedok.

Članak 99. Postupak vještačenja

(1) Vještačenjem upravlja tijelo koje je naložilo vještačenje. Prije početka vještačenja, vještak će se pozvati da predmet vještačenja pažljivo razmotri, da točno navede sve što opazi i utvrdi te da svoje mišljenje iznese nepristrano i sukladno pravilima znanosti i vještine. Posebno će se upozoriti da je lažno vještačenje kazneno djelo.

(2) Pri davanju nalaza i mišljenja o predmetu koji se pregledava, vještak će temeljiti svoj nalaz i mišljenje na dokazima na koje su mu ukazale ovlaštene službene osobe, Tužitelj ili Sud. Vještak može svjedočiti samo o činjenicama koje proizilaze iz njegovog neposrednog saznanja, osim ako se prilikom pripreme svojeg nalaza i mišljenja koristio podacima koje bi opravdano uvažili ostali stručnjaci iste struke.

(3) Vještaku se mogu davati razjašnjenja, a može mu se dozvoliti i da razmatra spise. Vještak može predložiti da se izvedu dokazi ili pribave predmeti i podaci važni za davanje njegova nalaza i mišljenja. Ako nazoči očevidu, rekonstrukciji događaja ili drugoj istražnoj radnji, vještak može predložiti da se razjasne pojedine okolnosti ili da se osobi koja se ispituje postave pojedina pitanja.

Članak 100.

Pregled predmeta vještačenja

(1) Vještak pregledava predmete vještačenja na mjestu gdje se oni nalaze, osim ako su za vještačenje potrebni dugotrajni ispiti ili ako se ispiti obavljaju u ustanovi ili tijelu ili ako to zahtijevaju razlozi ćudoređa.

(2) Ako je u okviru vještačenja potrebno obaviti analizu neke tvari, vještaku će se, ako je to moguće, staviti na raspolaganje samo dio te tvari, a ostatak će se u potrebnoj količini sačuvati za slučaj naknadnih analiza.

Članak 101.

Dostava nalaza i mišljenja

Vještak dostavlja nalaz i mišljenje te radni materijal, skice i zabilješke tijelu koje ga je odredilo.

Članak 102.

Vještačenje u stručnoj ustanovi ili državnom tijelu

(1) Ako se vještačenje povjerava stručnoj ustanovi ili tijelu, Tužitelj ili Sud će upozoriti tu ustanovu ili tijelo koje obavlja vještačenje da u davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba iz članka 98. ovoga Zakona ni osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja propisani ovim Zakonom, a bit će upozoreni i na posljedice davanja lažnog nalaza i mišljenja.

(2) Stručnoj ustanovi ili državnom tijelu stavit će se na raspolaganje materijal potreban za vještačenje, a ako je potrebno, postupit će se sukladno odredbi članka 99. ovoga Zakona.

(3) Pisani nalaz i mišljenje osoba koje su obavile vještačenje dostavlja stručna ustanova ili državno tijelo.

Članak 103.

Obdukcija i ekshumacija tijela

(1) Pregled i obdukcija tijela poduzet će se uvijek kada u kakvu smrtnom slučaju postoji sumnja da se ne radi o prirodnoj smrti. Ako je tijelo već pokopano, odredit će se ekshumacija u cilju njegova pregleda i obdukcije.

(2) Pri obdukciji tijela poduzet će se potrebne mjere radi utvrđenja istovjetnosti tijela i u tu će se svrhu posebno opisati podaci o vanjskim i unutarnjim tjelesnim osobinama tijela.

Članak 104.

Obdukcija tijela izvan specijalizirane medicinske ustanove

- (1) Pregled i obdukciju tijela obavlja specijalizirana medicinska ustanova.
- (2) Kada se vještačenje ne obavlja u specijaliziranoj medicinskoj ustanovi, pregled i obdukciju tijela obavlja liječnik specijalist sudske medicine. Tim vještačenjem upravlja Tužitelj i u zapisnik unosi nalaz i mišljenje vještaka.
- (3) Za vještaka se ne može odrediti liječnik koji je liječio umrloga. Međutim, liječnik koji je liječio umrloga može se ispitati kao svjedok radi davanja razjašnjenja o tijeku i okolnostima bolesti umrloga.

Članak 105. **Izvešće o pregledu i obdukciji**

- (1) Vještak sudske medicine će u svom nalazu i mišljenju navesti uzrok i vrijeme nastupanja smrti.
- (2) Ako je na tijelu nađena bilo kakva ozljeda, utvrdit će se je li tu ozljedu nanio tko drugi i ako jeste, čime, na koji način, koliko vremena prije nego što je smrt nastupila i je li ona prouzročila smrt. Ako je na tijelu nađeno više ozljeda, utvrdit će se je li svaka ozljeda nanescena istim sredstvom i koja je ozljeda prouzročila smrt, a ako je više smrtonosnih ozljeda, koja je od njih ili koje od njih su svojim skupnim djelovanjem bile uzrokom smrti.
- (3) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka naročito će se utvrditi je li smrt prouzročena samom vrstom i općom naravi ozljede ili zbog osobnog svojstva ili naročitog stanja organizma ozlijeđenoga ili zbog slučajnih okolnosti ili okolnosti pod kojima je ozljeda nanescena.
- (4) Vještak je dužan obratiti pažnju na nađeni biološki materijal (krv, slina, sperma, urin i dr.) te opisati i sačuvati ga za biološko vještačenje ako ono bude određeno.

Članak 106. **Pregled i obdukcija začetka i novorođenčeta**

- (1) Pri pregledu i obdukciji začetka treba posebno utvrditi njegovu starost, sposobnost za izvanmaterični život i uzrok smrti.
- (2) Pri pregledu i obdukciji tijela novorođenčeta, posebno će se utvrditi je li rođeno živo ili mrtvo, je li bilo sposobno za život, koliko je dugo živjelo te vrijeme i uzrok smrti.

Članak 107. **Toksikološko ispitivanje**

- (1) Ako postoji sumnja o trovanju, sumnjive će se tvari nađene u tijelu ili na drugom mjestu uputiti na vještačenje ustanovi ili državnom tijelu koje obavlja toksikološka ispitivanja.
- (2) Pri pregledu sumnjivih tvari posebno će se utvrditi vrsta, količina i djelovanje nađenog otrova, a ako se radi o pregledu tvari uzetih s tijela, po mogućnosti i količina uporabljenog otrova.

Članak 108. **Vještačenje tjelesnih ozljeda**

- (1) Vještačenje tjelesnih ozljeda obavlja se u pravilu pregledom ozlijeđenoga, a ako to nije moguće ili nije potrebno, temeljem medicinske dokumentacije ili drugih podataka u spisima.

(2) Nakon što točno opiše ozljede, vještak će dati mišljenje, naročito o vrsti i težini svake pojedine ozljede i njihovom ukupnom djelovanju s obzirom na njihovu narav ili posebne okolnosti slučaja, kakvo djelovanje te ozljede obično proizvode, a kakvo su u određenom slučaju proizvele te čime su ozljede nanesene i na koji način.

Članak 109. **Tjelesni pregled i druge radnje**

(1) Tjelesni pregled osumnjičenika odnosno optuženika poduzet će se i bez njegove privole ako je potrebno utvrditi činjenice važne za kazneni postupak. Tjelesni pregled drugih osoba može se bez njihove privole poduzeti samo ako se mora utvrditi nalazi li se na njihovu tijelu određeni trag ili posljedica kaznenog djela.

(2) Uzimanje krvi i druge liječničke radnje koje se po pravilima medicinske znanosti poduzimaju radi analize i utvrđivanja drugih važnih činjenica za kazneni postupak, mogu se poduzeti i bez privole osobe koja se pregledava ako zbog toga ne bi nastupila kakva šteta po njeno zdravlje.

(3) Poduzimanje tjelesnog pregleda osumnjičenika odnosno optuženika i druge radnje s tim u vezi nalaže Sud, a ukoliko postoji opasnost od odgode Tužitelj.

(4) Nije dozvoljeno da se prema osumnjičeniku odnosno optuženiku ili svjedoku primijene medicinski zahvati ili da im se daju takva sredstva kojima bi se utjecalo na njihovu volju pri davanju iskaza.

(5) Ako je postupljeno protivno odredbama ovoga članka, na tako se pribavljenom dokazu ne može temeljiti sudska odluka.

Članak 110. **Psihijatrijsko vještačenje**

(1) Psihijatrijsko vještačenje će se odrediti ako se pojavi sumnja da je ubrojivost osumnjičenika odnosno optuženika isključena ili smanjena, ili da je osumnjičenik odnosno optuženik počinio kazneno djelo zbog ovisnosti o alkoholu ili opojnim drogama, ili da zbog duševnih smetnji nije sposoban sudjelovati u postupku.

(2) Ako se tijekom istrage osumnjičenik dragovoljno ne podvrgne psihijatrijskom pregledu radi vještačenja ili ako je prema mišljenju vještaka potrebno dulje promatranje, osumnjičenik će se poslati na psihijatrijski pregled ili na promatranje u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu. Rješenje o tome donosi sudac za prethodni postupak na prijedlog Tužitelja. Promatranje ne može trajati dulje od dva mjeseca.

(3) Ako vještaci utvrde da je duševno stanje osumnjičenika odnosno optuženika poremećeno, utvrdit će narav, vrstu, stupanj i trajnost poremećenosti i dati svoje mišljenje kakav je utjecaj takvo duševno stanje imalo i kakav još ima na shvaćanje i postupke osumnjičenika odnosno optuženika, te je li i u kojoj je mjeri poremećaj duševnog stanja postojao u vrijeme počinjenja kaznenog djela.

(4) Ako se u zdravstvenu ustanovu upućuje osumnjičenik odnosno optuženik koji se nalazi u pritvoru, sudac će tu ustanovu obavijestiti o razlozima zbog kojih je pritvor određen, kako bi se poduzele mjere potrebne za osiguranje svrhe pritvora.

(5) Vrijeme provedeno u zdravstvenoj ustanovi uračunat će se osumnjičeniku odnosno optuženiku u pritvor ili u kaznu ako bude izrečena.

Članak 111. **Vještačenje poslovnih knjiga**

(1) Kada je potrebno poduzeti vještačenje poslovnih knjiga, tijelo pred kojim se vodi postupak dužno je vještacima naznačiti u kojem pravcu i u kojem opsegu treba vještačenje obaviti i koje činjenice i okolnosti treba utvrditi.

(2) Ako je za poduzimanje vještačenja poslovnih knjiga poduzeća, drugih pravnih osoba ili samostalnog gospodarstvenika prijeko potrebno prethodno sređivanje njihova knjigovodstva, troškovi oko sređivanja knjigovodstva padaju na njihov teret.

(3) Nalog o sređivanju knjigovodstva donosi tijelo koje vodi postupak, temeljem obrazloženog pisanog izvješća vještaka kojem je naloženo vještačenje poslovnih knjiga. U nalogu će se naznačiti i iznos koji je pravna osoba ili samostalni gospodarstvenik dužan položiti tijelu koje vodi postupak kao predujam za troškove oko sređivanja knjigovodstva.

(4) Troškovi se, ukoliko njihov iznos nije bio predujmljen, naplaćuju u korist tijela koje je unaprijed isplatilo troškove i nagradu vještacima.

Članak 112.

Analiza dezoksiribonukleinske kiseline

Analizu dezoksiribonukleinske kiseline (u daljnjem tekstu: DNK) može obavljati isključivo ustanova specijalizirana za tu vrstu vještačenja.

Članak 113.

Kada se obavlja analiza DNK

Analiza DNK može se obaviti ukoliko je to prijeko potrebno za određivanje istovjetnosti ili činjenice potječu li otkriveni tragovi tvari od osumnjičenika odnosno optuženika ili oštećenika.

Članak 114.

Korištenje rezultata analize DNK u budućim kaznenim postupcima

U svrhu utvrđivanja istovjetnosti osumnjičenika odnosno optuženika, s njegova se tijela mogu uzeti stanice radi analize DNK. Podaci dobiveni na taj način mogu se koristiti i u budućim kaznenim postupcima protiv iste osobe.

Članak 115.

Registar analiza DNK i zaštita podataka

(1) Sve se obavljene analize DNK vode u posebnom registru pri nadležnom ministarstvu Bosne i Hercegovine.

(2) Zaštita podataka dobivenih analizama iz stavka 1. ovoga članka propisuje se posebnim zakonom.

GLAVA IX - POSEBNE ISTRAŽNE RADNJE

Članak 116.

Vrste posebnih istražnih radnji i uvjeti za njihovu primjenu

(1) Protiv osobe za koju postoje osnove sumnje da je sama ili zajedno s drugim osobama sudjelovala u počinjenju kaznenog djela iz članka 117. ovoga Zakona, mogu se odrediti posebne istražne radnje, ako se na drugi način ne mogu pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano s nerazmjernim teškoćama.

(2) Istražne radnje iz stavka 1. ovoga članka su:

- a) nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija,
- b) pristup sustavima elektroničkih računala i sravnjenje podataka elektroničkim računalom,
- c) nadzor i tehničko snimanje prostorija,
- d) tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta,
- e) prikriveni istražitelj i pouzdanik,
- f) simulirani otkup predmeta i simulirano davanje potkupnine,
- g) nadzirani prijevoz i isporuka predmeta kaznenog djela.

(3) Istražne radnje iz stavka 2. točke a) ovoga članka mogu se odrediti i prema osobi za koju postoje osnove sumnje da počinitelju ili od počinitelja kaznenog djela iz članka 117. ovoga Zakona prenosi obavijesti u vezi s kaznenim djelom ili da počinitelj koristi njeno telekomunikacijsko sredstvo.

(4) Na razgovore osobe iz stavka 1. ovoga članka i njenog branitelja smisleno se primjenjuju odredbe o suobraćanju osumnjičenika i branitelja.

(5) Pri poduzimanju istražnih radnji iz stavka 2. toč. e) i f) ovoga članka tijela policije ili druge osobe ne smiju poduzimati aktivnosti koje predstavljaju poticanje na počinjenje kaznenog djela. Ako su takve aktivnosti poduzete, ta okolnost isključuje kazneni progon potaknute osobe za kazneno djelo počinjeno u vezi s tim radnjama.

Članak 117.

Kaznena djela za koja se mogu odrediti posebne istražne radnje

Istražne radnje iz članka 116. stavka 2. ovoga Zakona mogu se odrediti za:

- a) kaznena djela protiv samosvojnosti Bosne i Hercegovine,
- b) kaznena djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom,
- c) kaznena djela terorizma,
- d) kaznena djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora najmanje tri godine ili teža kazna.

Članak 118.

Nadležnost za određivanje i trajanje istražnih radnji

(1) Istražne radnje iz članka 116. stavka 2. ovoga Zakona određuje nalogom sudac za prethodni postupak, na obrazloženi prijedlog Tužitelja koji sadrži: podatke o osobi protiv koje se radnja poduzima, osnove sumnje iz članka 116. st. 1. ili 3. ovoga Zakona, razloge za njeno poduzimanje i ostale bitne okolnosti koje zahtijevaju poduzimanje radnji, navođenje radnje koja se predlaže i način njenog poduzimanja, obujam i trajanje radnje. Nalog sadrži iste podatke kao i prijedlog Tužitelja te utvrđivanje trajanja naređene radnje.

(2) Iznimno, ako se pisani nalog ne može dobiti na vrijeme i ako postoji opasnost od odgode, može se započeti s poduzimanjem radnje iz članka 116. ovoga Zakona i temeljem usmenog naloga suca za prethodni postupak. Pisani nalog suca za prethodni postupak mora biti pribavljen u roku od 24 sata od izdavanja usmenog naloga.

(3) Istražne radnje iz članka 116. stavka 2. toč. a) do d) i g) ovoga Zakona mogu trajati najdulje do mjesec dana, a iz posebno važnih razloga mogu se na obrazloženi prijedlog Tužitelja produžiti za još mjesec dana, s tim da radnje iz toč. a) do c) mogu trajati ukupno najdulje šest mjeseci, a radnje iz toč. d) i g) ukupno najdulje tri mjeseca. Prijedlog za radnju iz članka 116. stavka 2. točke f) ovoga Zakona može se odnositi samo na jednokratni akt, a zahtjev za svaku narednu radnju protiv iste osobe mora sadržavati razloge koji opravdavaju njeno poduzimanje.

(4) Nalog suca za prethodni postupak i prijedlog Tužitelja iz stavka 1. ovoga članka čuvaju se u posebnom omotu. Tužitelj i sudac za prethodni postupak će sastavljanjem ili prijepisom zapisnika bez navođenja osobnih podataka prikrivenog istražitelja i pouzdanika ili na drugi odgovarajući način spriječiti da neovlaštene osobe, osumnjičenik i njegov branitelj otkriju istovjetnost prikrivenog istražitelja i pouzdanika.

(5) Sudac za prethodni postupak mora pisanim nalogom bez odgode obustaviti izvršenje poduzetih radnji ako su prestali razlozi zbog kojih su radnje određene.

(6) Nalog iz stavka 1. ovoga članka izvršava tijelo policije. Poduzeća koja obavljaju prijenos podataka dužna su Tužitelju i tijelima policije omogućiti provođenje radnji iz članka 116. stavka 2. točke a) ovoga Zakona.

Članak 119.

Materijal dobiven poduzimanjem radnji i obavještavanje o poduzetim radnjama

(1) Po prestanku primjene radnji iz članka 116. ovoga Zakona tijela policije moraju predati Tužitelju sve obavijesti, podatke i predmete dobivene poduzetim radnjama te izvješće o tome. Tužitelj je dužan dostaviti sucu za prethodni postupak pisano izvješće o poduzetim radnjama. Temeljem podnesenog izvješća sudac za prethodni postupak provjerava je li postupljeno po njegovu nalogu.

(2) Ako Tužitelj odustane od kaznenog progona ili ako obavijesti i podaci pribavljeni naloženim radnjama nisu potrebni za kazneni postupak, uništiti će se pod nadzorom suca za prethodni postupak, koji će o tome sastaviti posebni zapisnik. O poduzimanju radnji, razlozima za njihovo poduzimanje, okolnosti da dobiveni materijal nije bio osnova za kazneni progon i da je uništen, pisano se obavještava osoba protiv koje je neka od radnji iz članka 116. stavka 2. ovoga Zakona bila poduzeta.

(3) Sudac za prethodni postupak će bez odgode, a nakon poduzimanja radnji iz članka 116. ovoga Zakona, obavijestiti osobu protiv koje je radnja bila poduzeta. Osoba protiv koje je radnja bila poduzeta može od Suda zatražiti ispitivanje zakonitosti naloga i načina na koji je provedena radnja.

(4) Obavijesti i podaci dobiveni poduzimanjem radnji iz članka 116. stavka 2. ovoga Zakona čuvaju se dok se čuva sudski spis.

Članak 120.

"Slučajni nalazi"

Ne smiju se koristiti kao dokaz obavijesti i podaci dobiveni poduzimanjem radnji iz članka 116. ovoga Zakona ako se ne odnose na kazneno djelo iz članka 117. ovoga Zakona.

Članak 121.

Postupanje bez sudskog naloga ili izvan njegova okvira

Ako su radnje iz članka 116. ovoga Zakona poduzete bez naloga suca za prethodni postupak ili u suprotnosti s njim, na pribavljenim podacima ili dokazima Sud ne može temeljiti svoju odluku.

Članak 122.

Korištenje dokaza pribavljenih posebnim radnjama

Tehničke snimke, isprave i predmeti pribavljeni pod uvjetima i na način propisan ovim Zakonom mogu se koristiti kao dokazi u kaznenom postupku. Prikriveni istražitelj i pouzdanik iz članka 116. stavka 2. točka e) ovoga Zakona te osobe koje su provele istražne radnje iz članka 116. stavka 2. točke f) ovoga Zakona, mogu se ispitati kao svjedoci o tijeku provođenja radnji.

GLAVA X - MJERE ZA OSIGURANJE NAZOČNOSTI OSUMNJIČENIKA ODNOSNO OPTUŽENIKA I USPJEŠNO VOĐENJE KAZNENOG POSTUPKA

Odjeljak 1 - Zajedničke odredbe

Članak 123. Vrste mjera

- (1) Mjere koje se mogu poduzeti prema optuženiku za osiguranje njegove nazočnosti i za uspješno vođenje kaznenog postupka jesu: poziv, dovođenje, zabrana napuštanja boravišta, jamstvo i pritvor.
- (2) Pri odlučivanju koju će od navedenih mjera primijeniti, nadležno tijelo pridržavat će se uvjeta određenih za primjenu pojedinih mjera, vodeći računa da se ne primjenjuje teža mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom.
- (3) Ove će se mjere ukinuti i po službenoj dužnosti kada prestanu razlozi koji su ih izazvali ili će se zamijeniti drugom blažom mjerom kada za to nastupe uvjeti.
- (4) Odredbe ove Glave smisljeno se primjenjuju i na osumnjičenika.

Odjeljak 2 - Poziv

Članak 124. Dostava i sadržaj poziva

- (1) Nazočnost optuženika pri obavljanju radnji u kaznenom postupku osigurava se njegovim pozivanjem.
- (2) Pozivanje se obavlja dostavom zatvorenog pisanog poziva koji sadrži: naziv tijela koje poziva, ime i prezime optuženika, naziv kaznenog djela za koje se tereti, mjesto kamo optuženik treba doći, dan i sat kada treba doći, naznaku da se poziva u svojstvu optuženika i upozorenje da će u slučaju nedolaska biti prisilno doveden, da je dužan odmah obavijestiti Tužitelja odnosno Sud o promjeni adrese i o namjeri promjene boravišta te službeni pečat i potpis Tužitelja odnosno suca koji poziva.
- (3) Kada se optuženik poziva prvi put, poučit će se u pozivu o pravu na branitelja i da branitelj može nazočiti njegovu ispitivanju.
- (4) Kada se osumnjičenik poziva prvi put, poučit će se u pozivu o njegovim pravima sukladno članku 78. ovoga Zakona. Do podizanja optužnice poziv osumnjičeniku upućuje Tužitelj.
- (5) Ako optuženik nije u stanju odazvati se pozivu zbog bolesti ili druge neotklonjive smetnje, ispitat će se u mjestu gdje se nalazi ili će se osigurati njegov prijevoz do zgrade suda ili do drugog mjesta gdje se radnja poduzima.

Odjeljak 3 - Dovođenje

Članak 125. Dovedbeni nalog

- (1) Dovedbeni nalog za optuženika može izdati Sud ako je doneseno rješenje o pritvoru ili ako uredno pozvani optuženik ne dođe, a svoj izostanak ne opravda, ili ako se nije mogla obaviti uredna dostava poziva, a iz okolnosti očito proizilazi da optuženik izbjegava prijam poziva.
- (2) Iznimno u hitnim slučajevima, nalog iz stavka 1. ovoga članka može izdati i Tužitelj ukoliko uredno pozvani osumnjičenik ne dođe, a svoj izostanak ne opravda, s tim što taj nalog mora odobriti sudac za prethodni postupak u roku od 24 sata od izdavanja naloga.
- (3) Dovedbeni nalog izvršava pravosudna policija.
- (4) Dovedbeni se nalog izdaje pisano. Nalog treba sadržavati: ime i prezime optuženika koji se treba dovesti, naziv kaznenog djela za koje se tereti uz navođenje odredbe kaznenog zakona, razlog zbog kojeg se nalaže dovođenje, službeni pečat i potpis suca koji dovođenje nalaže.
- (5) Osoba kojoj je povjereno izvršenje naloga uručuje nalog optuženiku i poziva ga da pođe s njom. Ako optuženik to odbije, dovest će ga prisilno.

Odjeljak 4 - Zabrana napuštanja boravišta

Članak 126. Mjere zabrane

- (1) Sud može optuženiku obrazloženim rješenjem zabraniti da bez odobrenja napusti mjesto boravišta ako postoje okolnosti koje ukazuju da bi mogao pobjeći, sakriti se, otići u nepoznato mjesto ili u inozemstvo.
- (2) Uz mjeru iz stavka 1. ovoga članka optuženiku može biti zabranjeno posjećivanje određenih mjesta ili sastajanje s određenim osobama ili mu može biti naloženo da se povremeno javlja određenom tijelu ili mu može biti privremeno oduzeta putna isprava ili vozačka dozvola, ili zabranjeno poduzimanje određenih poslovnih aktivnosti.
- (3) Mjerama iz st. 1. i 2. ovoga članka ne može se ograničiti pravo optuženika na suobraćanje sa svojim braniteljem.
- (4) Optuženik će se u rješenju o izricanju mjera iz st. 1. i 2. ovoga članka upozoriti da mu može biti određen pritvor ako prekrši izrečene zabrane.
- (5) Tijekom istrage mjere iz st. 1. i 2. ovoga članka određuje i ukida sudac za prethodni postupak, poslije podizanja optužnice - sudac za prethodno saslušanje, a nakon dostavljanja predmeta sucu, odnosno vijeću u svrhu zakazivanja glavne rasprave - taj sudac, odnosno predsjednik vijeća.
- (6) Mjere iz st. 1. i 2. ovoga članka mogu trajati dok za njima postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude. Sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje ili sudac odnosno predsjednik vijeća dužan je svaka dva mjeseca ispitati je li primijenjena mjera još potrebna.
- (7) Protiv rješenja kojim se određuju, produžuju ili ukidaju mjere iz st. 1. i 2. ovoga članka stranke i branitelj mogu podnijeti žalbu, a Tužitelj i protiv rješenja kojim je njegov prijedlog za primjenu mjere odbijen. O žalbi odlučuje vijeće iz članka 24. stavka 6. ovoga Zakona u roku od tri dana od prijama žalbe. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Odjeljak 5 - Jamstvo

Članak 127. Uvjeti za određivanje jamstva

Optuženik kojemu treba odrediti ili kojemu je već određen pritvor samo zbog bojazni da će pobjeći, može se ostaviti na slobodi ili se može pustiti na slobodu ako on osobno ili tko drugi za njega dađe jamstvo da do okončanja kaznenog postupka neće pobjeći, a sam optuženik obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište.

Članak 128. Sadržaj jamstva

- (1) Jamčevina uvijek glasi na novčani iznos koji se određuje s obzirom na težinu kaznenog djela, osobne i obiteljske prilike optuženika i imovno stanje osobe koja daje jamstvo.
- (2) Jamčevina se sastoji u polaganju gotovog novca, vrijednosnih papira, dragocjenosti ili drugih pokretnina veće vrijednosti koje se lako mogu unovčiti i čuvati ili u stavljanju hipoteke za iznos jamstva na nekretnine osobe koja daje jamstvo ili u osobnoj obvezi jednog ili više građana da će u slučaju bijega optuženika platiti utvrđeni iznos jamstva.
- (3) Osoba koja daje jamstvo mora dostaviti dokaze o svojem imovnom stanju, porijeklu imovine, vlasništvu i posjedu imovine koja se daje kao jamčevina.
- (4) Ako optuženik pobjegne, rješenjem će se odrediti da je vrijednost dana kao jamčevina prihod Proračuna Bosne i Hercegovine.

Članak 129. Prestanak jamstva

- (1) Optuženiku će se i unatoč danom jamstvu odrediti pritvor ako na uredan poziv ne dođe a izostanak ne opravda, ako se sprema pobjeći ili ako se protiv njega, nakon što je ostavljen na slobodi, pojavi koja druga zakonska osnova za pritvor.
- (2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka, jamstvo se ukida. Položeni novčani iznos, dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge pokretnine vraćaju se, a hipoteka skida. Na isti se način postupa i kada se kazneni postupak pravomoćno okonča rješenjem o obustavi postupka ili presudom.
- (3) Ako je presudom izrečena kazna zatvora, jamstvo se ukida tek kada osuđenik počne kaznu izdržavati.

Članak 130. Rješenje o jamstvu

Tijekom istrage rješenje o jamstvu i o ukidanju jamstva donosi sudac za prethodni postupak, poslije podizanja optužnice - sudac za prethodno saslušanje, a nakon dostavljanja predmeta sucu, odnosno vijeću u svrhu zakazivanja glavne rasprave, taj sudac, odnosno predsjednik vijeća. Rješenje kojim se jamstvo određuje i rješenje kojim se jamstvo ukida donose se po ispitivanju Tužitelja.

Odjeljak 6 - Pritvor

Članak 131. Određivanje pritvora

- (1) Pritvor se može odrediti samo pod uvjetima propisanim ovim Zakonom i samo ako se ista svrha ne može ostvariti drugom mjerom.

(2) Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće prijeko potrebno vrijeme. Ako se optuženik nalazi u pritvoru, dužnost je svih tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku i tijela koja im pružaju pravnu pomoć postupati posebno žurno.

(3) Tijekom cijelog postupka, pritvor će se ukinuti čim prestanu razlozi zbog kojih je određen, a pritvorenik odmah pustiti na slobodu.

Članak 132. Razlozi za pritvor

(1) Kada postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo, pritvor joj se može odrediti:

- a) ako se krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bijega,
- b) ako postoji osnovana bojazan da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za kazneni postupak ili ako naročite okolnosti ukazuju da će ometati kazneni postupak utjecajem na svjedoke, sudionike ili prikrivače,
- c) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo ili da će počiniti kazneno djelo kojim prijeti, a za ta se kaznena djela može izreći kazna zatvora pet godina ili teža kazna,
- d) ako se radi o kaznenom djelu za koje se može izreći kazna zatvora deset godina ili teža kazna, a zbog načina je počinjenja ili posljedica kaznenog djela određivanje pritvora prijeko potrebno za sigurnost građana ili imovine. U slučaju kada se radi o kaznenom djelu terorizma, smatra se da postoji pretpostavka, koja se može pobijati, da je ugrožena sigurnost građana i imovine.

(2) U slučaju iz stavka 1. točke b) ovoga članka, pritvor će se ukinuti čim se osiguraju dokazi zbog kojih je pritvor određen.

Članak 133. Opće pravo zadržavanja

Osobu zatečenu na učinjenju kaznenog djela svako može zadržati. Osoba koja je zadržana mora se odmah predati Sudu, Tužitelju ili najbližem policijskom organu, a ako se to ne može učiniti, mora se odmah obavijestiti jedan od tih organa.

Članak 134. Nadležnost za određivanje pritvora

(1) Pritvor se određuje rješenjem Suda, a na prijedlog Tužitelja.

(2) Rješenje o pritvoru sadrži: ime i prezime osobe kojoj se oduzima sloboda, kazneno djelo za koje se tereti, zakonsku osnovu za pritvor, obrazloženje, pouku o pravu na žalbu te službeni pečat i potpis suca koji određuje pritvor.

(3) Rješenje o pritvoru uručuje se osobi na koju se odnosi u trenutku pritvaranja. U spisima se mora naznačiti sat oduzimanja slobode i sat uručivanja rješenja.

(4) Protiv rješenja o pritvoru pritvorenik može podnijeti žalbu vijeću (članak 24. stavak 6.) u roku od 24 sata od prijama rješenja. Ako se pritvorenik ispituje prvi put po isteku toga roka, žalbu može podnijeti prilikom tog ispitivanja. Žalba s prijepisom zapisnika o ispitivanju, ako je pritvorenik ispitan, i rješenje o pritvoru odmah se dostavljaju vijeću. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(5) Ako sudac za prethodni postupak, odnosno sudac za prethodno saslušanje ne prihvati prijedlog Tužitelja o određivanju pritvora, zatražit će da o tome odluči vijeće (članak 24. stavak 6.). Protiv rješenja vijeća kojim se određuje pritvor, pritvorenik može podnijeti žalbu koja ne zadržava izvršenje rješenja. Na predaju rješenja i podnošenje žalbe primjenjuju se odredbe st. 3. i 4. ovoga članka.

(6) U slučajevima iz st. 4. i 5. ovoga članka, vijeće koje odlučuje o žalbi dužno je odluku donijeti u roku od 48 sati.

Članak 135. Trajanje pritvora u istrazi

(1) Prije donošenja rješenja o određivanju pritvora sudac za prethodni postupak će preispitati osnovanost zahtjeva za određivanje pritvora. Po rješenju suca za prethodni postupak, pritvor može trajati najdulje mjesec dana od dana oduzimanja slobode. Nakon proteka toga roka osumnjičenik se može zadržati u pritvoru samo temeljem rješenja o produljenju pritvora.

(2) Pritvor se odlukom vijeća (članak 24. stavak 6.), po obrazloženom prijedlogu Tužitelja, može produljiti za najviše dva mjeseca. Protiv rješenja vijeća dozvoljena je žalba o kojoj odlučuje vijeće žalbenog odjeljenja Suda. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(3) Ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora deset godina ili teža kazna i ako postoje naročito važni razlozi, pritvor se može produljiti po obrazloženom prijedlogu Tužitelja za još najviše tri mjeseca. Protiv rješenja vijeća dozvoljena je žalba o kojoj odlučuje vijeće žalbenog odjeljenja Suda. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(4) Ako se do proteka rokova iz st. 1. do 3. ovoga članka optužnica ne potvrdi, osumnjičenik će biti pušten na slobodu.

Članak 136. Ukinuće pritvora

(1) Tijekom istrage, a prije proteka roka trajanja pritvora, sudac za prethodni postupak može rješenjem ukinuti pritvor po prethodnom ispitivanju Tužitelja. Protiv toga rješenja Tužitelj može podnijeti žalbu vijeću iz članka 24. stavka 6. ovoga Zakona, koje je dužno odluku donijeti u roku od 48 sati.

(2) Protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za ukinuće pritvora žalba nije dozvoljena.

Članak 137. Pritvor nakon potvrđivanja optužnice

(1) Pritvor se može odrediti, produljiti ili ukinuti i nakon potvrđivanja optužnice. Kontrola opravdanosti pritvora se vrši po isteku svaka dva mjeseca od dana donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.

(2) Nakon potvrđivanja optužnice, pritvor može trajati najdulje jednu godinu. Ako za to vrijeme ne bude izrečena prvostupanjska presuda, pritvor će se ukinuti i optuženik pustiti na slobodu.

(3) Poslije izricanja prvostupanjske presude, pritvor može trajati još najdulje šest mjeseci. Ako za to vrijeme ne bude izrečena drugostupanjska presuda kojom se prvostupanjska presuda preinačuje ili potvrđuje, pritvor će se ukinuti i optuženik pustiti na slobodu. Ako u roku od šest mjeseci bude izrečena drugostupanjska odluka kojom se prvostupanjska presuda ukida, pritvor može trajati još najdulje jednu godinu od izricanja drugostupanjske odluke.

(4) Pritvor se uvijek ukida istekom izrečene kazne.

Članak 138. **Određivanje pritvora nakon izricanja presude**

(1) Kada izrekne presudu na kaznu zatvora, Sud će optuženiku odrediti pritvor ili će se pritvor produjiti ako postoje razlozi iz članka 132. stavka 1. toč. a), c) i d) ovoga Zakona, a optuženiku koji se nalazi u pritvoru ukinut će pritvor ako za pritvor više ne postoje razlozi zbog kojih je bio određen. U tom se slučaju donosi posebno rješenje, a žalba protiv rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.

(2) Pritvor će se ukinuti ako je optuženik oslobođen optužbe ili je optužba odbijena ili ako je proglašen krivim, a oslobođen kazne ili je osuđen samo na novčanu kaznu ili je uvjetno osuđen ili je zbog uračunavanja pritvora kaznu već izdržao.

(3) Pritvor koji je određen ili produjten po odredbama stavka 1. ovoga članka može trajati do pravomoćnosti presude, ali najdulje dok ne protekne vrijeme trajanja kazne izrečene u prvostupanjskoj presudi.

(4) Na zahtjev optuženika koji se poslije izricanja kazne zatvora nalazi u pritvoru, sudac odnosno predsjednik vijeća može optuženika rješenjem uputiti u ustanovu za izdržavanje kazne i prije pravomoćnosti presude.

Članak 139. **Oduzimanje slobode i zadržavanje**

(1) Tijelo policije može osobi oduzeti slobodu ako postoje osnove sumnje da je ta osoba počinila kazneno djelo i ako postoji ma koji razlog iz članka 132. ovoga Zakona, ali je tijelo policije dužno tu osobu bez odgode, a najkasnije u roku od 24 sata dovesti Tužitelju. Prilikom dovođenja, tijelo policije će obavijestiti Tužitelja o razlozima i o vremenu oduzimanja slobode. Uporaba sile pri dovođenju je dozvoljena sukladno zakonu.

(2) Osoba kojoj je oduzeta sloboda mora biti poučena sukladno članku 5. ovoga Zakona.

(3) Ako osoba kojoj je oduzeta sloboda ne bude dovedena Tužitelju u roku iz stavka 1. ovoga članka, bit će puštena na slobodu.

(4) Tužitelj je dužan osobu kojoj je oduzeta sloboda ispitati bez odgode, a najkasnije u roku od 24 sata, i u tome roku odlučiti hoće li osobu kojoj je oduzeta sloboda pustiti na slobodu ili će sucu za prethodni postupak podnijeti zahtjev za određivanje pritvora. Sudac za prethodni postupak će odmah, a najkasnije u roku od 24 sata donijeti odluku o određivanju pritvora ili o puštanju na slobodu.

(5) Ako sudac za prethodni postupak ne prihvati prijedlog za određivanje pritvora, postupit će sukladno članku 134. stavak 5. ovog zakona.

Odjeljak 7 - Izvršenje pritvora i postupanje prema pritvorenicima

Članak 140. **Opće odredbe**

Pritvor se izvršava u ustanovama koje za tu namjenu odredi ministar nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine u suradnji s nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine. Na poslovima izvršavanja pritvora mogu raditi samo oni djelatnici toga ministarstva koji imaju potrebna znanja i vještine te propisanu stručnu spremu.

Članak 141. **Prava i slobode pritvorenika i podaci o pritvorenicima**

- (1) Pritvor se izvršava na način da se ne vrijeđa osoba ni dostojanstvo pritvorenika. Ovlaštene osobe pravosudne policije i straže ustanove smiju uporabiti prisilna sredstva pri izvršavanju pritvora samo u slučajevima određenima zakonom.
- (2) Prava i slobode pritvorenika mogu biti ograničene samo u mjeri potrebnoj za ostvarenje svrhe radi koje je pritvor određen, spriječiti bijeg pritvorenika, spriječiti počinjenje kaznenog djela ili otkloni opasnost po život i zdravlje ljudi.
- (3) Uprava ustanove prikuplja, obrađuje i pohranjuje podatke o pritvorenicima koji se odnose na istovjetnost pritvorenika i njihovo duševno i tjelesno stanje, trajanje, produljenje i ukinuće pritvora, rad pritvorenika, ponašanje pritvorenika i izrečene stegovne mjere i slično.
- (4) Evidenciju o pritvorenicima vodi nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine.

Članak 142. Smještaj pritvorenika

Pritvorenici se smještaju u prostorije odgovarajuće veličine koje udovoljavaju potrebnim zdravstvenim uvjetima. U istu prostoriju ne smiju biti smještene osobe različitog spola. U pravilu, pritvorenici se neće smjestiti u istu prostoriju s osobama koje izdržavaju kaznu zatvora. Pritvorenik se neće smjestiti zajedno s osobama koje bi na njega mogle štetno djelovati ili s osobama druženje s kojima bi moglo štetno utjecati na vođenje postupka.

Članak 143. Posebna prava pritvorenika

- (1) Pritvorenici imaju pravo na osmosatni neprekidni odmor unutar vremena od 24 sata. Kretanje na otvorenom prostoru će im se osigurati najmanje dva sata dnevno.
- (2) Pritvorenik smije kod sebe imati predmete osobne uporabe, higijenske potrepštine, o svom trošku nabavljati knjige, novine i druge tiskovine te imati druge predmete u količini i veličini koja ne ometa boravak u prostoriji niti remeti kućni red. Pri prijemu u pritvor, od pritvorenika će se prilikom osobne pretrage oduzeti predmeti u svezi kaznenog djela, a ostali će se predmeti koje osumnjičenik ne smije u pritvoru imati prema njegovoj uputi pohraniti i čuvati ili predati osobi koju pritvorenik odredi.

Članak 144. Pravo na suobraćanje pritvorenika s vanjskim svijetom i braniteljem

- (1) Po odobrenju suca za prethodni postupak, odnosno suca za prethodno saslušanje, i pod njegovim nadzorom ili nadzorom osobe koju on odredi, pritvorenika imaju pravo posjećivati u okviru kućnog reda bračni ili izvanbračni drug i rođaci, a na njegov zahtjev i liječnik te druge osobe. Pojedini posjeti se mogu zabraniti ako bi zbog toga mogla nastati šteta za vođenje postupka.
- (2) Sudac za prethodni postupak, odnosno sudac za prethodno saslušanje, će odobriti konzularnom službeniku strane države posjet pritvoreniku koji je državljanin te države, sukladno kućnom redu pritvora.
- (3) Pritvorenik se smije dopisivati s osobama izvan zatvora, uz znanje i pod nadzorom suca za prethodni postupak, odnosno suca za prethodno saslušanje i suca, odnosno predsjednika vijeća. Pritvoreniku se može zabraniti odašiljanje i primanje pisama i drugih pošiljaka, ali ne i odašiljanje molbe, pritužbe ili žalbe.
- (4) Pritvorenik ne može koristiti mobilni telefon, ali ima pravo sukladno kućnom redu i pod nadzorom uprave pritvora o svom trošku obavljati telefonske razgovore. Uprava pritvora u tu svrhu pritvorenicima osigurava potreban broj javnih telefonskih priključaka. Sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac

odnosno predsjednik vijeća mogu zbog razloga sigurnosti ili postojanja nekog od razloga iz članka 132. stavka 1. toč. a) do c) ovoga Zakona, rješenjem ograničiti ili zabraniti pritvoreniku korištenje telefona.

(5) Pritvorenik ima pravo slobodne i neometane veze s braniteljem.

Članak 145. **Stegovni prijestupi pritvorenika**

(1) Za stegovne prijestupe pritvorenika sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac odnosno predsjednik vijeća može na prijedlog ravnatelja ustanove izreći stegovnu kaznu ograničenja posjeta i dopisivanja. To se ograničenje ne odnosi na veze pritvorenika s braniteljem ili susrete s konzularnim službenikom.

(2) Stegovni prijestupi su sve teže povrede koje se odnose na:

- a) tjelesne napade na druge pritvorenike, djelatnike ili službene osobe, ili njihovo vrijeđanje,
- b) izradu, primanje, unošenje ili krijumčarenje predmeta za napad ili bijeg,
- c) unošenje u ustanovu ili spravljanje u ustanovi opojnih sredstava ili alkohola,
- d) povrede propisa o sigurnosti na radu, protupožarnoj zaštiti te o sprječavanju posljedica prirodnih nepogoda,
- e) namjerno prouzročenje veće materijalne štete,
- f) nedolično ponašanje pred drugim pritvorenicima ili službenim osobama.

(3) Protiv rješenja o stegovnoj kazni dozvoljena je žalba vijeću iz članka 24. stavka 6. ovoga Zakona u roku od 24 sata. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(4) O primjeni prisilnih mjera prema pritvoreniku uprava ustanove će bez odgode izvijestiti Sud.

Članak 146. **Nadzor izvršenja pritvora**

(1) Izvršenje pritvora nadzire predsjednik Suda.

(2) Predsjednik Suda ili sudac kojega on odredi dužan je najmanje jednom tijekom 15 dana obići pritvorenike i ukoliko smatra potrebnim, i bez nazočnosti pravosudnog policajca, obavijestiti se kako se pritvorenici hrane, kako zadovoljavaju ostale potrebe i kako se prema njima postupuje. Predsjednik Suda ili sudac kojega on odredi dužan je poduzeti potrebne mjere radi otklanjanja nepravilnosti uočenih pri obilasku ustanove. Predsjednik Suda ne može odrediti da umjesto njega izvršenje pritvora nadzire sudac za prethodni postupak.

(3) Predsjednik Suda, sudac za prethodni postupak ili sudac odnosno predsjednik vijeća, neovisno o nadzoru iz stavka 2. ovoga članka, mogu svakodobno obilaziti pritvorenike, s njima razgovarati i od njih primati pritužbe.

Članak 147. **Kućni red u ustanovama za izdržavanje pritvora**

Ministar nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine propisat će kućni red u ustanovama za izdržavanje pritvora, kojim će pobliže urediti izvršavanje pritvora sukladno odredbama ovoga Zakona.

Članak 148.
Način dostave podnesaka

- (1) Optužnica, prijedlozi, pravni lijekovi te druge izjave i priopćenja podnose se pisano ili se daju usmeno na zapisnik.
- (2) Podnesci iz stavka 1. ovoga članka moraju biti razumljivi i sadržavati sve potrebno da bi se po njima moglo postupiti.
- (3) Ako ovim Zakonom nije drugačije određeno, Sud će podnositelja podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve potrebno da bi se po njemu moglo postupati, pozvati da podnesak ispravi ili dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, Sud će podnesak odbaciti.
- (4) U pozivu za ispravku ili dopunu podneska, podnositelj će biti upozoren na posljedice propuštanja.

Članak 149.
Dostava podnesaka protivnoj stranci

- (1) Podnesci koji se po ovome Zakonu dostavljaju protivnoj stranci predaju se Sudu u dovoljnom broju primjeraka za Sud i drugu stranku.
- (2) Ako podnesci iz stavka 1. ovoga članka nisu predani Sudu u dovoljnom broju primjeraka, Sud će pozvati podnositelja da u određenom roku preda dovoljni broj primjeraka. Ako podnositelj ne postupi po pozivu Suda, Sud će potrebne primjerke prepisati o trošku podnositelja.

Članak 150.
Kažnjavanje osoba koje vrijeđaju Sud

Sud će kazniti novčanom kaznom do 5.000 KM Tužitelja, branitelja, opunomoćenika, zakonskog zastupnika i oštećenika koji u podnesku ili usmeno vrijeđa Sud. Protiv rješenja o kažnjavanju dozvoljena je žalba. O kažnjavanju Tužitelja obavještava se Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, a o kažnjavanju branitelja nadležna odvjetnička komora.

Članak 151.
Obveza sastavljanja zapisnika

- (1) O svakoj radnji poduzetoj tijekom kaznenog postupka sastavit će se zapisnik istodobno s obavljanjem radnje, a ako to nije moguće, onda neposredno nakon.
- (2) Zapisnik piše zapisničar. Samo kada se obavlja pretraga stana ili osobe, ili se radnja poduzima izvan službenih prostorija tijela, a zapisničar se ne može osigurati, zapisnik može pisati osoba koja poduzima radnju.
- (3) Kada zapisnik piše zapisničar, zapisnik se sastavlja tako da osoba koja poduzima radnju glasno kazuje zapisničaru što će unijeti u zapisnik.
- (4) Osobi koja se ispituje dozvolit će se da sama kazuje odgovore u zapisnik. To joj se pravo može uskratiti u slučaju zlouporabe.

Članak 152.
Sadržaj zapisnika

- (1) Zapisnik sadrži: naziv tijela pred kojim se radnja obavlja, mjesto gdje se radnja obavlja, dan i sat kada je radnja započeta i završena, imena i prezimena nazočnih osoba i svojstvu u kojem radnji nazoče te oznaka kaznenog predmeta u kojem se radnja poduzima.
- (2) Zapisnik treba sadržavati bitne podatke o tijeku i sadržaju poduzete radnje. Postavljena pitanja i dani odgovori se unose u zapisnik doslovce. Ako su pri poduzimanju radnje oduzeti predmeti ili spisi, to će se naznačiti u zapisniku, a oduzete stvari će se priključiti zapisniku ili će se navesti gdje se čuvaju.
- (3) Pri poduzimanju radnji kao što je očevid, pretraga stana ili osoba ili prepoznavanje osoba ili predmeta, u zapisnik će se unijeti i podaci koji su važni s obzirom na narav takve radnje ili za utvrđivanje istovjetnosti pojedinih predmeta (opis, mjere i veličina predmeta ili tragova, stavljanje oznake na predmetima i dr.), a ako su izrađene skice, crteži, planovi, fotografije, filmske snimke ili slično, to će se navesti u zapisniku i priključiti zapisniku.

Članak 153. Vođenje zapisnika

- (1) Zapisnik se mora voditi uredno, u njemu se ne smije ništa brisati, dodati ili mijenjati. Prekrižena mjesta moraju ostati čitljiva.
- (2) Sve preinake, ispravke i dodaci unose se na kraju zapisnika i moraju ih ovjerovati osobe koje zapisnik potpisuju.

Članak 154. Čitanje i potpisivanje zapisnika

- (1) Osobe koje se ispituju, osumnjičenik odnosno optuženik, branitelj i oštećenik imaju pravo pročitati zapisnik ili zahtijevati da im se pročita. Na to ih je dužna upozoriti osoba koja poduzima radnju, a u zapisniku će se naznačiti je li to upozorenje dano i je li zapisnik pročitao. Zapisnik će se uvijek pročitati ako nije bilo zapisničara i to će se naznačiti u zapisniku.
- (2) Zapisnik potpisuje ispitana osoba. Ako se zapisnik sastoji od više listova, ispitana osoba potpisuje svaki list.
- (3) Na kraju zapisnika potpisat će se tumač ako ga je bilo, svjedoci čija je nazočnost obvezna pri poduzimanju istražnih radnji, a pri pretrazi i osoba koja se pretražuje ili čiji se stan pretražuje. Ako zapisnik ne piše zapisničar, zapisnik potpisuju osobe koje nazoče radnji. Ako takvih osoba nema ili nisu u stanju shvatiti sadržaj zapisnika, zapisnik potpisuju dva svjedoka, osim ako nije moguće osigurati njihovu nazočnost.
- (4) Nepismena osoba umjesto potpisa stavlja otisak kažiprsta desne ruke, a zapisničar ispod otiska upisuje njeno ime i prezime. Ako se zbog nemogućnosti stavljanja otiska kažiprsta desne ruke stavlja otisak nekog drugog prsta ili otisak prsta lijeve ruke, u zapisniku će se naznačiti kojeg je prsta koje ruke uzet otisak.
- (5) Ako ispitana osoba odbije potpisati zapisnik ili staviti otisak prsta, to će se u zapisniku zabilježiti i navest će se razlog odbijanja.
- (6) Ako ispitana osoba nema nijednu ruku, zapisnik će pročitati, a ako je nepismena, zapisnik će joj se pročitati i to će se zabilježiti u zapisniku.
- (7) Ako se radnja nije mogla obaviti bez prekida, u zapisniku će se naznačiti dan i sat prekida te dan i sat nastavljanja radnje.
- (8) Ako je glede sadržaja zapisnika bilo prigovora, u zapisniku će se navesti i ti prigovori.

(9) Zapisnik na kraju potpisuje osoba koja je radnju poduzela i zapisničar.

Članak 155.

Snimanje uređajima za zvučno i optičko snimanje

(1) Sve radnje poduzete tijekom kaznenog postupka u pravilu se snimaju uređajem za zvučno snimanje. O tome će Tužitelj ili ovlaštena službena osoba prethodno obavijestiti osobu koja se ispituje i poučiti je da ima pravo zatražiti reprodukciju snimke kako bi provjerila svoju izjavu.

(2) Snimka mora sadržavati podatke iz članka 152. stavka 1. ovoga Zakona, podatke potrebne za utvrđenje istovjetnosti osobe čija se izjava snima i podatak u kojem svojstvu ta osoba daje izjavu. Kada se snimaju izjave više osoba, mora se osigurati da se iz snimke može jasno razaznati tko je dao izjavu.

(3) Na zahtjev ispitane osobe, snimka će se odmah reproducirati, a ispravke ili objašnjenja te osobe će se snimiti.

(4) U zapisnik o istražnoj radnji unijet će se da je obavljeno zvučno snimanje, tko je snimanje obavio, da je osoba koja se ispituje prethodno obaviještena o snimanju, da je snimka reproducirana i gdje se zvučna snimka čuva ako nije priložena spisima predmeta.

(5) Tužitelj može odrediti da se zvučna snimka u cjelini ili djelomično prepíše. Tužitelj će prijepis pregledati, ovjerovati i priključiti zapisniku o poduzimanju istražne radnje.

(6) Zvučna se snimka čuva do vremena do kojeg se čuva i kazneni spis.

(7) Tužitelj može dozvoliti da osobe koje imaju opravdani interes snime izvođenje istražne radnje uređajem za zvučno snimanje.

(8) Odredbe st. 1. do 7. ovoga članka smisljeno se primjenjuju i kada se obavlja optičko snimanje istražne radnje.

(9) Snimke iz ovoga članka ne mogu se javno izvoditi bez pisanog odobrenja stranaka i sudionika snimljene radnje.

Članak 156.

Primjena drugih odredaba ovoga Zakona

Na zapisnik o glavnoj raspravi primjenjuju se i odredbe čl. 253. i 254. ovoga Zakona.

Članak 157.

Zapisnik o vijećanju i glasovanju

(1) O vijećanju i glasovanju sastavit će se poseban zapisnik.

(2) Zapisnik o vijećanju i glasovanju sudskog vijeća sadrži tijek glasovanja i donesenu odluku.

(3) Zapisnik o vijećanju i glasovanju potpisuju svi članovi vijeća i zapisničar. Odvojena mišljenja priključit će se tom zapisniku, ako nisu u zapisnik unesena.

(4) Zapisnik o vijećanju i glasovanju zatvorit će se u posebni omot. Taj zapisnik može razgledati samo vijeće žalbenog odjeljenja kada odlučuje o pravnom lijeku i u tom je slučaju dužno zapisnik ponovo zatvoriti u posebni omot i na omotu naznačiti da je zapisnik razgledalo.

Članak 158.
Rokovi predaje podnesaka

- (1) Rokovi propisani ovim Zakonom ne mogu se produljavati, osim kada to ovaj Zakon izričito dozvoljava. Ako se radi o roku koji je ovim Zakonom određen radi zaštite prava obrane i drugih postupovnih prava osumnjičenika odnosno optuženika, taj se rok može skratiti ako to zahtijeva osumnjičenik odnosno optuženik pisano ili usmeno na zapisnik pred Sudom.
- (2) Kada je izjava vezana za rok, smatra se da je dana u roku ako je prije nego što rok protekne predana onome tko ju je ovlašten primiti.
- (3) Kada je izjava upućena preko pošte preporučenom pošiljkom, brzojavom ili drugim telekomunikacijskim sredstvom, dan slanja ili predaje pošti smatra se danom predaje onome kome je upućena.
- (4) Osumnjičenik odnosno optuženik koji se nalazi u pritvoru može izjavu koja je vezana za rok dati i na zapisnik kod Suda ili je predati upravi zatvora, a osoba koja se nalazi na izdržavanju kazne ili se nalazi u nekoj ustanovi radi primjene sigurnosne ili odgojne mjere, može takvu izjavu predati upravi ustanove u kojoj je smještena. Dan kada je sastavljen takav zapisnik ili kada je izjava predana upravi ustanove, smatra se danom predaje tijelu nadležnom za njen primitak.
- (5) Ako je podnesak koji je vezan za rok zbog neznanja ili očite omaške podnositelja predan ili upućen nenadležnom sudu prije proteka roka, pa Sudu stigne po proteku roka, smatrat će se da je podnesen na vrijeme.

Članak 159.
Računanje rokova

- (1) Rokovi se određuju na sate, dane, mjesece i godine.
- (2) Sat ili dan kada je dostava ili priopćenje izvršeno ili u koji pada događaj od kojega treba računati trajanje roka, ne uračunava se u rok, već se za početak roka uzima prvi naredni sat ili dan. U jedan se dan računaju 24 sata, a mjesec se računa po kalendarskom vremenu.
- (3) Rokovi određeni po mjesecima ili godinama završavaju protekom onoga dana posljednjeg mjeseca ili godine koji po svojem broju odgovara danu kada je rok otpočeo. Ako toga dana u posljednjem mjesecu nema, rok završava posljednjega dana toga mjeseca.
- (4) Ako posljednji dan roka pada na državni blagdan ili u subotu ili u nedjelju ili u koji drugi dan kada državno tijelo ne radi, rok istječe protekom prvog narednog radnog dana.

Članak 160.
Uvjeti za povrat u prijašnje stanje

- (1) Optuženiku koji iz opravdanih razloga propusti rok za podnošenje žalbe protiv presude ili protiv rješenja o primjeni sigurnosne ili odgojne mjere ili o oduzimanju imovinske koristi, Sud će dopustiti povrat u prijašnje stanje radi podnošenja žalbe ako u roku od osam dana od dana prestanka uzroka zbog kojega je propustio rok podnese molbu za povrat u prijašnje stanje i ako istodobno s molbom podnese i žalbu.
- (2) Nakon proteka roka od tri mjeseca od propuštanja, povrat u prijašnje stanje se ne može tražiti.

Članak 161.
Odlučivanje o povratu u prijašnje stanje

- (1) O povratu u prijašnje stanje odlučuje sudac odnosno predsjednik vijeća koje je presudu ili rješenje koje se pobija žalbom donijelo.
- (2) Protiv rješenja kojim se povrat u prijašnje stanje dopušta, žalba nije dozvoljena.

Članak 162.

Posljedice podnošenja molbe za povrat u prijašnje stanje

Molba za povrat u prijašnje stanje u pravilu ne zadržava izvršenje presude ili rješenja o primjeni sigurnosne ili odgojne mjere ili o oduzimanju imovinske koristi, ali Sud može odlučiti da se s izvršenjem zastane do donošenja odluke po molbi.

GLAVA XIII - DONOŠENJE I PRIOPĆAVANJE ODLUKA

Članak 163.

Vrste odluka

- (1) U kaznenom se postupku odluke donose u obliku presude, rješenja i naloga.
- (2) Presudu donosi samo Sud, a rješenje i nalog donose i druga tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku.

Članak 164.

Odlučivanje u sjednici o vijećanju i glasovanju

- (1) Odluke vijeća donose se nakon usmenog vijećanja i glasovanja. Odluka je donesena kada je za nju glasovala većina članova vijeća.
- (2) Predsjednik vijeća upravlja vijećanjem i glasovanjem i glasuje posljednji. On je dužan brinuti se da se sva pitanja svestrano i potpuno razmotre.
- (3) Ako se glede pojedinih pitanja o kojima se glasuje glasovi razdijele na više različitih mnijenja, tako da nijedno od njih nema većinu, pitanja će se razdvojiti i glasovanje će se ponavljati dok se ne postigne većina. Ako se na taj način većina ne postigne, odluka će se donijeti tako što će se glasovi koji su za optuženika najnepovoljniji pribrojati glasovima koji su manje nepovoljni, sve dok se ne postigne potrebna većina.
- (4) Članovi vijeća ne mogu odbiti glasovati o pitanjima koja postavi predsjednik vijeća, ali član vijeća koji je glasovao da se optuženik oslobodi ili da se presuda ukine i ostao u manjini, nije dužan glasovati o sankciji. Ako ne glasuje, smatra se da je pristao na glas koji je za optuženika najpovoljniji.

Članak 165.

Način glasovanja

- (1) Pri odlučivanju prvo se glasuje je li Sud nadležan, je li potrebno dopuniti postupak te o drugim prethodnim pitanjima. Kada se donese odluka o prethodnim pitanjima, odlučuje se o glavnoj stvari.
- (2) Pri odlučivanju o glavnoj stvari prvo se glasuje je li optuženik počinio kazneno djelo i je li kazneno odgovoran, a zatim se glasuje o kazni, drugim kaznenopravnim sankcijama, troškovima kaznenog postupka, imovinskopravnim zahtjevima i ostalim pitanjima o kojima treba donijeti odluku.
- (3) Ako je ista osoba optužena za više kaznenih djela, glasuje se o kaznenoj odgovornosti i kazni za svako od tih djela, a zatim o jedinstvenoj kazni za sva djela.

Članak 166.
Tajno zasjedanje

- (1) Vijećanje i glasovanje obavlja se u tajnom zasjedanju.
- (2) U prostoriji u kojoj se obavlja vijećanje i glasovanje, nazočni mogu biti samo članovi vijeća i zapisničar.

Članak 167.
Priopćavanje odluka

- (1) Ako ovim Zakonom nije drugačije propisano, odluke se osobama priopćuju usmenim proglašavanjem ako su nazočne, a dostavom ovjerovljenog prijepisa odluke ako nisu nazočne.
- (2) Ako je odluka priopćena usmeno, to će se naznačiti u zapisniku i u spisu, a osoba kojoj je priopćenja učinjeno potvrdit će to svojim potpisom. Ako osoba izjavi da se neće žaliti, ovjerovljeni prijepis usmeno priopćene odluke neće joj se dostaviti, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.
- (3) Prijepisi odluka protiv kojih je žalba dozvoljena dostavljaju se s uputom o pravu na žalbu.

GLAVA XIV - DOSTAVA DOPISA

Članak 168.
Način dostave

- (1) Dopisi se dostavljaju u pravilu poštom. Dostava se može obavljati i preko službene osobe tijela koje je donijelo odluku ili neposredno kod toga tijela.
- (2) Poziv na glavnu raspravu i druge pozive Sud može i usmeno priopćiti osobi koja se nalazi pred Sudom, uz pouku o posljedicama nedolaska. Usmeni poziv zabilježiti će se u zapisniku koji će pozvana osoba potpisati, osim ako je taj poziv zabilježen u zapisniku o glavnoj raspravi. Time se smatra da je dostava postala pravovaljanom.

Članak 169.
Osobna dostava

Dopis za koji je ovim Zakonom propisano da se osobno dostavlja predaje se neposredno osobi kojoj je upućen. Ako se osoba kojoj se dopis mora osobno dostaviti ne zatekne na mjestu gdje se dostava treba obaviti, dostavljač će se obavijestiti kada i na kojem mjestu može tu osobu zateći te će joj kod jedne od osoba iz članka 170. ovoga Zakona ostaviti pisanu obavijest da radi primanja dopisa bude u određeni dan i sat u svojem stanu ili na svojem radnom mjestu. Ako i nakon toga dostavljač ne zatekne osobu kojoj se dopis dostavlja, postupit će po odredbi članka 170. stavka 1. ovoga Zakona. Time se smatra da je dostava obavljena.

Članak 170.
Posredna dostava

- (1) Dopisi za koje ovim Zakonom nije propisano da se dostavljaju osobno, također se dostavljaju osobno, ali takvi se dopisi u slučaju da se primatelj ne zatekne u stanu ili na radnom mjestu mogu predati kojem od njegovih odraslih članova kućanstva, koji je dužan dopis primiti. Ako se oni u stanu ne zateknu, dopis se predaje susjedu, ako on na to pristane. Ako se dostava obavlja na radnome mjestu osobe kojoj se dopis dostavlja, a ta se osoba tamo ne zatekne, dopis se može uručiti osobi ovlaštenoj za prijam pošte koja je dopis dužna primiti ili osobi koja je zaposlena na istom mjestu, ako ona pristane primiti dopis.
- (2) Ako se utvrdi da je osoba kojoj se dopis dostavlja odsutna i da joj osoba iz stavka 1. ovoga članka zbog toga ne može dopis na vrijeme predati, dopis će se vratiti uz naznaku gdje se odsutna osoba nalazi.

Članak 171.
Sadržaj osobne dostave

(1) Osumnjičeniku odnosno optuženiku će se osobno dostaviti poziv na prvo ispitivanje u istrazi, poziv na glavnu raspravu i poziv na raspravu za određivanje sankcije.

(2) Optuženiku koji nema branitelja, osobno će se dostaviti optužnica, presuda i druge odluke od čije dostave teče žalbeni rok te žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora. Po zahtjevu optuženika, presuda i druge odluke dostavit će se osobi koju on odredi.

(3) Ako optuženiku koji nema branitelja treba dostaviti presudu kojom mu je izrečena kazna zatvora, a dostava se ne može obaviti na njegovoj dotadašnjoj adresi, Sud će optuženiku postaviti branitelja po službenoj dužnosti, koji će tu dužnost obavljati dok se ne sazna nova adresa optuženika. Postavljenom branitelju će se odrediti potreban rok za upoznavanje sa spisom, a nakon toga presuda dostaviti postavljenom branitelju i postupak nastaviti. Ako je u pitanju koja druga odluka od čije dostave teče žalbeni rok ili žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora, ta će se odluka ili žalba istaknuti na oglasnoj ploči Suda. Po proteku roka od osam dana od dana isticanja smatra se da je dostava postala pravovaljanom.

(4) Ako optuženik ima branitelja, optužnica i sve odluke od čije dostave teče žalbeni rok te žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora, dostavit će se branitelju i optuženiku po odredbama članka 170. ovoga Zakona. U tom slučaju rok za podnošenje pravnog lijeka i odgovora na žalbu teče od dana dostave dopisa optuženiku ili branitelju. Ako se optuženiku odluka ni žalba ne mogu dostaviti jer nije prijavio promjenu adrese, ta će se odluka ili žalba istaknuti na oglasnoj ploči Suda. Po proteku roka od osam dana od dana isticanja smatra se da je dostava postala pravovaljanom.

(5) Ako se dopis dostavlja branitelju optuženika, a on ima više branitelja, dovoljno je dopis dostaviti jednom od njih.

Članak 172.
Dostavnica

(1) Potvrdu o obavljenoj dostavi (dostavnicu) potpisuju primatelj i dostavljač. Primatelj će na dostavnici sam naznačiti dan prijama.

(2) Ako je primatelj nepismen ili nije u stanju potpisati se, dostavljač će ga potpisati, naznačiti dan prijama i staviti napomenu zašto je potpisao primatelja.

(3) Ako primatelj odbije potpisati dostavnicu, dostavljač će to zabilježiti na dostavnici i naznačiti dan predaje. Time je dostava obavljena.

Članak 173.
Odbijanje prijama dopisa

Kada primatelj ili odrasli član njegova kućanstva odbije primiti dopis, dostavljač će zabilježiti na dostavnici dan, sat i razlog odbijanja prijama, a dopis će ostaviti u stanu primatelja ili u prostoriji gdje je primatelj zaposlen. Time je dostava obavljena.

Članak 174.
Posebni slučajevi dostave

(1) Osobama kojima je oduzeta sloboda dostava se obavlja u Sudu ili preko uprave ustanove u kojoj su smještene.

(2) Osobama koje uživaju pravo imuniteta u Bosni i Hercegovini dostava se obavlja preko nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine, ako međunarodni ugovori što drugo ne određuju.

(3) Državljanima Bosne i Hercegovine dostava se obavlja, ako se ne primjenjuje postupak iz čl. 408. i 409. ovoga Zakona, preko diplomatskog ili konzularnog poslanstva Bosne i Hercegovine u stranoj državi, pod uvjetom da se strana država ne protivi takvu načinu dostave i da osoba kojoj se dostava obavlja dragovoljno pristane primiti dopis. Ovlašteni djelatnik diplomatskog ili konzularnog poslanstva potpisuje dostavnicu kao dostavljač ako je dopis uručen u samome poslanstvu, a ako je dopis dostavljen poštom, to potvrđuje na dostavnici.

Članak 175. Dostava Tužitelju

(1) Tužitelju se odluke i drugi dopisi ili obavijesti dostavljaju predajom pisarnici Tužiteljstva.

(2) Kada se obavlja dostava odluka od čijeg dana dostave teče rok, danom dostave se smatra dan predaje dopisa pisarnici Tužiteljstva.

Članak 176. Primjena odredaba drugoga zakona

U slučajevima koji nisu predviđeni ovim Zakonom, dostava se obavlja po odredbama parničnog postupka pred Sudom.

Članak 177. Obavještavanje brzojavom ili telefonom

(1) Osobe koje sudjeluju u postupku, osim optuženika, mogu se o pozivu na glavnu raspravu ili o drugom pozivu te o odluci o odgodi glavne rasprave ili drugih zakazanih radnji, obavijestiti brzojavom ili telefonom, ako se prema okolnostima može pretpostaviti da će tako obavljenu obavijest primiti osoba kojoj je upućena.

(2) O pozivanju ili obavještavanju o odlukama iz stavka 1. ovoga članka, stavit će se na spis službena zabilješka.

(3) Prema osobi koja je obaviještena ili kojoj je odluka upućena na način iz stavka 1. ovoga proizilaz, štetne posljedice propuštanja mogu nastupiti samo ako se utvrdi da je poziv ili odluku primila pravodobno i da je bila poučena o posljedicama propuštanja.

GLAVA XV - IZVRŠENJE ODLUKA

Članak 178. Pravomoćnost odluka

(1) Presuda postaje pravomoćnom kada se više ne može pobijati žalbom ili kada žalba nije dozvoljena.

(2) Pravomoćna presuda izvršava se kada je obavljena njena dostava i kada ne postoje zakonske smetnje za izvršenje. Ako žalba nije podnesena ili su se stranke odrekle ili odustale od žalbe, presuda je izvršna protekom žalbenog roka odnosno od dana odricanja ili odustanka od podnesene žalbe.

(3) Za izvršenje pravomoćnih presuda nadležan je Sud.

(4) Ako je na kaznu osuđen vojni starješina, Sud će ovjerovljeni prijepis pravomoćne presude dostaviti tijelu nadležnom za poslove obrane u čijoj se evidenciji osuđenik vodi.

Članak 179.

Nemogućnost naplate novčane kazne

Ako se novčana kazna propisana ovim Zakonom ne može naplatiti, Sud će postupiti na način propisan u KZ BiH.

Članak 180.

Izvršenje odluke o troškovima postupka i o oduzimanju predmeta

(1) Izvršenje presude glede troškova kaznenog postupka, oduzimanja imovinske koristi i imovinskopravnih zahtjeva Sud obavlja po odredbama ovršnog postupka koje se primjenjuju u mjestu gdje se odluka izvršava.

(2) Prisilna naplata troškova kaznenog postupka u korist Proračuna Bosne i Hercegovine obavlja se po službenoj dužnosti. Troškovi prinudne naplate predujmljuju se iz sredstava Suda.

(3) Ako je u presudi izrečena sigurnosna mjera oduzimanja predmeta, Sud će odlučiti hoće li se takvi predmeti prodati po odredbama ovršnog postupka ili će se predati kriminalističkom muzeju ili drugoj ustanovi ili će se uništiti. Novac dobiven prodajom predmeta prihod je Proračuna Bosne i Hercegovine.

(4) Odredba stavka 3. ovoga članka smisleno se primjenjuje i kada se odluka o oduzimanju predmeta donese temeljem članka 391. ovoga Zakona.

(5) Pravomoćna odluka o oduzimanju predmeta može se izvan slučaja obnove kaznenog postupka izmijeniti u parnici, ako se pojavi spor o vlasništvu oduzetih predmeta.

Članak 181.

Izvršnost odluka

(1) Ako ovim Zakonom nije drugačije propisano, rješenje se izvršava kada postane pravomoćno. Nalog se izvršava odmah, ako tijelo koje je nalog izdalo ne naloži drugačije.

(2) Pravomoćnost rješenja nastupa kada se ono ne može pobijati žalbom ili kada žalba nije dozvoljena.

(3) Rješenje i nalog, ako nije drugačije određeno, objavljuje tijelo koje je te odluke donijelo. Ako je Sud odlučio o troškovima kaznenog postupka rješenjem, naplata tih troškova obavlja se po odredbama članka 180. st. 1. i 2. ovoga Zakona.

Članak 182.

Sumnja u dozvoljenost izvršenja

(1) Ako se pojavi sumnja u dozvoljenost izvršenja sudske odluke ili o računanju kazne ili ako u pravomoćnoj presudi nije odlučeno o uračunavanju pritvora ili ranije izdržane kazne ili uračunavanje nije obavljeno pravilno, o tome će posebnim rješenjem odlučiti sudac odnosno predsjednik vijeća koje je sudilo u prvom stupnju. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako Sud ne odredi drugačije.

(2) Ako se pojavi sumnja o tumačenju sudske odluke, o tome odlučuje sudac odnosno vijeće koje je donijelo pravomoćnu odluku.

Članak 183.

Pravomoćnost odluke o imovinskopravnom zahtjevu

Kada je odluka kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu postala pravomoćnom, oštećeniku će se na njegov zahtjev izdati ovjerovljeni prijepis odluke s naznakom da je odluka izvršna.

Članak 184.

Propisi o kaznenoj evidenciji

Propise o kaznenoj evidenciji donosi ministar nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine.

GLAVA XVI - TROŠKOVI KAZNENOG POSTUPKA

Članak 185.

Vrste troškova

- (1) Troškovi kaznenog postupka su izdaci učinjeni povodom kaznenog postupka, od njegova pokretanja do njegova okončanja.
- (2) Troškovi kaznenog postupka obuhvaćaju:
  - a) troškove za svjedoke, vještake, tumače i stručne osobe te troškove očevida,
  - b) podvozne troškove osumnjičenika odnosno optuženika,
  - c) izdatke za dovođenje osumnjičenika odnosno optuženika ili osobe kojoj je oduzeta sloboda,
  - d) podvozne i putne troškove službenih osoba,
  - e) troškove liječenja osumnjičenika odnosno optuženika dok se nalazi u pritvoru te troškove poroda, osim troškova koji se isplaćuju iz zdravstvenog osiguranja,
  - f) troškove tehničkog pregleda vozila, analize krvi i prijevoza tijela do mjesta obdukcije,
  - g) paušalnu svotu,
  - h) nagradu i nužne izdatke branitelja,
  - i) nužne izdatke oštećenika i njegovog zakonskog zastupnika.
- (3) Paušalna svota utvrđuje se u okviru svota određenih odgovarajućim propisom, s obzirom na trajanje i složenost postupka i imovno stanje osobe obvezne na plaćanje te svote.
- (4) Troškovi iz stavka 2. toč. a) do f) ovoga članka i nužni izdaci postavljenog branitelja predujmljuju se iz sredstava Tužiteljstva odnosno Suda, a kasnije se naplaćuju od osoba koje su ih dužne naknaditi po odredbama ovoga Zakona. Tijelo koje vodi kazneni postupak dužno je sve predujmljene troškove unijeti u popis koji se prilaže spisu.
- (5) Troškovi prevođenja na jezik stranke, svjedoka ili drugih osoba koje sudjeluju u kaznenom postupku a koji nastaju primjenom odredaba ovoga Zakona, neće se naplaćivati od osoba koje su po odredbama ovoga Zakona dužne naknaditi troškove kaznenog postupka.

Članak 186.

Odluka o troškovima

- (1) U svakoj presudi i rješenju kojim se obustavlja kazneni postupak odlučit će se tko podmiruje troškove postupka i koliki su.
- (2) Ako podaci o visini troškova nedostaju, Sud će donijeti posebno rješenje o visini troškova kada se ti podaci pribave. Zahtjev s podacima o visini troškova može se podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana dostave pravomoćne presude ili rješenja o obustavi kaznenog postupka osobi koja ima pravo postaviti takav zahtjev.
- (3) Kada je odluka o troškovima sadržana u posebnom rješenju, o žalbi protiv toga rješenja odlučuje vijeće žalbenog odjeljenja.

Članak 187. Ostali troškovi

- (1) Osumnjičenik odnosno optuženik, branitelj, zakonski zastupnik, svjedok, vještak, prevoditelj i stručna osoba, bez obzira na ishod kaznenog postupka, podmiruju troškove svojeg dovođenja, odgode istražne radnje ili glavne rasprave i ostale troškove postupka koje su prouzročili svojom krivnjom, te odgovarajući dio paušalne svote.
- (2) O troškovima iz stavka 1. ovoga članka donosi se posebno rješenje, osim ako se o troškovima koje podmiruje optuženik rješava u odluci o glavnoj stvari.

Članak 188. Troškovi postupka kada je optuženik proglašen krivim

- (1) Kada Sud optuženika proglasi krivim, izreći će u presudi da je dužan naknaditi troškove kaznenog postupka.
- (2) Osoba koja je optužena za više kaznenih djela neće se osuditi na naknadu troškova glede djela za koja je oslobođena optužbe, ukoliko se ti troškovi mogu izdvojiti iz ukupnih troškova.
- (3) U presudi kojom je više optuženika proglašeno krivima, Sud će odrediti koliki će dio troškova podmiriti svaki od njih, a ako to nije moguće osudit će sve optuženike na solidarno podmirenje troškova. Plaćanje paušalne svote odredit će se za svakog optuženika zasebno.
- (4) U odluci kojom rješava o troškovima, Sud može optuženika osloboditi u cjelini ili djelomično dužnosti naknade troškova kaznenog postupka iz članka 185. stavka 2. toč. a) do h) ovoga Zakona, ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje optuženika ili osobe koju je on dužan uzdržavati. Ako se te okolnosti utvrde nakon donošenja odluke o troškovima, sudac može donijeti posebno rješenje kojim oslobađa optuženika dužnosti naknade troškova kaznenog postupka.

Članak 189. Troškovi postupka u slučaju obustave postupka, oslobađajuće ili odbijajuće presude

- (1) Kada se kazneni postupak obustavi ili kada se donese presuda kojom se optuženik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju odnosno presudi da troškovi kaznenog postupka iz članka 185. stavka 2. toč. a) do f) ovoga Zakona te nužni izdaci optuženika i nužni izdaci i nagrada branitelja padaju na teret proračunskih sredstava, osim u slučajevima iz stavka 2. ovoga članka.
- (2) Osoba koja je svjesno podnijela lažnu prijavu, snosit će troškove kaznenog postupka.

(3) Kada Sud odbije optužbu zbog nenadležnosti, odluku o troškovima donijet će nadležni sud.

(4) Ako zahtjev za naknadu nužnih izdataka i nagrade iz stavka 1. ovoga članka ne bude usvojen ili Sud o njemu ne donese odluku u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, optuženik i branitelj imaju pravo potraživanje ostvarivati u parnici protiv Bosne i Hercegovine.

Članak 190. **Nagrada i nužni izdaci branitelja**

Nagradu i nužne izdatke branitelja dužna je platiti zastupana osoba, bez obzira na to tko je po odluci Suda dužan podmiriti troškove kaznenog postupka, osim ako po odredbama ovoga Zakona nagrada i nužni izdaci branitelja padaju na teret sredstava Suda. Ako je osumnjičeniku odnosno optuženiku branitelj bio postavljen, a plaćanjem bi nagrade i nužnih izdataka bilo dovedeno u pitanje njegovo uzdržavanje ili uzdržavanje osoba koje je obvezan uzdržavati, nagrada i nužni izdaci branitelja isplatit će se iz sredstava Suda.

Članak 191. **Troškovi postupka po pravnim lijekovima**

O dužnosti plaćanja troškova u postupku po pravnim lijekovima odlučuje se sukladno odredbama čl. 185. do 190. ovoga Zakona.

Članak 192. **Posebni propisi o naknadi troškova**

Potanje propise o naknadi troškova kaznenog postupka i visini paušalne svote donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

GLAVA XVII - IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEVI

Članak 193. **Predmet imovinskopravnog zahtjeva**

(1) Imovinskopravni zahtjev koji je nastao zbog počinjenja kaznenog djela raspraviti će se na prijedlog ovlaštene osobe u kaznenom postupku, ako se time ne bi znatno odugovlačio ovaj postupak.

(2) Imovinskopravni zahtjev može se odnositi na naknadu štete, povrat stvari ili poništaj određenog pravnog posla.

Članak 194. **Podnošenje prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva**

(1) Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku može podnijeti osoba ovlaštena takav zahtjev ostvarivati u parnici.

(2) Ako je zbog kaznenog djela oštećena imovina Bosne i Hercegovine, tijelo zakonom ovlašteno skrbiti o zaštiti te imovine može u kaznenom postupku sudjelovati sukladno ovlastima koje temeljem toga zakona ima.

Članak 195. **Postupak za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva**

(1) Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku podnosi se Sudu.

- (2) Prijedlog se može podnijeti najkasnije do završetka glavne rasprave, odnosno rasprave za izricanje kaznenopravne sankcije pred Sudom.
- (3) Osoba ovlaštena na podnošenje prijedloga dužna je određeno označiti svoj zahtjev i podnijeti dokaze.
- (4) Ako ovlaštena osoba nije podnijela prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku do potvrđivanja optužnice, bit će obaviještena da taj prijedlog može podnijeti do završetka glavne rasprave, odnosno rasprave za izricanje kaznenopravne sankcije. Ako su zbog kaznenog djela oštećena sredstva Bosne i Hercegovine, a prijedlog nije podnesen, Sud će o tome obavijestiti tijelo iz članka 194. stavka 2. ovoga Zakona.
- (5) Ako ovlaštena osoba ne podnese prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva do završetka glavne rasprave ili ako predloži upućivanje na parnicu, a podaci kaznenog postupka pružaju pouzdanu osnovu za potpuno ili djelomično odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu, Sud će u osuđujućoj presudi odlučiti da se optuženiku izrekne mjera oduzimanja imovinske koristi.

Članak 196. **Odustanak od prijedloga**

- (1) Ovlaštena osoba može do završetka glavne rasprave, odnosno rasprave za izricanje krivičnopravne sankcije odustati od prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku i ostvarivati ga u parnici. U slučaju odustanka od prijedloga, takav se prijedlog ne može ponovo podnijeti, osim ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.
- (2) Ako je imovinskopravni zahtjev nakon podnesenog prijedloga a prije završetka rasprave za određivanje sankcije prešao na drugu osobu po pravilima imovinskog prava, ta će se osoba pozvati da se očituje ostaje li kod prijedloga. Ako se uredno pozvana osoba ne odazove, smatra se da je odustala od prijedloga.

Članak 197. **Obveze Tužitelja i Suda u svezi utvrđivanja činjenica**

- (1) Tužitelj je dužan prikupiti dokaze i izvidjeti sve što je potrebno za odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu u svezi kaznenog djela.
- (2) Sud će ispitati optuženika o činjenicama u svezi prijedloga ovlaštene osobe.

Članak 198. **Odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu**

- (1) O imovinskopravnom zahtjevu odlučuje Sud.
- (2) U presudi kojom optuženika proglašava krivim Sud može oštećeniku dosuditi imovinskopravni zahtjev u cjelini ili mu može dosuditi imovinskopravni zahtjev djelomično, a za ostatak ga uputiti na parnicu. Ako podaci kaznenog postupka ne pružaju pouzdanu osnovu ni za potpuno ni za djelomično presuđenje, Sud će oštećenika uputiti da imovinskopravni zahtjev u cjelini može ostvarivati u parnici.
- (3) Kada Sud donese presudu kojom se optuženik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija ili kada rješenjem obustavi kazneni postupak, uputit će oštećenika da imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici.

Članak 199. **Odluka o predaji stvari oštećeniku**

Ako se imovinskopravni zahtjev odnosi na povrat stvari, a Sud utvrdi da stvar pripada oštećeniku i da se nalazi kod optuženika ili kod nekoga od sudionika na glavnoj raspravi ili kod osobe kojoj su oni dali stvar na čuvanje, odredit će u presudi da se stvar preda oštećeniku.

Članak 200.

Odlučivanje o poništaju određenog pravnog posla

Ako se imovinskopravni zahtjev odnosi na poništaj određenog pravnog posla, a Sud utvrdi da je zahtjev osnovan, izreći će u presudi potpun ili djelomičan poništaj toga pravnog posla, s posljedicama koje otuda proistječu, ne dirajući u prava trećih osoba.

Članak 201.

Izmjena odluke o imovinskopravnom zahtjevu

- (1) Sud može izmijeniti pravomoćnu presudu koja sadrži odluku o imovinskopravnom zahtjevu samo povodom obnove kaznenog postupka.
- (2) Izvan slučaja iz stavka 1. ovoga članka, osuđenik ili njegovi nasljednici mogu samo u parnici zahtijevati da se pravomoćna presuda kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu izmijeni i to ukoliko postoje uvjeti za obnovu po odredbama parničnog postupka.

Članak 202.

Privremene mjere osiguranja

- (1) Privremene mjere osiguranja imovinskopravnog zahtjeva nastalog zbog počinjenja kaznenog djela mogu se u kaznenom postupku odrediti po odredbama ovršnog postupka.
- (2) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka donosi Sud. Protiv toga je rješenja dozvoljena žalba o kojoj odlučuje vijeće iz članka 24. stavka 6. ovoga Zakona. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Članak 203.

Vraćanje stvari tijekom postupka

- (1) Ako se radi o stvarima koje nedvojbeno pripadaju oštećeniku a ne služe kao dokaz u kaznenom postupku, te će se stvari predati oštećeniku i prije okončanja postupka.
- (2) Ako se više oštećenika spori o vlasništvu na stvari, uputit će se na parnicu, a Sud će u kaznenom postupku samo odrediti čuvanje stvari kao privremenu mjeru osiguranja.
- (3) Stvari koje služe kao dokaz oduzet će se privremeno i po okončanju postupka vratiti vlasniku. Ako je takva stvar prijeko potrebna vlasniku, ona mu se može vratiti i prije okončanja postupka, uz obvezu da je na zahtjev donese.

Članak 204.

Mjere osiguranja prema trećim osobama

- (1) Ako oštećenik ima zahtjev prema trećoj osobi zbog toga što se kod nje nalaze stvari pribavljene kaznenim djelom ili zbog toga što je ona zbog kaznenog djela ostvarila imovinsku korist, u kaznenom postupku Sud može na prijedlog ovlaštene osobe (članak 194.), po odredbama ovršnog postupka odrediti privremene mjere osiguranja i prema toj trećoj osobi. Odredbe članka 202. stavka 2. ovoga Zakona primjenjuju se i u tom slučaju.

(2) U presudi kojom se optuženik proglašava krivim, Sud će ili ukinuti mjere iz stavka 1. ovoga članka, ako već ranije nisu ukinute, ili će oštećenika uputiti na parnicu, s tim što će se te mjere ukinuti ako parnični postupak ne bude pokrenut u roku koji Sud odredi.

GLAVA XVIII - OSTALE ODREDBE

Članak 205.

Obustava postupka u slučaju smrti osumnjičenika odnosno optuženika

Kada se tijekom kaznenog postupka utvrdi da je nastupila smrt osumnjičenika odnosno optuženika, postupak će se obustaviti.

Članak 206.

Postupak u slučaju neubrojivosti osumnjičenika odnosno optuženika

Ako se tijekom postupka utvrdi da je osumnjičenik odnosno optuženik u vrijeme počinjenja kaznenog djela bio neubrojiv, Sud donosi odgovarajuću odluku sukladno članku 389. ovoga Zakona. Ako se osumnjičenik odnosno optuženik nalazi u pritvoru ili u psihijatrijskoj ustanovi, neće biti pušten na slobodu, već će Sud donijeti rješenje o njegovom privremenom zadržavanju u trajanju do 30 dana od dana donošenja rješenja.

Članak 207.

Duševno oboljenje osumnjičenika odnosno optuženika tijekom postupka

Kada se tijekom kaznenog postupka utvrdi da je osumnjičenik odnosno optuženik nakon počinjenja kaznenog djela obolio od kakve duševne bolesti, kazneni postupak će se rješenjem prekinuti (članak 388.).

Članak 208.

Primjena pravila međunarodnog prava

(1) Na isključenje kaznenog progona za strance koji uživaju pravo imuniteta u Bosni i Hercegovini, primjenjuju se pravila međunarodnog prava.

(2) U slučaju sumnje radi li se o osobama iz stavka 1. ovoga članka, Sud će se radi objašnjenja obratiti nadležnom ministarstvu Bosne i Hercegovine.

Članak 209.

Odobrenje za kazneni progon

Kada je zakonom propisano da je za kazneni progon pojedinih osoba potrebno prethodno odobrenje nadležnog državnog tijela, Tužitelj ne može istragu provesti niti optužnicu podići ako ne podnese dokaz da je odobrenje dano.

Članak 210.

Posebni uvjeti za kazneni progon

(1) U slučaju kada je kazneno djelo počinjeno izvan područja Bosne i Hercegovine, Tužitelj može poduzeti kazneni progon ako je to kazneno djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka, Tužitelj će poduzeti kazneni progon samo ako je počinjeno djelo propisano kao kazneno djelo i zakonom države na čijem je području kazneno djelo počinjeno. Ni u tome se slučaju kazneni progon neće poduzeti ako se po zakonu te države kazneni progon poduzima po zahtjevu oštećenika, a takav zahtjev nije podnesen.

(3) Tužitelj može poduzeti kazneni progon bez obzira na zakon države na čijem je području kazneno djelo počinjeno, u slučaju da se radi o kaznenom djelu protiv integriteta Bosne i Hercegovine ili ako se to djelo smatra kaznenim djelom po pravilima međunarodnog prava.

Članak 211.

Kažnjavanje za odugovlačenje postupka

(1) Sud može tijekom postupka kazniti novčanom kaznom do 5.000 KM Tužitelja, branitelja, opunomoćenika, zakonskog zastupnika ili oštećenika, ako su njihovi postupci očito upravljani na odugovlačenje kaznenog postupka.

(2) O kažnjavanju Tužitelja obavijestit će se Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, a o kažnjavanju branitelja nadležna odvjetnička komora.

Članak 212.

Davanje podataka iz kaznene evidencije

(1) Podaci iz kaznene evidencije mogu se dati sudovima, tužiteljstvima i tijelima unutarnjih poslova u svezi kaznenog postupka koji se vodi protiv osobe koja je ranije osuđivana, te tijelima nadležnim za izvršenje kaznenopravnih sankcija i nadležnim tijelima koja sudjeluju u postupku davanja amnestije, pomilovanja ili brisanja osude.

(2) Podaci iz kaznene evidencije mogu se na obrazloženi zahtjev dati i državnim tijelima, ako još traju određene sigurnosne mjere ili pravne posljedice osude.

(3) Građanima se na njihov zahtjev mogu davati podaci o njihovoj osuđivanosti ili neosuđivanosti ako su im ti podaci potrebni radi ostvarivanja njihovih prava.

(4) Nitko nema pravo tražiti od građana da podnose dokaze o svojoj osuđivanosti odnosno neosuđivanosti.

(5) Odredbe st. 1. do 4. ovoga članka imaju prednost pred odredbama Zakona o slobodi pristupa podacima Bosne i Hercegovine.

DIO DRUGI - TIJEK POSTUPKA

GLAVA XIX - ISTRAGA

Članak 213.

Obveza prijavljivanja kaznenog djela

(1) Službene i odgovorne osobe u svim tijelima vlasti u Bosni i Hercegovini, javnim poduzećima i ustanovama, dužne su prijaviti kaznena djela o kojima su obaviještene ili za koja saznaju na koji drugi način. U takvim će okolnostima službena ili odgovorna osoba poduzeti mjere radi očuvanja tragova kaznenog djela, predmeta na kojima je ili pomoću kojih je kazneno djelo počinjeno i drugih dokaza, te će o tome bez odgode obavijestiti ovlaštenu službenu osobu ili Tužiteljstvo.

(2) Zdravstveni djelatnici, nastavnici, odgajatelji, roditelji, posvojitelji, skrbnici i druge osobe ovlaštene ili dužne pružati zaštitu i pomoć maloljetnicima, nadzirati ih i odgajati, a koje saznaju ili ocijene da postoji sumnja da je maloljetna osoba žrtva spolnog, tjelesnog ili kojeg drugog zlostavljanja, dužne su o toj sumnji odmah obavijestiti ovlaštenu službenu osobu ili Tužitelja.

Članak 214.

Prijavljivanje kaznenog djela od strane građana

- (1) Građanin ima pravo prijaviti počinjenje kaznenog djela.
- (2) Svatko je dužan prijaviti kazneno djelo kada neprijavljivanje kaznenog djela predstavlja kazneno djelo.

Članak 215.
Podnošenje prijave

- (1) Prijava se podnosi Tužitelju, pisano ili usmeno.
- (2) Ako se prijava podnosi usmeno, osobu koja prijavu podnosi upozorit će se na posljedice lažnog prijavljivanja. O usmenoj prijavi sastavit će se zapisnik, a ako je prijava priopćena telefonom, sačinit će se službena zabilješka.
- (3) Ako je prijava podnesena Sudu, ovlaštenoj službenoj osobi ili kojem drugom sudu ili tužiteljstvu u Bosni i Hercegovini, oni će tu prijavu primiti i odmah je dostaviti Tužitelju.

Članak 216.
Nalog o provođenju istrage

- (1) Tužitelj nalaže provođenje istrage ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo.
- (2) O provođenju istrage donosi se nalog koji sadrži: podatke o počinitelju kaznenog djela ukoliko su poznati, opis djela iz kojeg proizilaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela, okolnosti koje potvrđuju osnove sumnje za provođenje istrage i postojeće dokaze. U nalogu će Tužitelj navesti koje okolnosti treba istražiti i koje istražne radnje treba poduzeti.
- (3) Tužitelj neće naložiti provođenje istrage ako je iz prijave i pratećih spisa očito da prijavljeno djelo nije kazneno djelo, ako ne postoje osnove sumnje da je prijavljena osoba počinila kazneno djelo, ako je nastupila zastara ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem, ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon.
- (4) O neprovođenju istrage i o razlozima neprovođenja, Tužitelj će obavijestiti oštećenika i podnositelja prijave u roku od tri dana. Oštećenik i podnositelj prijave imaju pravo podnijeti pritužbu uredu Tužitelja u roku od osam dana.

Članak 217.
Provođenje istrage

- (1) Tijekom provođenja istrage Tužitelj može poduzeti sve istražne radnje, uključujući ispitivanje osumnjičenika, oštećenika i svjedoka, očevid i rekonstrukciju događaja, posebne mjere radi osiguranja svjedoka i podataka te nalaganje potrebnih vještačenja.
- (2) O poduzetim istražnim radnjama sastavlja se zapisnik sukladno ovom Zakonu.

Članak 218.
Nadzor Tužitelja nad radom ovlaštenih službenih osoba

- (1) Ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora preko pet godina, ovlaštena službena osoba je dužna odmah obavijestiti Tužitelja i pod njegovim nadzorom poduzeti potrebne mjere radi pronalaska počinitelja kaznenog djela, sprječavanja skrivanja ili bijega osumnjičenika ili sudionika, radi otkrivanja i očuvanja tragova kaznenog djela i predmeta koji mogu poslužiti kao dokazi te radi prikupljanja svih podataka koji mogu biti korisni u kaznenom postupku.

(2) Ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka, ovlaštena službena osoba je u slučaju opasnosti od odgode dužna poduzeti prijeko potrebne radnje radi obavljanja zadataka iz stavka 1. ovoga članka. Pri poduzimanju tih radnji, ovlaštena službena osoba dužna je postupati po ovom Zakonu. O svemu što je poduzeto ovlaštena službena osoba dužna je odmah obavijestiti Tužitelja i dostaviti prikupljene predmete koji mogu poslužiti kao dokaz.

(3) Ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora do pet godina, ovlaštena službena osoba je dužna najkasnije u roku od sedam dana od dana saznanja o postojanju osnova sumnje da je kazneno djelo počinjeno, obavijestiti Tužitelja o svim raspoloživim podacima, radnjama i mjerama koje je poduzela.

(4) U slučajevima iz st. 1. do 3. ovoga članka, Tužitelj će, ako to ocijeni potrebnim, donijeti nalog o provođenju istrage.

Članak 219.

Uzimanje izjava i prikupljanje drugih dokaza

(1) Radi obavljanja zadataka iz članka 218. ovoga Zakona, ovlaštena službena osoba može: prikupljati potrebne izjave osoba; poduzeti potreban pregled prijevoznih sredstava, putnika i prtljage; ograničiti kretanje na određenom prostoru za vrijeme potrebno da se obavi određena radnja; poduzeti potrebne mjere u svezi utvrđivanja istovjetnosti osoba i predmeta; raspisati potragu za osobom i stvarima za kojima se traga; pretražiti određene objekte i prostorije državnih tijela, javnih poduzeća i ustanova u nazočnosti odgovorne osobe, obaviti uvid u njihove određene spise, te poduzeti druge potrebne radnje i mjere. O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene pri poduzimanju pojedinih radnji te o predmetima koji su pronađeni ili oduzeti, sastavit će se zapisnik ili službena zabilješka.

(2) Pri prikupljanju izjava osoba, ovlaštena službena osoba može osobi uputiti pisani poziv da dođe u službene prostorije, pod uvjetom da se u pozivu naznače razlozi pozivanja. Osoba ne mora dati nikakvu izjavu ni odgovarati na pitanja koja joj ovlaštena službena osoba postavlja, osim davanja osobnih podataka, o čemu će je ovlaštena službena osoba poučiti.

(3) Pri prikupljanju izjava osoba, ovlaštena službena osoba će postupiti sukladno članku 78. ovoga Zakona odnosno članku 86. ovoga Zakona. U tom se slučaju zapisnici o prikupljenim izjavama mogu uporabiti kao dokaz u kaznenom postupku.

(4) Osoba prema kojoj je poduzeta neka od radnji ili mjera iz ovoga članka, ima pravo podnijeti pritužbu Tužitelju u roku od tri dana. Tužitelj će provjeriti osnovanost pritužbe i ako utvrdi da su se u poduzetim radnjama ili mjerama stekla obilježja kaznenog djela ili povreda radne obveze, s pritužbom će postupiti sukladno zakonu.

(5) Na osnovi prikupljenih izjava i otkrivenih dokaza, ovlaštena službena osoba sastavlja izvješće. Uz izvješće se dostavljaju i predmeti, skice, fotografije, pribavljena izvješća, spisi o poduzetim radnjama i mjerama, službene zabilješke, izjave i drugi materijali koji mogu biti korisni za uspješno vođenje postupka, uključujući sve činjenice i dokaze koji idu u korist osumnjičeniku. Ako ovlaštena službena osoba po podnošenju izvješća sazna za nove činjenice, dokaze ili tragove kaznenog djela, dužna je prikupiti potrebne obavijesti i izvješće o tome, kao dopunu ranijeg izvješća, odmah predati Tužitelju.

(6) Tužitelj može prikupljati i izjave osoba koje se nalaze u pritvoru, ukoliko je to potrebno radi otkrivanja drugih kaznenih djela iste osobe, njezinih sudionika ili kaznenih djela drugih počinitelja.

Članak 220.

Zadržavanje na mjestu počinjenja kaznenog djela

- (1) Ovlaštena službena osoba ima pravo osobe zatečene na mjestu počinjenja kaznenog djela zadržati radi prikupljanja izjava, ako te osobe mogu dati obavijesti važne za kazneni postupak, i o tome je dužna obavijestiti Tužitelja. Zadržavanje tih osoba na mjestu počinjenja kaznenog djela ne može trajati dulje od šest sati.
- (2) Ovlaštena službena osoba može optički snimiti i uzeti otiske prstiju osobe za koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo. Kada to doprinosi učinkovitosti postupka, ovlaštena službena osoba može javno objaviti optičku snimku te osobe, ali samo po odobrenju Tužitelja.
- (3) Ako je potrebno utvrditi od koga potječu otisci prstiju na pojedinim predmetima, ovlaštena službena osoba može uzeti otiske prstiju osoba za koje je vjerojatno da su mogle doći u dodir s tim predmetima.
- (4) Osoba prema kojoj je poduzeta koja radnja iz ovoga članka ima pravo podnijeti pritužbu Tužitelju.

Članak 221. Očevid i vještačenje

Nakon obavještanja Tužitelja, ovlaštena službena osoba je dužna poduzeti očevid i odrediti potrebna vještačenja, osim obdukcije i ekshumacije tijela. Ako je Tužitelj nazočan na mjestu gdje ovlaštena službena osoba poduzima očevid, može tražiti da ovlaštena službena osoba poduzme određene radnje koje on smatra prijeko potrebnim. Sve radnje poduzete tijekom očevida moraju se zabilježiti i potanje obrazložiti kako u zapisniku, tako i u posebnom službenom izvješću.

Članak 222. Obdukcija i ekshumacija

Ukoliko postoji sumnja ili je očito da je smrt prouzročena kaznenim djelom ili je u svezi počinjenja kaznenog djela, Tužitelj će naložiti izvođenje obdukcije. Ako je tijelo već pokopano, odredit će se ekshumacija u cilju njegova pregleda i obdukcije, o čemu će Tužitelj zatražiti nalog od Suda.

Članak 223. Sudsko osiguranje dokaza

- (1) Kada je u interesu pravde da se svjedok sasluša kako bi se njegov iskaz koristio na glavnoj raspravi zato što postoji mogućnost da neće biti dostupan Sudu za vrijeme suđenja, sudac za prethodni postupak može, na prijedlog stranaka ili branitelja, narediti da se izjava tog svjedoka uzme na posebnom saslušanju. Saslušanje će se sprovesti sukladno članku 262. ovog Zakona.
- (2) Prije upotrebe izjave svjedoka iz stava 1. ovog članka, stranka, odnosno branitelj koji traži da se izjava uzme u obzir kao dokaz na glavnoj raspravi mora dokazati da je, i pored svih uložениh napora da se osigura prisustvo svjedoka na glavnoj raspravi, svjedok ostao nedostupan. Ova izjava se ne može koristiti ako je svjedok prisutan na glavnoj raspravi.
- (3) Ukoliko stranke ili branitelj smatraju da će doći do nestanka određenog dokaza, odnosno do nemogućnosti izvođenja takvog dokaza na glavnoj raspravi, predložit će sudu za prethodni postupak poduzimanje neophodne radnje u cilju osiguranja dokaza. Ako sudac za prethodni postupak prihvati prijedlog o poduzimanju radnje dokazivanja, obavijest će o tome stranke i branitelja.
- (4) Ako sudac za prethodni postupak odbije prijedlog iz st. 1. i 3. ovog članka, donijet će rješenje protiv kojeg se može izjaviti žalba vijeću iz članka 24. stavak 6. ovog Zakona.

Članak 224. Obustava istrage

- (1) Tužitelj će nalogom obustaviti istragu ukoliko se utvrdi:
  - a) da djelo koje je osumnjičenik počinio nije kazneno djelo;
  - b) da nema dovoljno dokaza da je osumnjičenik počinio kazneno djelo;
  - c) da je djelo obuhvaćeno amnestijom, pomilovanjem ili zastarom ili da postoje druge smetnje koje isključuju kazneni progon.
- (2) O obustavi istrage Tužitelj će obavijestiti oštećenika koji ima prava iz članka 216. ovoga Zakona.
- (3) Tužitelj može u slučajevima iz stavka 1. točke b) ovoga članka ponovo pokrenuti istragu ako pristignu dodatni podaci koji pružaju dovoljno razloga za vjerovanje da je osumnjičenik počinio kazneno djelo.

Članak 225. Okončanje istrage

- (1) Tužitelj okončava istragu kada smatra da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno da se može podići optužnica. Okončanje istrage će se zabilježiti u spisu.
- (2) Prije okončanja istrage Tužitelj će ispitati osumnjičenika, ukoliko ranije nije bio ispitan.
- (3) Ako se istraga ne okonča u roku od šest mjeseci od donošenja naloga o provođenju istrage, potrebne će mjere radi okončanja istrage poduzeti kolegij Tužiteljstva.

GLAVA XX - POSTUPAK OPTUŽIVANJA

Članak 226. Podizanje optužnice

- (1) Kada tijekom istrage Tužitelj smatra da postoji dovoljno dokaza iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je osumnjičenik počinio kazneno djelo, pripremit će i uputiti optužnicu sucu za prethodno saslušanje.
- (2) Nakon podignuća optužnice, osumnjičenik odnosno optuženik i branitelj imaju pravo uvida u sve spise i dokaze.
- (3) Nakon podizanja optužnice, stranke ili branitelj mogu predlagati sucu za prethodno saslušanje poduzimanje radnji sukladno članku 223. ovog Zakona.

Članak 227. Sadržaj optužnice

- (1) Optužnica sadrži:
  - a) naziv Suda,
  - b) ime i prezime osumnjičenika, s osobnim podacima,
  - c) opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, vrijeme i mjesto počinjenja kaznenog djela, predmet na kojem je i sredstvo kojim je kazneno djelo počinjeno te ostale okolnosti potrebne za što potanje određivanje kaznenog djela,

- d) zakonski naziv kaznenog djela, s navođenjem odredbe kaznenog zakona,
  - e) prijedlog o dokazima koje treba izvesti, uz naznaku imena svjedoka i vještaka, spisa koje treba pročitati i predmeta koji služe kao dokaz,
  - f) ishod istrage,
  - g) materijal koji potkrepljuje navode optužnice.
- (2) Jednom optužnicom može se obuhvatiti više kaznenih djela ili više osumnjičenika.
- (3) Ako se osumnjičenik nalazi na slobodi, u optužnici se može predložiti određivanje pritvora, a ako se nalazi u pritvoru, može se predložiti produženje pritvora ili puštanje na slobodu.

Članak 228. Odlučivanje o optužnici

- (1) Sudac za prethodno saslušanje može potvrditi ili odbiti sve ili pojedine točke optužnice u roku od 8 dana od dana prijema optužnice. Ukoliko odbije sve ili pojedine točke optužnice, sudac za prethodno saslušanje donosi rješenje koje se dostavlja Tužitelju. Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena.
- (2) Prilikom potvrđivanja optužnice, sudac za prethodno saslušanje proučava svaku točku optužnice i materijale koje mu je dostavio Tužitelj, kako bi utvrdio postojanje osnovane sumnje.
- (3) Po potvrdi pojedinih ili svih točaka optužnice, osumnjičenik dobija položaj optuženika. Sudac za prethodno saslušanje dostavlja optužnicu optuženiku i njegovu branitelju.
- (4) Sudac za prethodno saslušanje će dostaviti optužnicu optuženiku koji je na slobodi bez odgode, a optuženiku koji se nalazi u pritvoru u roku od 24 sata od potvrde optužnice. Sudac za prethodno saslušanje će obavijestiti optuženika da će u roku od 15 dana od dana dostave optužnice biti pozvan da se očituje priznaje li ili poriče krivnju po svakoj točki optužnice, namjerava li podnijeti prethodne prigovore te da navede prijedloge dokaza koje treba izvesti na glavnoj raspravi.
- (5) Nakon odbijanja svih ili pojedinih točaka optužnice, Tužitelj može podnijeti novu ili izmijenjenu optužnicu koja može biti utemeljena na novim dokazima. Nova, odnosno izmijenjena optužnica podnosi se na potvrđivanje.

Članak 229. Izjava o krivnji

- (1) Izjavu o krivnji optuženik daje sudu za prethodno saslušanje u nazočnosti Tužitelja i branitelja. Izjava o krivnji se unosi u zapisnik. Ukoliko se optuženik o krivnji ne očituje, sudac za prethodno saslušanje će po službenoj dužnosti unijeti u zapisnik da optuženik krivnju poriče.
- (2) Ako se optuženik očituje krivim, sudac za prethodno saslušanje će uputiti predmet sudu odnosno vijeću radi zakazivanja ročišta na kojem će se utvrditi postojanje uvjeta iz članka 230. ovoga Zakona.
- (3) Ukoliko optuženik bude proglašen krivim po završetku glavne rasprave, ili promijeni svoju prvobitnu izjavu o poricanju krivnje i naknadno krivnju prizna, njegova se izjava o poricanju krivnje neće uzeti u obzir pri odmjeravanju sankcije.

(4) Nakon unošenja izjave o poricanju krivnje u zapisnik, sudac za prethodno saslušanje će proslijediti predmet sucu odnosno vijeću kojem je predmet dodijeljen u svrhu zakazivanja glavne rasprave i to najkasnije u roku od 60 dana od dana izjave o krivnji. Taj se rok izuzetno može produljiti za još 30 dana.

Članak 230.

Razmatranje izjave o priznanju krivnje

(1) Prilikom razmatranja izjave o priznanju krivnje, Sud provjerava:

a) da je izjava o priznanju krivnje dana dragovoljno, svjesno i s razumijevanjem, nakon upoznavanja s mogućim posljedicama, uključujući i posljedice u svezi s imovinskopравnim zahtjevom i troškovima kaznenog postupka,

b) da postoji dovoljno dokaza o krivnji optuženika.

(2) Ako Sud prihvati izjavu o priznanju krivnje, izjava optuženika će se unijeti u zapisnik. Istodobno će se odrediti dan održavanja rasprave za izricanje kaznenopravne sankcije i to u roku od najkasnije tri dana.

(3) Ako Sud odbaci izjavu o priznanju krivnje, o tome će obavijestiti stranke i branitelja i to zabilježiti u zapisniku. Izjava o priznanju krivnje ne može se koristiti kao dokaz u kaznenom postupku.

Članak 231.

Pregovaranje o krivnji

(1) Osumnjičenik odnosno optuženik i njegov branitelj mogu pregovarati s Tužiteljem o uvjetima priznanja krivnje za djelo za koje se osumnjičenik odnosno optuženik tereti.

(2) Prilikom pregovora s osumnjičenikom odnosno optuženikom i braniteljem o priznanju krivnje sukladno stavku 1. ovoga članka, Tužitelj može predložiti izricanje kazne ispod zakonom propisane najmanje mjere kazne zatvora za to kazneno djelo odnosno blažu sankciju za osumnjičenika odnosno optuženika.

(3) Nagodba o priznanju krivnje sačinjava se u pisanom obliku i sudac za prethodno saslušanje, sudac odnosno vijeće može ga usvojiti ili odbaciti.

(4) Prilikom razmatranja nagodbe o priznanju krivnje, Sud provjerava:

a) da je nagodba o priznanju krivnje postignuta dragovoljno, svjesno i s razumijevanjem, nakon upoznavanja o mogućim posljedicama, uključujući i posljedice u svezi imovinskopравnog zahtjeva i troškova kaznenog postupka,

b) da postoji dovoljno dokaza o krivnji osumnjičenika odnosno optuženika,

c) da osumnjičenik odnosno optuženik razumije da se nagodbom o priznanju krivnje odriče prava na suđenje i da ne može podnijeti žalbu na kaznenopravnu sankciju koja će mu biti izrečena.

(5) Ako Sud prihvati nagodbu o priznanju krivnje, izjava osumnjičenika odnosno optuženika će se unijeti u zapisnik. Istodobno će se odrediti dan održavanja rasprave za izricanje kaznenopravne sankcije, predviđene sporazumom iz stavka 3. ovoga članka, i to u roku od najkasnije tri dana.

(6) Ako Sud odbaci nagodbu o priznanju krivnje, o tome će obavijestiti stranke i branitelja, i to zabilježiti u zapisniku. Priznanje dano pred sucem za prethodni postupak, sucem prethodno saslušanje, sucem odnosno vijećem, ne može se koristiti kao dokaz u kaznenom postupku.

(7) O ishodu pregovora o krivnji, Sud će obavijestiti oštećenika.

Članak 232. Povlačenje optužnice

(1) Tužitelj može povući optužnicu bez prethodnog odobrenja do njene potvrde, a nakon toga, pa do početka glavne rasprave samo uz odobrenje suca za prethodno saslušanje koji je potvrdio optužnicu.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka postupak se rješenjem obustavlja, o čemu se odmah obavještavaju osumnjičenik odnosno optuženik i branitelj te oštećenik.

Članak 233. Razlozi za prigovor i odluka o prigovoru

(1) Prethodnim prigovorima se:

- a) osporava nadležnost,
- b) ukazuje na formalne nedostatke optužnice,
- c) osporava zakonitost dokaza ili izjavljenog priznanja,
- d) zahtijeva spajanje ili razdvajanje postupka,
- e) osporava odluka o odbijanju zahtjeva za postavljanje branitelja temeljem članka 46. stavka 1. ovoga Zakona.

(2) Prethodni prigovori podnose se Sudu pisano u roku od 15 dana od dana uručenja optužnice, a o njima će se odlučiti do dostavljanja predmeta sucu, odnosno vijeću, u svrhu zakazivanja glavne rasprave.

(3) O prethodnim prigovorima odlučuje sudac za prethodno saslušanje koji ne može sudjelovati u suđenju. Protiv rješenja kojim se odlučuje o prethodnim prigovorima žalba nije dozvoljena.

GLAVA XXI - GLAVNA RASPRAVA

Odjeljak 1 - Javnost glavne rasprave

Članak 234. Opća javnost

(1) Glavna rasprava je javna.

(2) Glavnoj raspravi mogu nazočiti samo punoljetne osobe.

(3) Osobe koje nazoče glavnoj raspravi ne smiju nositi oružje ni opasno oruđe, osim čuvara optuženika i osoba kojima to sudac odnosno predsjednik vijeća dozvoli.

Članak 235. Isključenje javnosti

Od otvaranja zasjedanja pa do završetka glavne rasprave sudac odnosno vijeće može svakodobno po službenoj dužnosti ili po prijedlogu stranaka i branitelja, ali uvijek po njihovom ispitivanju, isključiti javnost za cijelu

glavnu raspravu ili jedan njezin dio, ako je to u interesu državne sigurnosti ili ako je to potrebno radi čuvanja državne, vojne, službene ili važne poslovne tajne, čuvanja javnog reda, zaštite ćudoređa u demokratskom društvu, osobnog života optuženika ili oštećenika ili zaštite interesa maloljetnika ili svjedoka.

Ćlanak 236.

Na koga se iskljućenje javnosti ne odnosi

(1) Iskljućenje javnosti ne odnosi se na stranke, branitelja, oštećenika, zakonskog zastupnika i opunomoćenika.

(2) Sudac odnosno vijeće može dozvoliti da glavnoj raspravi s koje je javnost isključena nazoće službene osobe, znanstv

eni i javni djelatnici, a na zahtjev optuženika može to dozvoliti i njegovu braćnom ili izvanbraćnom drugu i bliskim rođacima.

(3) Sudac odnosno vijeće će upozoriti osobe koje nazoće glavnoj raspravi s koje je javnost isključena da su dužne ćuvati kao tajnu sve što su na raspravi saznale, a da je neovlašteno otkrivanje tajne kazneno djelo.

Ćlanak 237.

Odluka o iskljućenju javnosti

(1) Odluku o iskljućenju javnosti donosi sudac odnosno vijeće rješanjem koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno.

(2) Rješanje o iskljućenju javnosti može se pobijati samo žalbom protiv presude.

Odjeljak 2 - Upravljanje glavnom raspravom

Ćlanak 238.

Obvezna nazoćnost glavnoj raspravi

(1) Sudac odnosno ćlanovi vijeća i zapisničar moraju biti neprekidno nazoćni glavnoj raspravi.

(2) Ako je oćito da će glavna rasprava trajati dulje vremena, predsjednik vijeća može zatraćiti od predsjednika suda da odredi jednog ili dvojicu sudaca da nazoće glavnoj raspravi, kako bi zamijenili ćlanove vijeća u slućaju njihove sprijećenosti.

Ćlanak 239.

Obveze suca odnosno predsjednika vijeća

(1) Sudac odnosno predsjednik vijeća upravlja glavnom raspravom.

(2) Dužnost je suca odnosno predsjednika vijeća brinuti se za svestrano raspravljavanje predmeta, utvrđivanje istine i otklanjanje svega što postupak odugovlaći, a ne doprinosi razjašnjenju stvari.

(3) Sudac odnosno predsjednik vijeća odlućuje o prijedlozima stranaka i branitelja, ukoliko ovim Zakonom nije drugaćije propisano.

(4) Odluke suca odnosno predsjednika vijeća se uvijek objavljuju i, s kratkim obrazloženjem razmatranih ćinjenica, unose u zapisnik o glavnoj raspravi.

Članak 240.
Redoslijed radnji glavne rasprave

Glavna rasprava teče redom koji je propisan ovim Zakonom, ali sudac odnosno predsjednik vijeća može odrediti da se odstupi od redovitog tijeka raspravljanja zbog posebnih okolnosti, a naročito zbog broja optuženika, broja kaznenih djela i obujma dokaznog materijala. U zapisnik o glavnoj raspravi unijet će se razlozi zašto se glavna rasprava ne održava prema zakonom propisanom redoslijedu.

Članak 241.
Dužnost suca odnosno predsjednika vijeća

(1) Dužnost je suca odnosno predsjednika vijeća brinuti se o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu Suda. Sudac odnosno predsjednik vijeća može odmah nakon otvaranja zasjedanja upozoriti osobe koje nazoče glavnoj raspravi da se pristojno ponašaju i da ne ometaju rad Suda. Sudac odnosno predsjednik vijeća može odrediti pretragu osoba koje nazoče glavnoj raspravi.

(2) Sudac odnosno predsjednik vijeća može naložiti da se sa zasjedanja udalje sve osobe koje kao slušatelji nazoče glavnoj raspravi, ako su se mjere za održavanje reda predviđene ovim Zakonom pokazale neučinkovitima za osiguranje neometanog održavanja glavne rasprave.

(3) U sudnici je zabranjeno filmsko ili televizijsko snimanje. Iznimno, predsjednik Suda može odobriti takvo snimanje na glavnoj raspravi. Ako je snimanje odobreno, sudac odnosno predsjednik vijeća može na glavnoj raspravi, iz opravdanih razloga, odlučiti da se pojedini dijelovi glavne rasprave ne snimaju.

Članak 242.
Kažnjavanje zbog narušavanja reda

(1) Sudac odnosno predsjednik vijeća može udaljiti osobu iz sudnice kako bi se zaštitilo pravo na pravično i javno suđenje ili kako bi se održalo dostojanstveno i nesmetano suđenje.

(2) Sudac odnosno predsjednik vijeća može narediti da se optuženik udalji iz sudnice na određeno vrijeme, ukoliko optuženik i nakon upozorenja nastavi s nedoličnim ponašanjem zbog kojeg je njegovo udaljenje iz sudnice opravdano. Za to vrijeme sudac odnosno predsjednik vijeća može nastaviti postupak, ukoliko optuženik ima branitelja.

(3) Ako Tužitelj, branitelj, oštećenik, zakonski zastupnik, opunomoćenik oštećenika, svjedok, vještak, tumač ili druga osoba koja nazoči glavnoj raspravi ometa red ili se ne pokorava naredbama suca odnosno predsjednika vijeća za održavanje reda, sudac odnosno predsjednik vijeća će ga upozoriti. Ako upozorenje bude bezuspješno, sudac odnosno predsjednik vijeća može narediti da se osoba udalji iz sudnice i kazni novčanom kaznom do 10.000 KM. Ako iz sudnice budu udaljeni Tužitelj ili branitelj, sudac odnosno predsjednik vijeća će obavijestiti Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine ili odvjetničku komoru čiji je branitelj član, radi poduzimanja daljnjih mjera.

(4) Branitelju ili opunomoćeniku oštećenika koji, nakon što je kažnjen, i dalje narušava red, sudac odnosno predsjednik vijeća može uskratiti daljnje zastupanje na glavnoj raspravi i kazniti ga novčanom kaznom do 30.000 KM. Rješenje o tome, s obrazloženjem, unosi se u zapisnik o glavnoj raspravi. Protiv toga je rješenja dozvoljena posebna žalba. Glavna rasprava će se prekinuti ili odgoditi dok optuženik ne uzme drugog branitelja i pripremi obranu.

Članak 243.
Davanje lažnog iskaza od strane svjedoka ili vještaka

Ako postoji osnovana sumnja da je svjedok ili vještak na glavnoj raspravi dao lažni iskaz, sudac odnosno predsjednik vijeća može narediti da se sačini poseban prijepis zapisnika o iskazu svjedoka ili vještaka, koji će se dostaviti Tužitelju.

Odjeljak 3 - Pretpostavke za održavanje glavne rasprave

Članak 244. Otvaranje zasjedanja

Sudac odnosno predsjednik vijeća otvara zasjedanje i objavljuje predmet glavne rasprave. Zatim će sudac odnosno predsjednik vijeća utvrditi jesu li nazočne sve pozvane osobe, a ako nisu, provjerit će jesu li im pozivi dostavljeni i jesu li svoj izostanak opravdale.

Članak 245. Nedolazak Tužitelja ili osobe koja ga zamjenjuje na glavnu raspravu

(1) Ako Tužitelj ili osoba koja ga zamjenjuje i koja je uredno pozvana na glavnu raspravu ne dođe, glavna će se rasprava odgoditi. Sudac odnosno predsjednik vijeća će pozvati Tužitelja ili osobu koja ga zamjenjuje da iznese razloge svojeg nedolaska. Temeljem izjave, sudac će utvrditi treba li biti kažnjen kaznom iz stavka 2. ovoga članka. Ako se Tužitelj ili osoba koja ga zamjenjuje kažnjava, o tome se obvezno obavještava Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine.

(2) Sudac odnosno predsjednik vijeća može kazniti novčanom kaznom do 5.000 KM Tužitelja ili osobu koja ga zamjenjuje koja se uredno dostavljenom pozivu Suda nije odazvala niti je svoj izostanak opravdala.

Članak 246. Nedolazak optuženika na glavnu raspravu

(1) Ako je optuženik uredno pozvan, a na glavnu raspravu ne dođe niti svoj izostanak opravda, sudac odnosno predsjednik vijeća će glavnu raspravu odgoditi i naložiti da se optuženik na iduću glavnu raspravu prisilno dovede. Ako do privođenja optuženik izostanak opravda, sudac odnosno predsjednik vijeća će opozvati nalog o prisilnom dovođenju.

(2) Ako optuženik koji je uredno pozvan očito izbjegava doći na glavnu raspravu a prisilno dovođenje nije uspjelo, sudac odnosno predsjednik vijeća može optuženiku odrediti pritvor.

(3) Protiv rješenja o određivanju pritvora, dozvoljena je žalba koja ne zadržava njegovo izvršenje.

(4) Ako ne bude ukinut ranije, pritvor traje do objave presude, a najdulje 30 dana.

Članak 247. Zabrana suđenja u odsutnosti

Optuženiku se ne može suditi u odsutnosti.

Članak 248. Nedolazak branitelja na glavnu raspravu

(1) Ako branitelj koji je uredno pozvan na glavnu raspravu ne dođe, glavna će se rasprava odgoditi. Sudac odnosno predsjednik vijeća će pozvati branitelja da objasni razloge svojeg nedolaska. Temeljem izjave branitelja, sudac odnosno predsjednik vijeća će utvrditi treba li branitelj biti kažnjen. Kada se branitelj u ovakvim slučajevima kažnjava, obavještava se odvjetnička komora čiji je član.

(2) Sudac odnosno predsjednik vijeća može kazniti novčanom kaznom do 5.000 KM branitelja koji se nije odazvao uredno dostavljenom pozivu Suda niti je svoj izostanak opravdao.

(3) Ako je optuženiku postavljen novi branitelj, glavna rasprava će biti odgođena. Sudac odnosno predsjednik vijeća će novom branitelju dati dovoljno vremena za pripremu obrane, koje ne može biti kraće od 15 dana za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora deset godina ili težom kaznom, osim ako se optuženik ne odrekne toga prava, a sudac odnosno predsjednik vijeća se uvjeri da kraće vrijeme za pripremu obrane neće utjecati na pravo optuženika na pravično suđenje.

Članak 249.

Nedolazak svjedoka ili vještaka na glavnu raspravu

(1) Ako je svjedok ili vještak uredno pozvan, a na glavnu raspravu ne dođe niti svoj izostanak opravda, sudac odnosno predsjednik vijeća može naložiti prisilno dovođenje svjedoka ili vještaka.

(2) Svjedoka ili vještaka koji je uredno pozvan, a izostanak nije opravdao, sudac odnosno predsjednik vijeća može kazniti novčanom kaznom do 5.000 KM.

(3) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka, sudac odnosno predsjednik vijeća će odlučiti treba li glavnu raspravu odgoditi.

Odjeljak 4 - Odgoda i prekid glavne rasprave

Članak 250.

Razlozi za odgodu glavne rasprave

(1) Na zahtjev stranaka ili branitelja glavna se rasprava može odgoditi rješenjem suca odnosno predsjednik vijeća, ako je potrebno pribaviti nove dokaze ili ako je optuženik nakon počinjenog kaznenog djela nesposoban nazočiti glavnoj raspravi ili ako postoje druge smetnje za uspješno održavanje glavne rasprave.

(2) Rješenje kojim se glavna rasprava odgađa unijet će se u zapisnik i, po mogućnosti, odrediti dan i sat nastavka glavne rasprave. Sudac odnosno predsjednik vijeća će također naložiti osiguranje dokaza koji se mogu izgubiti ili uništiti zbog odgode glavne rasprave.

(3) Protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka žalba nije dozvoljena.

Članak 251.

Nastavak odgođene glavne rasprave

(1) Ako se odgođena glavna rasprava održava pred istim sucem odnosno vijećem, rasprava će se nastaviti, a sudac odnosno predsjednik vijeća će ukratko iznijeti tijek ranije glavne rasprave. Sudac odnosno predsjednik vijeća može odrediti da glavna rasprava počne iznova.

(2) Ako se izmijenio sastav vijeća, odgođena glavna rasprava mora iznova početi, ali po ispitivanju stranaka vijeće može odlučiti da se u tom slučaju svjedoci i vještaci ne ispituju ponovo i da se ne obavlja novi očevid, već da se pročitaju iskazi svjedoka i vještaka dani na ranijem ročištu i da se pročita zapisnik o očevidu.

(3) Ako je odgoda trajala dulje od 30 dana ili ako se glavna rasprava odvija pred drugim sucem odnosno predsjednikom vijeća, glavna rasprava mora iznova početi i svi se dokazi moraju ponovno izvesti.

Članak 252.

Prekid glavne rasprave

- (1) Osim u ovim Zakonom propisanim slučajevima, sudac odnosno predsjednik vijeća može prekinuti glavnu raspravu zbog odmora ili zbog protoka radnog vremena ili da bi se neki dokaz pribavio u kratkom vremenu ili zbog pripremanja optužbe ili obrane.
- (2) Prekinuta glavna rasprava nastavlja se uvijek pred istim sucem odnosno vijećem.
- (3) Ako se glavna rasprava ne može nastaviti pred istim sucem odnosno vijećem ili ako je prekid glavne rasprave trajao dulje od osam dana, postupit će se po odredbama članka 251. ovoga Zakona.

Odjeljak 5 - Zapisnik o glavnoj raspravi

Članak 253.
Način vođenja zapisnika

- (1) O glavnoj se raspravi vodi zapisnik u koji se mora doslovce unijeti cijeli tijek glavne rasprave.
- (2) Sudac odnosno predsjednik vijeća može narediti da se određeni dio zapisnika pročita ili reproducira, a pročitat će ga ili reproducirati uvijek ako to zahtijevaju stranke, branitelj ili osoba čija se izjava unosi u zapisnik.

Članak 254.
Unošenje izreke presude u zapisnik

- (1) U zapisnik o glavnoj raspravi unosi se potpuna izreka presude, uz naznaku je li presuda javno objavljena. Izreka presude unesena u zapisnik o glavnoj raspravi jest izvornik.
- (2) Ako je doneseno rješenje o pritvoru, i ono se unosi u zapisnik o glavnoj raspravi.

Članak 255.
Čuvanje materijalnih dokaza

- (1) Materijalni dokazi prikupljeni tijekom kaznenog postupka čuvaju se i pohranjuju u posebnoj prostoriji Suda. Sudac odnosno predsjednik vijeća može bilo u koje doba izdati nalog koji se odnosi na nadzor i raspolaganje materijalnim dokazima.
- (2) Ministar nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine donijet će propise kojima će odrediti način i uvjete čuvanja materijalnih dokaza iz stavka 1. ovoga članka.

Odjeljak 6 - Početak glavne rasprave

Članak 256.
Ulazak suca odnosno vijeća u sudnicu

- (1) Prilikom ulaska suca ili vijeća u sudnicu i prilikom njihovog izlaska iz sudnice, svi nazočni na poziv ovlaštene osobe ustaju.
- (2) Stranke i drugi sudionici postupka dužni su ustati kada se obraćaju Sudu, osim ako za to postoje opravdane prepreke.

Članak 257.
Uvjeti za održavanje glavne rasprave

Kada sudac odnosno predsjednik vijeća utvrdi nazočnost glavnoj raspravi svih pozvanih osoba ili kada odluči da se glavna rasprava održi bez nazočnosti određenih pozvanih osoba ili je odlučivanje o tim stvarima odgođeno, pozvat će optuženika i uzeti njegove osobne podatke radi utvrđivanja istovjetnosti.

Članak 258.

Utvrđivanje istovjetnosti optuženika i davanje uputa

- (1) Sudac odnosno predsjednik vijeća uzima optuženikove osobne podatke (članak 78.) da bi utvrdio njegovu istovjetnost.
- (2) Nakon utvrđivanja istovjetnosti optuženika, sudac odnosno predsjednik vijeća će upitati stranke i branitelja imaju li primjedbe na sastav vijeća i nadležnost Suda.
- (3) Nakon utvrđivanja istovjetnosti optuženika, sudac odnosno predsjednik vijeća će uputiti svjedoke i vještake u prostoriju za njih određenu izvan sudnice, gdje će čekati dok ne budu pozvani svjedočiti. Sudac odnosno predsjednik vijeća će upozoriti svjedoke da dok čekaju o svojim iskazima ne razgovaraju s drugim svjedocima. Na prijedlog Tužitelja, optuženika ili branitelja, sudac odnosno predsjednik vijeća će odobriti onim vještacima na koje se prijedlog odnosi da nazoče tijeku rasprave u sudnici.
- (4) Ukoliko je oštećenik nazočan, ali još nije podnio imovinskopravni zahtjev, sudac odnosno predsjednik vijeća će ga poučiti da može taj zahtjev podnijeti do zaključenja glavne rasprave.
- (5) Sudac odnosno predsjednik vijeća može poduzeti prijeko potrebne mjere radi sprječavanja međusobnog suobraćanja svjedoka, vještaka i stranaka.

Članak 259.

Pouke optuženiku

Sudac odnosno predsjednik vijeća će upozoriti optuženika na potrebu pozornog praćenja tijeka rasprave i poučiti će ga da može iznositi činjenice i predlagati dokaze u svoju korist, da može postavljati pitanja suoptuženiku, svjedocima i vještacima te da može davati obrazloženja u svezi njihovih iskaza.

Članak 260.

Čitanje optužnice i dokazi optužbe i obrane

- (1) Glavna rasprava počinje čitanjem optužnice. Optužnicu čita Tužitelj.
- (2) Nakon toga Tužitelj će ukratko iznijeti dokaze na kojima temelji optužnicu. Nakon čitanja optužnice, sudac odnosno predsjednik vijeća upitat će optuženika je li razumio njene navode. Ako sudac odnosno predsjednik vijeća utvrdi da optuženik optužnicu nije razumio, ukratko će je izložiti optuženiku na način koji mu je razumljiv.
- (3) Optuženik ili njegov branitelj mogu nakon toga izložiti obranu i ukratko iznijeti dokaze koje će ponuditi u svojoj obrani.

Odjeljak 7 - Dokazni postupak

Članak 261.

Izvođenje dokaza

- (1) Stranka i branitelj imaju pravo pozivati svjedoke i izvoditi dokaze.

(2) Osim ako sudac odnosno vijeće u interesu pravičnosti ne odredi drugačije, dokazi se na glavnoj raspravi izvode sljedećim redom:

- a) dokazi optužbe,
- b) dokazi obrane,
- c) dokazi optužbe kojima se pobijaju navodi obrane (replika),
- d) dokazi obrane kao odgovor na pobijanje (duplika),
- e) dokazi čije je izvođenje naredio sudija, odnosno vijeće,
- f) svi važni podaci koji mogu pomoći sucu odnosno vijeću kod odmjeravanja odgovarajuće kaznenopravne sankcije, ako optuženik bude proglašen krivim po jednoj ili po više točaka optužnice.

(3) Prilikom izvođenja dokaza dozvoljeno je izravno, unakrsno i dodatno ispitivanje. Izravno svjedoka ispituje strana koja ga poziva, ali sudac odnosno vijeće može u svakom trenutku svjedoku postaviti pitanje.

Članak 262.

Izravno i unakrsno i dodatno ispitivanje svjedoka

(1) Dozvoljeno je ispitivanje svjedoka od stranke odnosno branitelja koji je pozvao svjedoka (izravno ispitivanje), zatim ispitivanje toga svjedoka od protivne stranke odnosno branitelja (unakrsno ispitivanje) i ponovno ispitivanje svjedoka od stranke odnosno branitelja koji ga je pozvao. Svjedoka ispituje stranka koja ga je pozvala, ali sudac odnosno predsjednik i članovi vijeća mogu u svakom dijelu ispitivanja postaviti svjedoku odgovarajuće pitanje. Pitanja svjedoku od protivne stranke ograničavaju se i odnose na pitanja koja su prethodno postavljena tijekom ispitivanja svjedoka od stranke koja je svjedoka pozvala. Pitanja na ponovnom ispitivanju svjedoka od stranke koja ga je pozvala ograničavaju se i odnose na pitanja postavljena tijekom ispitivanja svjedoka od protivne stranke. Nakon što svjedok bude ispitan, sudac odnosno predsjednik i članovi vijeća mu mogu postavljati pitanja.

(2) Pitanja koja navode na odgovor koji se želi čuti ne mogu se postavljati pri izravnom ispitivanju, osim u slučaju potrebe razjašnjenja izjave svjedoka. U pravilu, pitanja koja navode na odgovor koji se želi čuti dozvoljena su samo pri unakrsnom ispitivanju. Kada stranka pozove svjedoka protivne stranke ili kada svjedok pokazuje odbojan stav ili ne želi surađivati, sudac odnosno predsjednik vijeća može dozvoliti pitanja koja navode na odgovor koji se želi čuti.

(3) Sudac odnosno predsjednik vijeća će u odgovarajućoj mjeri nadzirati način i redoslijed ispitivanja svjedoka i izvođenja dokaza, vodeći računa da ispitivanje i izvođenje dokaza bude učinkovito za utvrđivanje istine, da se izbjegne nepotreban gubitak vremena i zaštite svjedoci od uznemiravanja i zbunjivanja.

(4) Prilikom izvođenja dokaza iz članka 261. stavka 2. točke e) ovoga Zakona, Sud će svjedoka ispitati, a nakon toga će dozvoliti strankama i branitelju da postavljaju pitanja.

Članak 263.

Pravo Suda da ne dozvoli pitanje ili dokaz

(1) Sudac odnosno predsjednik vijeća će zabraniti pitanje i odgovor na pitanje koje je već postavljeno, ako je to pitanje nedozvoljeno ili nevažno za predmet.

(2) Sudac odnosno predsjednik vijeća će odbiti izvođenje pojedinog dokaza ako zaključi da okolnosti koje stranka i branitelj žele dokazati nemaju značenja za predmet ili da je ponuđeni dokaz nepotreban.

Članak 264.

Posebna pravila o dokazima u slučajevima spolnih kažnjivih djela

- (1) U postupku se ne mogu koristiti kao dokazi činjenice koje se odnose na ranije spolno ponašanje oštećenika i njegove spolne sklonosti.
- (2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka u postupku se može koristiti dokaz da sperma, medicinska dokumentacija o ozljedama ili drugi materijalni dokazi potječu od druge osobe, a ne od optuženika.
- (3) U slučajevima počinjenja kaznenih djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, pristanak žrtve se ne može uporabiti u prilog obrane optuženika.
- (4) Prije prihvaćanja dokaza sukladno ovom članku, obaviti će se odgovarajuće ispitivanje, s kojeg je isključena javnost.
- (5) Zahtjev, prateća dokumentacija i zapisnik s ispitivanja čuvaju se zapečaćeni u posebnom omotu, osim ako Sud ne odredi drugačije.

Članak 265.

Posljedice optuženikova priznanja

Ako je priznanje optuženika na glavnoj raspravi potpuno i sukladno prije izvedenim dokazima, u dokaznom će se postupku izvesti samo oni dokazi koji se odnose na odluku o kaznenopravnoj sankciji.

Članak 266.

Polaganje prisega ili davanje izjave

- (1) Svi svjedoci prije svjedočenja polažu prisegu ili daju izjavu koja zamjenjuje prisegu.
- (2) Prisega ili izjava glasi: *Prisežem čašću i savješću - izjavljujem da ću govoriti istinu o svemu što će me Sud pitati i da neću uskratiti, dodati niti promijeniti išta meni poznato o ovom predmetu.*
- (3) Nijemi svjedoci koji znaju čitati i pisati prisegu ili izjavu daju potpisivanjem teksta prisega ili izjave, a gluhi svjedoci čitaju tekst prisega ili izjave. Ako gluhi ili nijemi svjedoci ne znaju čitati ni pisati, prisega se ili izjava daje uz pomoć tumača.

Članak 267.

Zaštita svjedoka od vrijeđanja, prijetnji i napada

- (1) Sudac odnosno predsjednik vijeća dužan je zaštititi svjedoka od vrijeđanja, prijetnje i napada.
- (2) Sudac odnosno predsjednik vijeća će upozoriti ili novčano kazniti sudionika u postupku ili bilo koju drugu osobu koja vrijeđa, prijeti ili dovodi u opasnost sigurnost svjedoka pred Sudom. U slučaju kažnjavanja novčanom kaznom, primjenjuju se odredba članka 242. stavka 1. ovoga Zakona.
- (3) U slučaju ozbiljne prijetnje svjedoku, sudac odnosno predsjednik vijeća će obavijestiti Tužitelja radi poduzimanja kaznenog progona.
- (4) Na prijedlog stranke ili branitelja, sudac odnosno predsjednik vijeća će naložiti tijelima policije poduzimanje prijeko potrebnih mjera za zaštitu svjedoka.

Članak 268.

Kažnjavanje za odbijanje svjedočenja

- (1) Ako svjedok odbije svjedočiti bez opravdanog razloga i nakon upozorenja na posljedice, može biti kažnjen novčanom kaznom do 30.000 KM.
- (2) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka dozvoljena je žalba, koja ne zadržava izvršenje rješenja.

Članak 269. Uzimanje vještaka

- (1) Vještaka mogu uzeti stranke, branitelj i Sud.
- (2) Troškove vještaka iz stavka 1. ovoga članka podmiruje onaj tko ga je uzeo.

Članak 270. Ispitivanje vještaka

- (1) Prije ispitivanja vještaka, sudac odnosno predsjednik vijeća opomenut će ga i na njegovu dužnost da iznese nalaz i mišljenje na najbolji mogući način i sukladno vještini i pravilima struke te će ga upozoriti da je davanje lažnog iskaza o nalazu i mišljenju kazneno djelo.
- (2) Vještak će položiti prisegu ili dati izjavu prije svjedočenja.
- (3) Prisega ili izjava se daje usmeno.
- (4) Prisega ili izjava glasi: Prišežem čašću - izjavljujem da ću govoriti istinu i da ću točno i potpuno iznijeti svoj nalaz i mišljenje.
- (5) Vještak iznosi svoj nalaz i mišljenje usmeno na glavnoj raspravi. U tom će slučaju vještak biti unakrsno ispitan od strane obje stranke i branitelja.
- (6) Pisani nalaz i mišljenje vještaka bit će prihvaćeni kao dokazni materijal samo ukoliko je taj vještak svjedočio na raspravi i bio unakrsno ispitan od protivne stranke.

Članak 271. Otpuštanje svjedoka i vještaka

- (1) Ispitani svjedoci i vještaci ostat će ispred sudnice ukoliko ih sudac odnosno predsjednik vijeća potpuno ne otpusti nakon ispitivanja od strane stranaka i branitelja.
- (2) Na prijedlog stranke ili branitelja ili po službenoj dužnosti, sudac odnosno predsjednik vijeća može narediti da ispitani svjedoci i vještaci napuste sudnicu i da budu naknadno pozvani i ponovno ispitani u nazočnosti ili bez nazočnosti ostalih svjedoka i vještaka.

Članak 272. Ispitivanje izvan sudnice

- (1) Ako se tijekom suđenja sazna da svjedok ili vještak nije u mogućnosti doći pred Sud, ili da bi njegov dolazak bio povezan s nerazmjernim teškoćama, sudac odnosno predsjednik vijeća može naložiti da se svjedok ili vještak ispita izvan sudnice, ukoliko njegovo svjedočenje smatra važnim. Sudac odnosno predsjednik vijeća, stranke i branitelj će nazočiti ispitivanju, koje će se provesti sukladno članku 262. ovoga Zakona.

(2) Ako sudac odnosno predsjednik vijeća ocijeni da je to prijeko potrebno, ispitivanje svjedoka se može obaviti prilikom rekonstrukcije događaja izvan sudnice. Sudac odnosno predsjednik vijeća, stranke i branitelj će nazočiti rekonstrukciji, a ispitivanje će se provesti sukladno članku 262. ovoga Zakona.

(3) Stranke, branitelj i oštećenik uvijek se obavještavaju o vremenu i mjestu ispitivanja svjedoka ili izvođenja rekonstrukcije, s uputom da stranke, branitelj i svjedoci moraju nazočiti tim radnjama. Ispitivanje će se provesti kao da se izvodi na glavnoj raspravi, sukladno članku 262. ovoga Zakona.

(4) Ako sudac odnosno predsjednik vijeća ocijeni da je to prijeko potrebno, na ispitivanje maloljetnika kao svjedoka smisleno se primjenjuju odredbe članka 86. stavka 6. i članka 90. ovoga Zakona.

Članak 273.

Izuzeci od neposrednog provođenja dokaza

(1) Iskazi dani u istrazi dozvoljeni su kao dokaz na glavnoj raspravi i mogu biti korišteni prilikom unakrsnog ispitivanja ili pobijanja iznesenih navoda ili u odgovoru na pobijanje. U tom se slučaju osobi može dati mogućnost da objasni ili pobije svoj prethodni iskaz.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, zapisnici o iskazima danim u istrazi mogu se po odluci suca odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnoj raspravi samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele ili se ne mogu pronaći ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć ili je znatno otežan iz važnih uzroka.

Članak 274.

Zapisnici o dokaznom materijalu

(1) Zapisnik o očevidu, o pretrazi stana ili osoba, o oduzimanju stvari, knjiga, zapisnika i ostalih dokaza pročitati će se na glavnoj raspravi da bi se utvrdio njihov sadržaj, a po ocjeni suca odnosno predsjednika vijeća njihov sadržaj se može ukratko unijeti u zapisnik o glavnoj raspravi.

(2) Za provjeru vjerodostojnosti dopisa, zapisa ili fotografije, potreban je izvornik dopisa, zapisa ili fotografije, osim ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, kao dokaz se može koristiti i ovjerovljena preslika izvornika te preslika koja je potvrđena kao neizmijenjena u odnosu na izvornik.

(4) Dokazni se materijal iz stavka 1. ovoga članka čita, ukoliko se stranke i branitelj drugačije ne dogovore.

Članak 275.

Izmjena optužnice

Ako Tužitelj ocijeni da izvedeni dokazi ukazuju da se činjenično stanje izneseno u optužnici izmijenilo, može na glavnoj raspravi optužnicu izmijeniti. Radi pripremanja obrane, glavna se rasprava može odgoditi. U tome se slučaju optužnica ne potvrđuje.

Članak 276.

Dopuna dokaznog postupka

(1) Nakon izvođenja dokaza sudac odnosno predsjednik vijeća će upitati stranke i branitelja imaju li još neki dokazni prijedlog.

(2) Ukoliko stranke i branitelj nemaju novih dokaznih prijedloga, sudac odnosno predsjednik vijeća će objaviti da je dokazni postupak završen.

Članak 277.
Završni govori

- (1) Nakon završetka dokaznog postupka sudac odnosno predsjednik vijeća će pozvati Tužitelja, oštećenika, branitelja i optuženika radi davanja završnog govora. Posljednju riječ uvijek ima optuženik.
- (2) Ako optužnicu zastupa više tužitelja ili optuženik ima više od jednog branitelja, završni govor mogu dati svi, ali se njihova izlaganja ne mogu ponavljati i mogu biti vremenski ograničena.

Članak 278.
Završetak glavne rasprave

Nakon završnih govora, sudac odnosno predsjednik vijeća objavljuje da je glavna rasprava završena, a Sud se povlači na vijećanje i glasovanje radi donošenja presude.

GLAVA XXII - PRESUDA

Odjeljak 1 - Izricanje presude

Članak 279.
Izricanje i objava presude

Presuda se izriče i objavljuje u ime Bosne i Hercegovine.

Članak 280.
Vežanost presude za optužbu

- (1) Presuda se može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj odnosno na glavnoj raspravi izmijenjenoj optužnici.
- (2) Sud nije vežan prijedlozima glede pravne ocjene djela.

Članak 281.
Dokazi na kojima se presuda temelji

- (1) Sud presudu temelji samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnoj raspravi.
- (2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz posebice i u vezi s ostalim dokazima i temeljem takve ocjene zaključiti je li neka činjenica dokazana.

Odjeljak 2 - Vrste presuda

Članak 282.
Meritorne i postupovne presude

- (1) Presudom se optužba odbija ili se optuženik oslobađa optužbe ili se proglašava krivim.
- (2) Ako optužba obuhvaća više kaznenih djela, u presudi će se izreći odbija li se optužba i za koje djelo ili se optuženik oslobađa optužbe ili se proglašava krivim.

Članak 283.
Presuda kojom se optužba odbija

Presudu kojom se optužba odbija, Sud će izreći:

- a) ako Sud nije nadležan za odlučivanje,
- b) ako je postupak vođen bez zahtjeva Tužitelja,
- c) ako je Tužitelj od započinjanja pa do završetka glavne rasprave odustao od optužnice,
- d) ako nije bilo potrebnog odobrenja ili ako je nadležno državno tijelo odustalo od odobrenja,
- e) ako je optuženik za isto djelo već pravomoćno osuđen, oslobođen optužbe ili je postupak protiv njega rješanjem pravomoćno obustavljen, a ne radi se o rješenju o obustavi postupka iz članka 326. ovoga Zakona,
- f) ako je optuženik amnestijom ili pomilovanjem oslobođen kaznenog progona ili se kazneni progon ne može poduzeti zbog zastare ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon.

Članak 284.

Presuda kojom se optuženik oslobađa optužbe

Presudu kojom se optuženik oslobađa optužbe, Sud će izreći:

- a) ako djelo za koje se optuženik optužuje nije zakonom propisano kao kazneno djelo,
- b) ako postoje okolnosti koje isključuju kaznenu odgovornost optuženika,
- c) ako nije dokazano da je optuženik počinio kazneno djelo za koje se optužuje.

Članak 285.

Presuda kojom se optuženik proglašava krivim

(1) U presudi kojom se optuženik proglašava krivim, Sud će izreći:

- a) za koje se kazneno djelo optuženik proglašava krivim, uz navođenje činjenica i okolnosti koje čine obilježja kaznenog djela te onih o kojima ovisi primjena određene odredbe kaznenog zakona,
- b) zakonski naziv kaznenog djela i koje su odredbe kaznenog zakona primijenjene,
- c) kakva se kazna izriče optuženiku ili se po odredbama kaznenog zakona oslobađa kazne,
- d) odluku o uvjetnoj osudi,
- e) odluku o sigurnosnim mjerama, o oduzimanju imovinske koristi i odluku o vraćanju predmeta (članak 74.) ako predmeti do tada nisu vraćeni vlasniku ili držatelju,
- f) odluku o uračunavanju pritvora ili već izdržane kazne,
- g) odluku o troškovima kaznenog postupka, o imovinskopravnom zahtjevu te o objavljivanju pravomoćne presude putem sredstava javnog priopćavanja.

(2) Ako je optuženiku izrečena novčana kazna, u presudi će se odrediti rok plaćanja novčane kazne i način zamjene izvršenja novčane kazne u slučaju da se novčana kazna ne može naplatiti.

Članak 286.
Vrijeme i mjesto objave presude

- (1) Nakon izricanja presude, Sud će je odmah objaviti. Ako Sud nije u mogućnosti presudu izreći istoga dana po završetku glavne rasprave, odgodit će objavu presude za najviše tri dana te će odrediti vrijeme i mjesto objave presude.
- (2) Sud će u nazočnosti stranaka i branitelja, njihovih zakonskih zastupnika i opunomoćenika javno pročitati izreku presude i ukratko priopćiti razloge presude.
- (3) Presuda će se objaviti i kad stranka, branitelj, zakonski zastupnik ili opunomoćenik nije nazočan. Sud može odlučiti da optuženiku koji nije nazočan presudu usmeno priopći sudac odnosno predsjednik vijeća ili da mu se presuda samo dostavi.
- (4) Ako je javnost s glavne rasprave bila isključena, izreka presude će se uvijek pročitati u javnom zasjedanju. Vijeće će odlučiti hoće li i koliko isključiti javnost prilikom objave razloga presude.
- (5) Svi nazočni saslušat će čitanje izreke presude stojeći.

Članak 287.
Pritvor nakon izricanja presude

Na određivanje, produženje ili ukinuće pritvora nakon objave presude do njene pravomoćnosti, primjenjivat će se odredba članka 138. ovoga Zakona.

Članak 288.
Pouka o pravu na žalbu i druga upozorenja

- (1) Nakon objave presude, sudac odnosno predsjednik vijeća će poučiti optuženika i oštećenika o pravu na žalbu te o pravu na odgovor na žalbu.
- (2) Ako je optuženiku izrečena uvjetna osuda, sudac odnosno predsjednik vijeća će ga upozoriti na značaj uvjetne osude i na uvjete kojih se mora pridržavati.
- (3) Sudac odnosno predsjednik vijeća će upozoriti optuženika da do pravomoćnog okončanja postupka obavijesti Sud o svakoj promjeni adrese.

Članak 289.
Pisana izrada presude

- (1) Objavljena presuda se mora pisano izraditi u roku od 15 dana po objavi, a u složenim stvarima iznimno u roku od 30 dana. Ako presuda nije u tim rokovima izrađena, sudac odnosno predsjednik vijeća je dužan obavijestiti predsjednika Suda zbog čega to nije učinjeno. Predsjednik Suda će, po potrebi, poduzeti mjere da se presuda što prije izradi.
- (2) Presudu potpisuju sudac odnosno predsjednik vijeća i zapisničar.

(3) Ovjerovljeni prijepis presude dostavit će se Tužitelju i oštećeniku, a optuženiku i branitelju sukladno članku 171. ovoga Zakona. Ako se optuženik nalazi u pritvoru, ovjerovljeni prijepisi presude moraju biti dostavljeni u rokovima iz stavka 1. ovoga članka.

(4) Optuženiku i oštećeniku dostavit će se i pouka o pravu na žalbu.

(5) Ovjerovljeni prijepis presude Sud će s poukom o pravu na žalbu dostaviti osobi čiji je predmet tom presudom oduzet te pravnoj osobi kojoj je izrečeno oduzimanje imovinske koristi. Pravomoćna će se presuda dostaviti oštećeniku.

Članak 290. Sadržaj presude

(1) Pisano izrađena presuda mora potpuno odgovarati presudi koja je objavljena. Presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje.

(2) Uvod presude sadrži: naznaku da se presuda izriče u ime Bosne i Hercegovine, naziv Suda, ime i prezime predsjednika i članova vijeća te zapisničara, ime i prezime optuženika, kazneno djelo za koje je optužen i je li bio nazočan glavnoj raspravi, dan glavne rasprave i je li glavna rasprava bila javna, ime i prezime tužitelja, branitelja, zakonskog zastupnika i opunomoćenika koji su nazočili glavnoj raspravi te dan objave izrečene presude.

(3) Izreka presude sadrži osobne podatke optuženika i odluku kojom se optuženik proglašava krivim za kazneno djelo za koje je optužen ili kojom se oslobađa optužbe za to djelo ili kojom se optužba odbija.

(4) Ako je optuženik proglašen krivim, izreka presude mora obuhvatiti potrebne podatke iz članka 285. ovoga Zakona, a ako je oslobođen optužbe ili je optužba odbijena, izreka presude mora obuhvatiti opis djela za koje je optužen i odluku o troškovima kaznenog postupka te o imovinskopравnom zahtjevu ako je bio podnesen.

(5) U slučaju stjecaja kaznenih djela Sud će u izreku presude unijeti kazne utvrđene za svako pojedinačno kazneno djelo, a zatim jedinstvenu kaznu koja je izrečena za sva djela u stjecaju.

(6) U obrazloženju presude Sud će iznijeti razloge za svaku točku presude.

(7) Sud će određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga smatra dokazanima ili nedokazanima, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine prijedloge stranaka, iz kojih je razloga odlučio da se ne ispita izravno svjedok ili vještak čiji je iskaz pročitan, kojim razlozima se rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđivanju postoji li kazneno djelo i kaznena odgovornost optuženika te pri primjenjivanju određenih odredaba kaznenog zakona na optuženika i kazneno djelo.

(8) Ako je optuženiku izrečena kazna, u obrazloženju će se navesti koje je okolnosti Sud uzeo u obzir pri odmjeravanju kazne. Sud će posebno obrazložiti kojim se razlozima rukovodio pri odluci da kaznu treba ublažiti ili optuženika osloboditi kazne ili izreći uvjetnu osudu ili da treba izreći sigurnosnu mjeru ili oduzimanje imovinske koristi.

(9) Ako se optuženik oslobađa optužbe, u obrazloženju će se naročito navesti iz kojih se razloga iz članka 284. ovoga Zakona to čini.

(10) U obrazloženju presude kojom se optužba odbija Sud se neće upuštati u ocjenu glavne stvari, nego će se ograničiti samo na razloge za odbijanje optužbe.

Članak 291.

Ispravke u presudi

- (1) Pogreške u imenima i brojevima te druge očite pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnosti pisano izrađene presude s izvornikom, ispraviti će posebnim rješenjem sudac odnosno predsjednik vijeća na zahtjev stranke i branitelja ili po službenoj dužnosti.
- (2) Ako postoji nesuglasnost između pisano izrađene presude i njenog izvornika glede podataka iz članka 285. stavka 1. toč. a) do e) i g) ovoga Zakona, rješenje o ispravci dostavit će se osobama iz članka 289. ovoga Zakona. U tom slučaju rok za žalbu protiv presude teče od dana dostave toga rješenja, protiv kojega posebna žalba nije dozvoljena.

GLAVA XXIII - REDOVNI PRAVNI LIJEKOVI

Odjeljak 1 - Žalba na prvostupanjsku presudu

Članak 292. Pravo žalbe i žalbeni rok

- (1) Protiv presude donesene u prvom stupnju žalba se može podnijeti u roku od 15 dana od dana dostave prijepisa presude.
- (2) U složenim stvarima, na zahtjev stranaka i branitelja, Sud može žalbeni rok produžiti za najdulje 15 dana.
- (3) Do odluke Suda o zahtjevu iz stavka 2. ovoga članka, žalbeni rok ne teče.
- (4) Pravodobno podnesena žalba zadržava izvršenje presude.

Članak 293. Subjekti žalbe

- (1) Žalbu mogu podnijeti stranke, branitelj i oštećenik.
- (2) U korist optuženika žalbu mogu podnijeti zakonski zastupnik, bračni ili izvanbračni drug optuženika, krvni rođak u ravnoj liniji, posvojitelj, posvojenik, brat, sestra i hranitelj. Žalbeni rok i u tom slučaju teče od dana kada je prijepis presude dostavljen optuženiku ili njegovu branitelju.
- (3) Tužitelj može žalbu podnijeti kako na štetu tako i u korist optuženika.
- (4) Oštećenik može presudu pobijati samo zbog odluke Suda o troškovima kaznenog postupka i odluke o imovinskopравnom zahtjevu.
- (5) Žalbu može podnijeti i osoba čiji je predmet oduzet ili kojoj je oduzeta imovinska korist pribavljena kaznenim djelom .
- (6) Branitelj i osobe iz stavka 2. ovoga članka mogu podnijeti žalbu i bez posebne ovlasti optuženika, ali ne i protiv njegove volje, osim ako je optuženiku izrečena kazna dugotrajnog zatvora.

Članak 294. Odreknuće i odustanak od žalbe

- (1) Optuženik se može odreći prava na žalbu samo nakon što mu je presuda dostavljena. Optuženik se i prije toga može odreći prava na žalbu ako se prava na žalbu odrekao Tužitelj, osim ako je optuženiku presudom

izrečena kazna zatvora. Do donošenja odluke vijeća žalbenog odjeljenja, optuženik može odustati od već podnesene žalbe.

(2) Tužitelj se može odreći prava na žalbu od trenutka objave presude pa do proteka žalbenog roka, a do donošenja odluke vijeća žalbenog odjeljenja može odustati od već podnesene žalbe.

(3) Odreknuće i odustanak od žalbe ne može se opozvati.

Članak 295. **Sadržaj žalbe i otklanjane nedostataka žalbe**

(1) Žalba treba sadržavati:

- a) oznaku presude protiv koje se žalba podnosi (naziv Suda, broj i datum presude),
- b) osnovu za pobijanje presude,
- c) obrazloženje žalbe,
- d) prijedlog da se pobijana presuda potpuno ili djelomično ukine ili preinači,
- e) potpis osobe koja žalbu podnosi.

(2) Ako je žalbu podnio optuženik ili druga osoba iz članka 293. stavka 2. ovoga Zakona, a optuženik nema branitelja, ili ako je žalbu podnio oštećenik koji nema opunomoćenika, a žalba nije sastavljena sukladno odredbama stavka 1. ovoga članka, Sud će žalitelja pozvati da u određenom roku žalbu dopuni pisanim podneskom ili na zapisnik kod Suda. Ako žalitelj ne postupi po tom pozivu, Sud će žalbu odbaciti ako ne sadrži podatke iz stavka 1. toč. b), c) i e) ovoga članka, a ako žalba ne sadrži podatak iz stavka 1. točke a) ovoga članka, odbacit će je ako se ne može utvrditi na koju se presudu odnosi. Ako je žalba podnesena u korist optuženika, dostavit će se žalbenom odjeljenju ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a odbacit će se ako se to ne može utvrditi.

(3) Ako je žalbu podnio oštećenik koji ima opunomoćenika ili Tužitelj, a žalba ne sadrži podatke iz stavka 1. toč. b), c) i e) ovoga članka, ili ako žalba ne sadrži podatak iz stavka 1. točke a) ovoga članka, a ne može se utvrditi na koju se presudu odnosi, žalba će se odbaciti. Žalba s takvim nedostacima podnesena u korist optuženika koji ima branitelja, dostavit će se žalbenom odjeljenju ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a odbacit će se ako se to ne može utvrditi.

(4) U žalbi se mogu iznositi nove činjenice i novi dokazi koji unatoč dužnoj pažnji i oprezu nisu mogli biti prikazani na glavnoj raspravi. Žalitelj je dužan navesti razloge zašto ih ranije nije iznio. Pozivajući se na nove činjenice, žalitelj je dužan navesti dokaze kojima bi se te činjenice imale dokazati, a pozivajući se na nove dokaze dužan je navesti činjenice koje pomoću tih dokaza želi dokazati.

Članak 296. **Žalbene osnove**

Presuda se može pobijati:

- a) zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka,
- b) zbog povrede kaznenog zakona,

- c) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja,
- d) zbog odluke o kaznenopravnim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima kaznenog postupka, imovinskopravnom zahtjevu te zbog odluke o objavi presude putem sredstava javnog priopćavanja.

Članak 297.

Bitne povrede odredaba kaznenog postupka

- (1) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji:
  - a) ako je Sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude sudjelovao sudac koji nije sudjelovao na glavnoj raspravi ili koji je pravomoćnom odlukom izuzet od suđenja,
  - b) ako je na glavnoj raspravi sudjelovao sudac koji se morao izuzeti,
  - c) ako je glavna rasprava održana bez osobe čija je nazočnost na glavnoj raspravi po zakonu obvezna ili ako je optuženiku, branitelju, ili oštećeniku protivno njegovu zahtjevu uskraćeno na glavnoj raspravi služiti se svojim jezikom i na svojem jeziku pratiti tijek glavne rasprave,
  - d) ako je povrijeđeno pravo na obranu,
  - e) ako je protivno zakonu s glavne rasprave javnost bila isključena,
  - f) ako je Sud povrijedio propise kaznenog postupka o postojanju odobrenja nadležnog tijela;
  - g) ako je Sud donio presudu a nije bio stvarno nadležan ili ako je nepravilno odbio optužbu zbog stvarne nenadležnosti,
  - h) ako Sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe,
  - i) ako se presuda temelji na dokazu na kojem se po odredbama ovoga Zakona ne može temeljiti presuda,
  - j) ako je optužba prekoračena,
  - k) ako je izreka presude nerazumljiva, proturječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda uopće ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama.

(2) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji i ako Sud za vrijeme pripremanja glavne rasprave ili tijekom glavne rasprave ili pri donošenju presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovoga Zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

Članak 298.

Povrede kaznenog zakona

Povreda kaznenog zakona postoji ako je kazneni zakon povrijeđen u pitanju:

- a) je li djelo za koje se optuženik progona kazneno djelo,
- b) postoje li okolnosti koje isključuju kaznenu odgovornost,
- c) postoje li okolnosti koje isključuju kazneni progon, a naročito je li nastupila zastara kaznenog progona ili je progon isključen zbog amnestije ili pomilovanja ili je stvar već pravomoćno presuđena,

- d) je li glede kaznenog djela koje je predmet optužbe primijenjen zakon koji se ne može primijeniti,
- e) je li odlukom o kazni ili uvjetnoj osudi ili odlukom o sigurnosnoj mjeri ili o oduzimanju imovinske koristi prekoračena ovlast koju Sud ima po zakonu,
- f) jesu li pravilno primijenjene odredbe o računanju pritvora i izdržane kazne.

Članak 299.

Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje

- (1) Presuda se može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ako je Sud neku odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio ili je nije utvrdio.
- (2) Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji i kada na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi.

Članak 300.

Odluke o kaznenopravnoj sankciji, troškovima postupka, imovinskopravnom zahtjevu i objavi presude

- (1) Presuda se može pobijati zbog odluke o kazni i uvjetnoj osudi kada tom odlukom zakonska ovlast nije prekoračena, ali Sud kaznu nije pravilno odmjerio s obzirom na okolnosti koje utječu da kazna bude veća ili manja, te zbog toga što je Sud primijenio ili nije primijenio odredbe o ublažavanju kazne, o oslobađanju od kazne, ili o uvjetnoj osudi, iako su za to postojali zakonski uvjeti.
- (2) Odluka o sigurnosnoj mjeri ili o oduzimanju imovinske koristi može se pobijati ako ne postoji povreda zakona iz članka 298. točke e) ovoga Zakona, ali je Sud tu odluku nepravilno donio ili nije izrekao sigurnosnu mjeru ili oduzimanje imovinske koristi, iako su za to postojali zakonski uvjeti. Iz istih se razloga može pobijati odluka o troškovima kaznenog postupka.
- (3) Odluka o imovinskopravnom zahtjevu i odluka o objavi presude putem sredstava javnog priopćavanja može se pobijati kada je Sud o tim pitanjima odluku donio protivno zakonskim odredbama.

Članak 301.

Podnošenje žalbe

- (1) Žalba se podnosi Sudu u dovoljnom broju primjeraka za Sud, za protivnu stranku i branitelja, radi davanja odgovora.
- (2) Nepravodobnu (članak 311.) i nedopuštenu (članak 312.) žalbu odbacit će rješenjem sudac odnosno predsjednik vijeća.

Članak 302.

Odgovor na žalbu

Primjerak žalbe dostavlja se protivnoj stranci i branitelju (članak 171.) koji mogu u roku od osam dana od dana dostave podnijeti Sudu odgovor na žalbu. Žalba i odgovor na žalbu, sa svim spisima, dostavljaju se žalbenom odjeljenju.

Članak 303.

Sudac izvjestitelj

- (1) Kada spis po žalbi stigne žalbenom odjeljenju Suda, predsjednik žalbenog odjeljenja dostavlja spis predsjedniku žalbenog vijeća koji određuje suca izvjestitelja.

- (2) Sudac izvjestitelj može, po potrebi, od suca odnosno predsjednika vijeća koje je donijelo pobijanu presudu pribaviti izvješće o povredama odredaba kaznenog postupka, a može i provjeriti navode žalbe glede novih dokaza i novih činjenica ili pribaviti potrebna izvješća ili spise.
- (3) Kada sudac izvjestitelj pripremi spis, predsjednik vijeća će zakazati sjednicu vijeća.

Članak 304. Sjednica vijeća

- (1) O sjednici vijeća obavijestit će se Tužitelj, optuženik i njegov branitelj.
- (2) Ako se optuženik nalazi u pritvoru ili na izdržavanju kazne, osigurat će se njegova nazočnost.
- (3) Sjednica vijeća počinje izlaganjem podnositelja žalbe, a nakon toga druga stranka izlaže odgovor na žalbu. Vijeće može od stranaka i branitelja koji su nazočni sjednici zatražiti potrebno objašnjenje u vezi sa žalbom i odgovorom na žalbu. Stranke i branitelj mogu predložiti da se pročitaju pojedini spisi i mogu, po dozvoli predsjednika vijeća, dati potrebna objašnjenja za svoje stavove iz žalbe i odgovora na žalbu ne ponavljajući ono što je sadržano u objašnjenjima.
- (4) Nedolazak stranaka i branitelja koji su uredno obaviješteni ne sprječava održavanje sjednice vijeća.
- (5) Sa sjednice vijeća kojoj nazoče stranke i branitelj, javnost se može isključiti samo pod uvjetima propisanim ovim Zakonom (članak 235. do 237.)
- (6) Zapisnik o sjednici vijeća priključuje se spisima.
- (7) Rješenja iz čl. 311. i 312. ovoga Zakona mogu se donijeti i bez obavještavanja stranaka i branitelja o sjednici vijeća.

Članak 305. Odlučivanje u sjednici vijeća ili na raspravi

Vijeće žalbenog odjeljenja donosi odluku u sjednici vijeća ili temeljem održane rasprave.

Članak 306. Granice ispitivanja presude

Vijeće žalbenog odjeljenja presudu ispituje u dijelu u kojem se ona žalbom pobija.

Članak 307.

Zabrana izmjene na štetu optuženika (*reformatio in peius*)

Ako je žalba podnesena samo u korist optuženika, presuda se ne smije izmijeniti na njegovu štetu.

Članak 308. Prošireno djelovanje žalbe

Žalba zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ili zbog povrede kaznenog zakona podnesena u korist optuženika sadrži u sebi i žalbu zbog odluke o kaznenopravnoj sankciji i o oduzimanju imovinske koristi (članak 300.).

Članak 309.

Povlastica povezanosti (*beneficium cohaesionis*)

Ako vijeće žalbenog odjeljenja povodom ma čije žalbe utvrdi da su razlozi zbog kojih je donio odluku u korist optuženika od koristi i za kojeg od suoptuženika koji nije podnio žalbu ili je nije podnio u tom pravcu, postupit će po službenoj dužnosti kao da takva žalba postoji.

Članak 310. Odluke po žalbi

- (1) Vijeće žalbenog odjeljenja može u sjednici vijeća odbaciti žalbu kao nepravodobnu ili nedozvoljenu, ili odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu, ili preinačiti prvostupanjsku presudu, ili ukinuti presudu i održati raspravu.
- (2) O svim žalbama protiv iste presude vijeće žalbenog odjeljenja odlučuje jednom odlukom.

Članak 311. Odbačaj žalbe kao nepravodobne

Žalba će se odbaciti rješenjem kao nepravodobna ako se utvrdi da je podnesena nakon proteka zakonskog žalbenog roka.

Članak 312. Odbačaj žalbe kao nedozvoljene

Žalba će se odbaciti rješenjem kao nedozvoljena ako se utvrdi da je žalbu podnijela osoba koja na podnošenje žalbe nije ovlaštena ili osoba koja se odrekla prava na žalbu, ili ako se utvrdi odustanak od žalbe ili da je nakon odustanka žalba ponovno izjavljena, ili ako žalba po zakonu nije dozvoljena.

Članak 313. Odbijanje žalbe

Vijeće žalbenog odjeljenja će presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu kada utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda žalbom pobija.

Članak 314. Preinaka prvostupanjske presude

- (1) Vijeće žalbenog odjeljenja će uvažavajući žalbu presudom preinačiti prvostupanjsku presudu ako smatra da su odlučne činjenice u prvostupanjskoj presudi pravilno utvrđene i da se s obzirom na utvrđeno činjenično stanje pravilnom primjenom zakona ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari te u slučaju povrede iz članka 297. stavka 1. toč. f) i j) ovoga Zakona.
- (2) Ako su se zbog preinake prvostupanjske presude stekli uvjeti za određivanje ili ukinuće pritvora temeljem članka 138. st. 1. i 3. ovoga Zakona, vijeće žalbenog odjeljenja će o tome donijeti posebno rješenje protiv kojega žalba nije dozvoljena.

Članak 315. Ukinuće prvostupanjske presude

(1) Vijeće žalbenog odjeljenja će uvažavajući žalbu rješenjem ukinuti prvostupanjsku presudu i odrediti održavanje rasprave ako utvrdi:

a) da postoji bitna povreda odredaba kaznenog postupka, osim slučajeva iz članka 314. stavka 1. ovoga Zakona,

b) da je potrebno izvesti nove dokaze ili ponoviti već u prvostupanjskom postupku izvedene dokaze zbog kojih je činjenično stanje pogrešno ili nepotpuno utvrđeno.

(2) Vijeće žalbenog odjeljenja može prvostupanjsku presudu ukinuti i djelomično, ako se pojedini dijelovi presude mogu izdvojiti bez štete za pravilno presuđenje i u odnosu na taj dio održati rasprava.

(3) Ako se optuženik nalazi u pritvoru, vijeće žalbenog odjeljenja će ispitati postoje li još razlozi za pritvor i donijet će rješenje o produljenju ili ukinuću pritvora. Protiv toga rješenja žalba nije dozvoljena.

(4) Ako je optuženik u pritvoru, vijeće žalbenog odjeljenja je dužno donijeti odluku najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijama spisa.

Članak 316.

Obrazloženje odluke kojom se ukida prvostupanjska presuda

U obrazloženju presude u dijelu kojim se ukida prvostupanjska presuda ili u rješenju kojim se ukida prvostupanjska presuda, navest će se samo kratki razlozi ukidanja.

Članak 317.

Rasprava pred vijećem žalbenog odjeljenja

(1) Odredbe koje se odnose na glavnu raspravu u prvostupanjskom postupku smisleno se primjenjuju i na raspravu pred vijećem žalbenog odjeljenja.

(2) Ako vijeće žalbenog odjeljenja utvrdi da je potrebno ponovo izvesti dokaze već izvedene u prvostupanjskom postupku, iskazi ispitanih svjedoka i vještaka i pisani nalaz i mišljenje bit će prihvaćeni kao dokazni materijal ukoliko su ti svjedoci i vještaci prilikom svjedočenja bili unakrsno ispitani od protivne stranke ili branitelja, ili nisu bili ispitani od protivne stranke ili branitelja iako im je to bilo omogućeno, te ukoliko se radi o dokazima iz članka 261. stavka 2. točke e) ovog Zakona. U tom se slučaju njihovi iskazi na raspravi mogu čitati.

(3) Odredbe stavka 2. ovoga članka ne odnose se na osobe koje mogu odbiti svjedočenje iz članka 83. ovoga Zakona.

Odjeljak 2 - Žalba protiv rješenja

Članak 318.

Dozvoljenost žalbe protiv rješenja

(1) Protiv rješenja Suda donesenih u prvom stupnju, stranke, branitelj i osobe čija su prava povrijeđena mogu žalbu podnijeti kadgod ovim Zakonom nije izričito propisano da žalba nije dozvoljena.

(2) Rješenja koja se donose radi pripreme glavne rasprave i presude, mogu se pobijati samo žalbom protiv presude.

Članak 319.

Opći žalbeni rok

- (1) Žalba se podnosi Sudu.
- (2) Ako ovim Zakonom nije drugačije određeno, žalba protiv rješenja podnosi se u roku od tri dana od dana dostave rješenja.

Članak 320. Zadržavajuće (suspenzivno) djelovanje žalbe

Ako ovim Zakonom nije drugačije određeno, podnošenjem žalbe protiv rješenja zadržava se izvršenje rješenja protiv kojega je žalba podnesena.

Članak 321. Odlučivanje o žalbi protiv rješenja

- (1) O žalbi protiv rješenja donesenog u prvom stupnju odlučuje vijeće žalbenog odjeljenja, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.
- (2) O žalbi protiv rješenja suca za prethodni postupak, odnosno suca za prethodno saslušanje, odlučuje vijeće iz članka 24. stavka 6. ovoga Zakona, osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.
- (3) Odlučujući o žalbi, Sud može rješenjem odbaciti žalbu kao nepravodobnu ili kao nedozvoljenu, odbiti žalbu kao neosnovanu ili uvažiti žalbu i rješenje preinačiti ili ukinuti i, po potrebi, predmet uputiti na ponovno odlučivanje.

Članak 322. Smisljena primjena odredaba o žalbi na prvostupanjsku presudu

Na postupak po žalbi protiv rješenja smisljeno se primjenjuju odredbe čl. 293., 295. i 301. stavka 2., članka 303. stavka 1. i čl. 307. i 309. ovoga Zakona.

Članak 323. Smisljena primjena odredaba ovoga Zakona i na ostala rješenja

Ako ovim Zakonom nije drugačije propisano, odredbe čl. 318. i 322. ovoga Zakona smisljeno se primjenjuju i na sva ostala rješenja koja se donose po ovom Zakonu.

GLAVA XXIV - IZVANREDNI PRAVNI LIJEK

Obnova kaznenog postupka

Članak 324. Opća odredba

Kazneni postupak koji je okončan pravomoćnim rješenjem ili pravomoćnom presudom, može se na zahtjev ovlaštene osobe obnoviti samo u slučajevima i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Članak 325. Nastavak kaznenog postupka

Ako je kazneni postupak rješenjem pravomoćno obustavljen ili je presudom optužba pravomoćno odbijena jer nije bilo potrebnog odobrenja, postupak će se na zahtjev Tužitelja nastaviti čim prestanu uzroci zbog kojih su navedene odluke donesene.

Članak 326.

Obnova postupka okončanog pravomoćnim rješenjem

(1) Ako je izvan slučajeva iz članka 325. ovoga Zakona kazneni postupak pravomoćno obustavljen prije početka glavne rasprave, na zahtjev Tužitelja može se dozvoliti obnova kaznenog postupka ako se podnesu novi dokazi temeljem kojih se Sud može uvjeriti da su se stekli uvjeti za ponovno pokretanje kaznenog postupka.

(2) Kazneni postupak pravomoćno obustavljen do početka glavne rasprave može se obnoviti kada je Tužitelj odustao od progona, ako se dokaže da je do odustanka došlo zbog kaznenog djela zlouporabe službenog položaja Tužitelja. Glede dokazivanja kaznenog djela Tužitelja primjenjivat će se odredbe članka 327. stavka 2. ovoga Zakona.

Članak 327.

Obnova postupka u korist osuđenika

(1) Kazneni postupak okončan pravomoćnom presudom može se obnoviti u korist osuđenika:

- a) ako se dokaže da je presuda utemeljena na lažnoj ispravi ili na lažnom iskazu svjedoka, vještaka ili tumača,
- b) ako se dokaže da je do presude došlo zbog kaznenog djela suca ili osobe koja je obavljala istražne radnje,
- c) ako se iznesu nove činjenice ili podnesu novi dokazi koji unatoč dužnoj pažnji i oprezu nisu mogli biti prikazani na glavnoj raspravi, a koji su sami za sebe ili zajedno s ranijim dokazima prikladni prouzročiti oslobađanje osuđenika ili osudu osuđenika po blažem kaznenom zakonu,
- d) ako je neka osoba za isto kazneno djelo više puta osuđena ili ako je više osoba osuđeno zbog istog djela koje je mogla počinuti samo jedna osoba ili koja od njih,
- e) ako se u slučaju osude za produljeno kazneno djelo ili za drugo kazneno djelo koje po zakonu obuhvaća više istovrsnih ili više raznovrsnih radnji iznesu nove činjenice ili podnesu novi dokazi koji ukazuju da osuđenik nije počinio radnju koja je obuhvaćena djelom iz osude, a postojanje bi tih činjenica bitno utjecalo na odmjeravanje kazne,
- f) ako Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Dom za ljudska prava ili Europski sud za ljudska prava utvrdi da su tijekom postupka povrijeđena ljudska prava i osnovne slobode, a presuda je na tome utemeljena.

(2) U slučajevima iz stavka 1. toč. a) i b) ovoga članka mora se pravomoćnom presudom dokazati da su navedene osobe proglašene krivima za odnosna kaznena djela. Ako se postupak protiv tih osoba ne može provesti jer je nastupila njihova smrt ili postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon, činjenice iz stavka 1. toč. a) i b) ovoga članka mogu se utvrditi i drugim dokazima.

Članak 328.

Obnova postupka na štetu optuženika

(1) Kazneni postupak se može obnoviti na štetu optuženika ako je presuda kojom se optužba odbija donesena zbog Tužiteljeva odustanka od optužbe, a dokaže se da je do toga odustanka došlo zbog kaznenog djela podmićivanja ili kaznenog djela protiv službene i druge dužnosti Tužitelja.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se odredbe članka 327. stavka 2. ovoga Zakona.

Članak 329.
Osobe ovlaštene podnijeti zahtjev

- (1) Zahtjev za obnovu kaznenog postupka mogu podnijeti stranke i branitelj, a poslije smrti osuđenika zahtjev u njegovu korist mogu podnijeti Tužitelj i osobe iz članka 293. stavka 2. ovoga Zakona.
- (2) Zahtjev za obnovu kaznenog postupka u korist osuđenika može se podnijeti i nakon što je osuđenik izdržao kaznu, i bez obzira na zastaru, amnestiju ili pomilovanje.
- (3) Ako Sud sazna da postoji razlog za obnovu kaznenog postupka, obavijestit će o tome osuđenika odnosno osobu koja je ovlaštena podnijeti zahtjev u korist osuđenika.

Članak 330.
Postupanje po zahtjevu

- (1) O zahtjevu za obnovu kaznenog postupka odlučuje vijeće (članak 24. stavak 6.).
- (2) U zahtjevu se mora navesti po kojoj se zakonskoj osnovi obnova traži i kojim se dokazima potvrđuju činjenice na kojima se zahtjev temelji. Ako zahtjev ne sadrži te podatke, Sud će podnositelja pozvati da u određenom roku zahtjev dopuni.
- (3) Pri odlučivanju o zahtjevu, u vijeću neće sudjelovati sudac koji je sudjelovao u donošenju presude u ranijem postupku.

Članak 331.
Odlučivanje o zahtjevu

- (1) Sud će rješenjem zahtjev odbaciti ako na osnovi samoga zahtjeva i spisa ranijeg postupka utvrdi da je zahtjev podnijela neovlaštena osoba ili da nema zakonskih uvjeta za obnovu postupka ili da su činjenice i dokazi na kojima se zahtjev temelji već bili izneseni u ranijem zahtjevu za obnovu postupka koji je odbijen pravomoćnim rješenjem Suda ili da činjenice i dokazi očito nisu prikladni da se na njihovoj osnovi obnova dozvoli ili da podnositelj zahtjeva nije postupio po članku 330. stavku 2. ovoga Zakona.
- (2) Ako Sud zahtjev ne odbaci, dostavit će prijepis zahtjeva protivnoj stranci, koja ima pravo na zahtjev odgovoriti u roku od osam dana. Kada Sudu stigne odgovor na zahtjev ili kada rok za davanje odgovora protekne, predsjednik vijeća će odrediti da se izvide činjenice i pribave dokazi na koje se poziva u zahtjevu i u odgovoru na zahtjev.
- (3) Nakon provedenih izvida Sud će odmah rješenjem odlučiti o zahtjevu za obnovu postupka.

Članak 332.
Dozvola za obnovu postupka

- (1) Kada Tužitelj vrati spise, Sud će, ako ne odredi da se izvid dopuni, temeljem ishoda izvida zahtjev uvažiti i dozvoliti obnovu kaznenog postupka ili će zahtjev odbiti ako novi dokazi nisu prikladni da dovedu do obnove kaznenog postupka.
- (2) Ako Sud ocijeni da razlozi zbog kojih je dozvolio obnovu postupka u korist optuženika postoje i za kojega od suoptuženika koji zahtjev za obnovu postupka nije podnio, postupit će po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji.
- (3) U rješenju kojim se obnova kaznenog postupka dozvoljava, Sud će odlučiti da se odmah zakaže nova glavna rasprava ili da se kazneni predmet vrati u stanje istrage.

(4) Ako je zahtjev za obnovu kaznenog postupka podnesen u korist osuđenika, a Sud s obzirom na podnesene dokaze smatra da osuđeniku može u obnovljenom postupku biti izrečena takva kazna da bi uračunavanjem već izdržane kazne trebao biti pušten na slobodu, ili da može biti oslobođen optužbe ili da optužba može biti odbijena, odredit će da se izvršenje presude odgodi odnosno prekine.

(5) Kada rješenje kojim se obnova kaznenog postupka dozvoljava postane pravomoćnim, izvršenje kazne će se obustaviti, ali će Sud po prijedlogu Tužitelja odrediti pritvor ako postoje uvjeti iz članka 132. ovoga Zakona.

Članak 333. Pravila obnovljenog postupka

(1) Na obnovljeni postupak koji se vodi temeljem rješenja kojime je obnova kaznenog postupka dozvoljena, primjenjuju se iste odredbe kao i na prijašnji postupak. U obnovljenom postupku Sud nije vezan rješenjima donesenima u prijašnjem postupku.

(2) Ako se obnovljeni postupak obustavi do početka glavne rasprave, Sud će rješenjem o obustavi postupka ukinuti i prijašnju presudu.

(3) Kada Sud u obnovljenom postupku donese presudu, izreći će da se prijašnja presuda djelomično ili u cjelini stavlja izvan snage ili da se ostavlja na snazi. U kaznu koju odredi novom presudom, Sud će optuženiku uračunati izdržanu kaznu, a ako je obnova dozvoljena samo za neko od djela za koja je optuženik bio osuđen, Sud će izreći novu jedinstvenu kaznu.

(4) Sud je u obnovljenom postupku vezan zabranom iz članka 307. ovoga Zakona.

DIO TREĆI - POSEBNI POSTUPCI

GLAVA XXV - POSTUPAK ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA

Članak 334. Opća odredba

(1) Za kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora do pet godina ili novčanom kaznom kao glavnom kaznom, a za koje je prikupio dovoljno dokaza koji pružaju osnovu za tvrdnju da je osumnjičenik kazneno djelo počinio, Tužitelj može u optužnici zatražiti od Suda da izda kazneni nalog u kojem će optuženiku izreći određenu kaznenopravnu sankciju ili mjeru bez provođenja glavne rasprave.

(2) Tužitelj može zatražiti izricanje jedne ili više sljedećih kaznenopravnih sankcija ili mjera: novčane kazne, uvjetne osude, oduzimanja predmeta te oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.

(3) Izricanje novčane kazne može se zatražiti u iznosu od najviše 50.000 KM.

Članak 335. Neprihvatanje zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga

(1) Sudac će odbaciti zahtjev za izdavanje kaznenog naloga ako utvrdi da postoji osnova za spajanje postupka iz članka 25. ovoga Zakona, ako se radi o kaznenom djelu za koje se takav zahtjev ne može postaviti ili ako je Tužitelj zatražio izricanje kaznenopravne sankcije ili mjere koja po zakonu nije dozvoljena.

(2) O žalbi Tužitelja protiv rješenja o odbačaju odlučuje vijeće iz članka 24. stavka 6. ovoga Zakona u roku od 48 sati.

(3) Ako sudac smatra da podaci u optužnici ne pružaju dovoljno osnova za izdavanje kaznenog naloga ili da se prema tim podacima može očekivati izricanje neke druge kaznenopravne sankcije ili mjere, a ne one koju je zatražio Tužitelj, postupit će s optužnicom kao da je podnesena na potvrdu i proslijediti je na daljnji postupak sukladno ovom Zakonu.

Članak 336.

Prihvat zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga

- (1) Ako se složi za zahtjevom za izdavanje kaznenog naloga, sudac će potvrditi optužnicu i zakazati ispitivanje optuženika.
- (2) Prilikom ispitivanja sudac će:
  - a) utvrditi je li ispoštovano pravo optuženika da ga zastupa branitelj,
  - b) utvrditi je li optuženik razumio optužnicu i zahtjev Tužitelja za izricanje kaznenopravne sankcije ili mjere,
  - c) upoznati optuženika s dokazima koje je prikupio Tužitelj i pozvati ga na davanje izjave o predloženim dokazima,
  - d) pozvati optuženika da se očituje o krivnji,
  - e) pozvati optuženika da se izjasni o predloženoj kaznenopravnoj sankciji ili mjeri.

Članak 337.

Izdavanje kaznenog naloga

- (1) Ako optuženik izjavi da nije kriv ili stavi prigovor na optužnicu, sudac će zakazati glavnu raspravu u roku od 30 dana i proslijediti optužnicu na daljnji postupak, sukladno ovom Zakonu.
- (2) Ako optuženik izjavi da je kriv i da prihvaća kaznenopravnu sankciju ili mjeru predloženu u optužnici, sudac će prvo utvrditi krivnju i potom presudom izdati kazneni nalog sukladno optužnici.

Članak 338.

Sadržaj presude kojom se izdaje kazneni nalog i pravo žalbe

- (1) Presuda kojom se izdaje kazneni nalog sadrži podatke iz članka 285. ovoga Zakona.
- (2) U obrazloženju presude iz stavka 1. ovoga članka ukratko se navode razlozi koji opravdavaju izricanje presude kojom se izdaje kazneni nalog.
- (3) Protiv presude iz stavka 1. ovoga članka dozvoljena je žalba u roku od osam dana od dana dostave presude.

Članak 339.

Dostava presude kojom se izdaje kazneni nalog

- (1) Presuda kojom se izdaje kazneni nalog dostavlja se optuženiku, njegovu branitelju i Tužitelju.
- (2) Plaćanje novčane kazne prije protoka žalbenog roka ne smatra se odreknućem od prava na žalbu.

Članak 340.

Primjena drugih odredaba ovoga Zakona u postupku prema maloljetnicima

- (1) Odredbe ove Glave primjenjuju se u postupku prema osobama koje su počinile kazneno djelo kao maloljetnici, a u vrijeme pokretanja postupka odnosno suđenja nisu navršile dvadeset i jednu godinu života. Ostale odredbe ovoga Zakona primjenjuju se ukoliko nisu suprotne odredbama ove Glave.
- (2) Odredbe čl. 342. do 344., čl. 347. do 350., čl. 355., 357., 359. i 366. ovoga Zakona, primjenjuju se u postupku prema mlađoj punoljetnoj osobi ako se do početka glavne rasprave utvrdi da dolazi u obzir da se toj osobi izrekne odgojna mjera sukladno odredbama KZ BiH, a do toga vremena ona nije navršila dvadeset i jednu godinu života.

Članak 341.

Primjena odredaba prema djeci

Kada se tijekom postupka utvrdi da maloljetnik u vrijeme počinjenja kaznenog djela nije navršio četrnaest godina života, kazneni će se postupak obustaviti i o tome će se obavijestiti tijelo skrbi.

Članak 342.

Obazrivo postupanje

- (1) Maloljetniku se ne može suditi u odsutnosti.
- (2) Pri poduzimanju radnji kojima nazoči maloljetnik, a naročito pri njegovom ispitivanju, tijela koja sudjeluju u postupku dužna su postupati obazrivo, vodeći računa o duševnom razvitku, osjetljivosti i osobnim svojstvima maloljetnika, kako vođenje kaznenog postupka ne bi štetno utjecalo na razvitak maloljetnika.
- (3) Tijela koja sudjeluju u postupku sprječavat će pogodnim mjerama svako nestegovno ponašanje maloljetnika.

Članak 343.

Obvezna obrana

- (1) Maloljetnik mora imati branitelja od početka pripremnog postupka.
- (2) Ukoliko maloljetnik ne poznaje jezik na kojem se kazneni postupak vodi, Sud će mu odrediti tumača.
- (3) Ako u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka sam maloljetnik, njegov zakonski zastupnik ili rođaci ne uzmu branitelja, postaviti će ga po službenoj dužnosti sudac za maloljetnike.

Članak 344.

Oslobođenje od dužnosti svjedočenja

Od dužnosti svjedočenja o okolnostima potrebnim za ocjenjivanje duševnog razvitka maloljetnika, upoznavanje njegove osobnosti i prilika u kojima živi (članak 355.), oslobođeni su samo roditelj, skrbnik, posvojitelj, socijalni djelatnik, vjerski ispovjednik ili vjerski službenik i branitelj.

Članak 345.

Spajanje i razdvajanje postupka

(1) Kada je maloljetnik sudjelovao u počinjenju kaznenog djela zajedno s punoljetnom osobom, postupak prema njemu će se razdvojiti i provesti po odredbama ove Glave.

(2) Postupak prema maloljetniku može se spojiti s postupkom protiv punoljetne osobe i provesti po općim odredbama ovoga Zakona samo ako je spajanje postupka prijeko potrebno za svestrano razjašnjenje stvari. Rješenje o tome donosi sudac za maloljetnike na obrazloženi prijedlog Tužitelja. Protiv toga rješenja žalba nije dozvoljena.

(3) Kada se provodi jedinstveni postupak prema maloljetniku i punoljetnim počiniteljima, prema maloljetniku će se uvijek primijeniti odredbe čl. 342. do 344., čl. 347. do 350., čl. 355., 357., 359. i 365. ovoga Zakona, kada se na glavnoj raspravi razjašnjavaju pitanja koja se odnose na maloljetnika, te čl. 366. i 372. ovoga Zakona, a ostale odredbe ove Glave ukoliko njihova primjena nije suprotna vođenju spojenog postupka.

Članak 346.

Provođenje jedinstvenog postupka

Kada je osoba počinila neko kazneno djelo kao maloljetna, a neko kao punoljetna, provest će se jedinstveni postupak po članku 25. ovoga Zakona, pred vijećem koje sudi punoljetnim osobama.

Članak 347.

Uloga tijela skrbi

(1) U postupku prema maloljetnicima, pored ovlasti koje su izričito predviđene odredbama ove Glave, tijelo skrbi ima pravo upoznavanja s tijekom postupka, postavljanja prijedloga tijekom postupka i ukazivanja na činjenice i dokaze važne za donošenje pravilne odluke.

(2) O svakom pokretanju postupka prema maloljetniku Tužitelj će obavijestiti nadležno tijelo skrbi.

Članak 348.

Pozivanje i dostava dopisa

(1) Maloljetnik se poziva preko roditelja ili zakonskog zastupnika.

(2) Maloljetniku se dostava odluka i drugih dopisa obavlja po odredbama članka 171. ovoga Zakona, s tim da se maloljetniku dopisi neće dostavljati isticanjem na oglasnoj ploči Suda, niti će se primijeniti odredba članka 167. stavka 2. ovoga Zakona.

Članak 349.

Objava tijeka kaznenog postupka

(1) Ne smije se objaviti tijek kaznenog postupka prema maloljetniku niti odluka donesena u tom postupku, niti se može obavljati zvučno i optičko snimanje tijeka postupka.

(2) Pravomoćna odluka Suda može se objaviti, ali bez navođenja osobnih podataka maloljetnika iz kojih se može utvrditi njegova istovjetnost.

Članak 350.

Dužnost žurnog postupanja

Tijela koja sudjeluju u postupku prema maloljetniku te druga tijela i ustanove od kojih se traže obavijesti, izvješća ili mišljenja, dužni su postupiti najžurnije kako bi se postupak što prije okončao.

Članak 351. **Sastav suda**

(1) U prvom stupnju sudi sudac za maloljetnike, koji vodi i pripremni postupak i obavlja i druge poslove u postupku prema maloljetnicima, sukladno ovom Zakonu.

(2) Vijeće za maloljetnike u sastavu od trojice sudaca odlučuje po žalbama protiv odluke suca za maloljetnike, u ovim Zakonom propisanim slučajevima.

Odjeljak 2 - Pokretanje postupka

Članak 352. **Primjena načela svrhovitosti (oportuniteta)**

(1) Za kaznena djela s propisanom kaznom zatvora do tri godine ili novčanom kaznom, Tužitelj može odlučiti da ne zahtijeva pokretanje kaznenog postupka iako postoje dokazi da je maloljetnik počinio kazneno djelo, ako smatra da ne bi bilo svrhovito prema maloljetniku voditi postupak, s obzirom na narav kaznenog djela i okolnosti pod kojima je počinjeno, raniji život maloljetnika i njegova osobna svojstva. Radi utvrđivanja tih okolnosti, Tužitelj može zatražiti obavijesti od roditelja ili skrbnika maloljetnika, drugih osoba i ustanova, a kad je to potrebno može te osobe i maloljetnika pozvati radi neposrednog obavještanja. Tužitelj može zatražiti mišljenje tijela skrbi o svrhovitosti pokretanja postupka prema maloljetniku.

(2) Ako za donošenje odluke iz stavka 1. ovoga članka treba izvidjeti osobna svojstva maloljetnika, Tužitelj može u sporazumu s tijelom skrbi uputiti maloljetnika u prihvatilište ili u ustanovu za ispitivanje ili odgoj, ali najdulje na 30 dana.

(3) Kada je izvršenje kazne ili odgojne mjere u tijeku, Tužitelj može odlučiti da ne zahtijeva pokretanje kaznenog postupka za drugo kazneno djelo maloljetnika, ako s obzirom na težinu toga kaznenog djela te na kaznu odnosno odgojnu mjeru koja se izvršava, vođenje postupka i izricanje kaznenopravne sankcije za to djelo ne bi imalo svrhe.

(4) Kada Tužitelj u slučajevima iz st. 1. i 3. ovoga članka ocijeni da prema maloljetniku pokrenuti postupak nije svrhovito, obavijestit će o tome tijelo skrbi i oštećenika, uz navođenje razloga.

Članak 353. **Odgojne preporuke**

Prije donošenja odluke hoće li podnijeti zahtjev za pokretanje kaznenog postupka protiv maloljetnika za kazneno djelo iz članka 352. stavka 1. ovoga Zakona, Tužitelj je dužan razmotriti mogućnost i opravdanost izricanja odgojne preporuke, sukladno KZ BiH.

Odjeljak 3 - Pripremni postupak

Članak 354. **Odgojne preporuke i zahtjev za pokretanje postupka**

(1) Tužitelj podnosi zahtjev za pokretanje pripremnog postupka sucu za maloljetnike. Prije donošenja odluke hoće li odobriti taj zahtjev koji se odnosi na kaznena djela iz članka 353. ovoga Zakona, sudac za maloljetnike je dužan razmotriti mogućnosti i opravdanost izricanja odgojne preporuke sukladno odredbama KZ BiH. Ako odluči izreći odgojnu preporuku, sudac za maloljetnike će odlučiti da se postupak protiv maloljetnika ne pokrene. Protiv rješenja suca za maloljetnike žalba nije dozvoljena.

(2) Izvan slučajeve iz stavka 1. ovoga članka, ako sudac za maloljetnike ne odobri zahtjev za pokretanje pripremnog postupka, zatražit će da o tome odluči vijeće za maloljetnike.

(3) Sudac za maloljetnike može tijelima policije povjeriti izvršenje naloga o pretrazi stana ili o privremenom oduzimanju predmeta, na način propisan ovim Zakonom.

Članak 355.

Pribavljanje podataka o osobnosti maloljetnika

(1) U pripremnom postupku prema maloljetniku, pored činjenica koje se odnose na kazneno djelo, posebno će se utvrditi godine života maloljetnika, okolnosti potrebne za ocjenu njegovog duševnog razvitka, ispitat će se sredina u kojoj i prilike u kojima maloljetnik živi i druge okolnosti koje se tiču njegove osobe.

(2) Radi utvrđivanja okolnosti iz stavka 1. ovoga članka, sudac za maloljetnike će pribaviti izvješće i ispitati osobe koje mogu dati potrebne podatke, izuzev osoba iz članka 344. ovoga Zakona.

(3) Podatke o osobnosti maloljetnika pribavlja sudac za maloljetnike. Sudac za maloljetnike može zatražiti da te podatke prikupi određena stručna osoba (socijalni djelatnik, defektolog, psiholog i dr.), a može njihovo pribavljanje povjeriti i tijelu skrbi.

(4) Kada je za utvrđivanje zdravstvenog stanja maloljetnika, njegovog duševnog razvitka, psihičkih značajki ili sklonosti potrebno da maloljetnika pregledaju vještaci, za taj će se pregled odrediti liječnici, psiholozi ili pedagozi. Takva ispitivanja maloljetnika mogu se obaviti u zdravstvenoj ili drugoj ustanovi.

Članak 356.

Osobe koje nazoče radnjama u pripremnom postupku

(1) Sudac za maloljetnike sam određuje način izvođenja pojedinih radnji, držeći se odredaba ovoga Zakona u onoj mjeri koja osigurava prava maloljetnika na obranu, prava ostećenika i prikupljanje dokaza potrebnih za odlučivanje.

(2) Radnjama u pripremnom postupku mogu nazočiti Tužitelj i branitelj. Ispitivanje maloljetne osobe, kada je to potrebno, obaviti će se uz pomoć pedagoga ili druge stručne osobe. Sudac za maloljetnike može odobriti da radnjama u pripremnom postupku nazoči predstavnik tijela skrbi i roditelj ili skrbnik maloljetnika. Kada navedene osobe nazoče tim radnjama, mogu podnositi prijedloge i upućivati pitanja osobi koja se ispituje.

Članak 357.

Smještaj maloljetnika

(1) Sudac za maloljetnike može naložiti da se maloljetnik tijekom pripremnog postupka smjesti u prihvatilište, odgojnu ili sličnu ustanovu, da se stavi pod nadzor tijela skrbi ili da se preda drugoj obitelji, ako je to potrebno radi izdvajanja maloljetnika iz sredine u kojoj je živio ili radi pružanja pomoći, zaštite ili smještaja maloljetnika.

(2) Troškovi smještaja maloljetnika predujmljuju se iz proračunskih sredstava i ulaze u troškove kaznenog postupka.

Članak 358.

Određivanje pritvora

(1) Iznimno, sudac za maloljetnike može maloljetniku odrediti pritvor kada za to postoje razlozi iz članka 132. stavka 1. toč. a) do c) ovoga Zakona.

- (2) Temeljem rješenja o pritvoru koje je donio sudac za maloljetnike, pritvor može trajati najdulje mjesec dana. Vijeće za maloljetnike je dužno provjeriti je li pritvor prijeko potreban svakih deset dana.
- (3) Vijeće za maloljetnike može u slučaju postojanja zakonskih razloga produjiti pritvor za još dva mjeseca.
- (4) Nakon završetka pripremnog postupka, pritvor može trajati još najdulje šest mjeseci.

Članak 359.
Postupak prema maloljetniku u pritvoru

- (1) Maloljetnik izdržava pritvor odvojeno od punoljetnih osoba.
- (2) Sudac za maloljetnike ima prema pritvorenim maloljetnicima iste ovlasti koje po ovom Zakonu pripadaju sucu za prethodni postupak, odnosno sucu za prethodno saslušanje, prema pritvorenicima.

Članak 360.
Obrazloženi prijedlog

- (1) Nakon što ispita sve okolnosti koje se odnose na počinjenje kaznenog djela i na osobu maloljetnika, sudac za maloljetnike dostavlja spise Tužitelju koji je dužan u roku od osam dana zahtijevati dopunu pripremnog postupka ili podnijeti sucu za maloljetnike obrazloženi prijedlog o izricanju odgojne mjere ili kazne.
- (2) Ako Tužitelj ne podnese zahtjev za dopunom pripremnog postupka niti sucu za maloljetnike podnese obrazloženi prijedlog o izricanju odgojne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora ni u roku od dva mjeseca od dana dostave spisa suca za maloljetnike, smatrat će se da je odustao od kaznenog progona.
- (3) Prijedlog Tužitelja sadrži: ime i prezime maloljetnika, njegove godine života, opis djela, dokaze iz kojih proizlazi da je maloljetnik počinio kazneno djelo, obrazloženje koje treba sadržavati ocjenu duševnog razvitka maloljetnika i prijedlog da se maloljetniku izrekne odgojna mjera ili kazna.

Članak 361.
Obustava postupka

- (1) Ako tijekom pripremnog postupka Tužitelj ocijeni da nema osnova za vođenje postupka prema maloljetniku ili da postoje razlozi iz članka 352. stavka 3. ovoga Zakona, podnijet će sucu za maloljetnike prijedlog da postupak obustavi. O prijedlogu za obustavu postupka Tužitelj će obavijestiti tijelo skrbi.
- (2) Ako sudac za maloljetnike prijedlog Tužitelja ne odobri, zatražit će da o tome odluči vijeće za maloljetnike.

Članak 362.
Nadzor postupka

Sudac za maloljetnike obavještava predsjednika Suda svakih 15 dana koji predmeti maloljetnika nisu okončani i o razlozima zbog kojih je po pojedinim predmetima postupak još u tijeku. Predsjednik Suda će, po potrebi, poduzeti mjere da se postupak ubrza.

Odjeljak 4 - Prvostupanjski postupak

Članak 363.
Zakazivanje ročišta ili glavne rasprave

- (1) Kada primi prijedlog Tužitelja, sudac za maloljetnike zakazuje ročište ili glavnu raspravu.
- (2) Kazna maloljetničkog zatvora i zavodske mjere izriču se samo po održanoj glavnoj raspravi.
- (3) Sudac za maloljetnike priopćit će maloljetniku odgojnu mjeru koja mu je izrečena.

Članak 364. **Odlučivanje na glavnoj raspravi**

- (1) Kada se odlučuje temeljem glavne rasprave, primjenjivat će se odredbe ovoga Zakona o pripremi za glavnu raspravu, o upravljanju glavnom raspravom, o odgodi i prekidu glavne rasprave te o zapisniku i tijeku glavne rasprave, ali sudac za maloljetnike može odstupiti od tih pravila ako smatra da njihova primjena u pojedinom slučaju ne bi bila svrhovita.
- (2) Pored osoba čija je nazočnost na glavnoj raspravi obvezna, na glavnu će se raspravu pozvati i roditelji maloljetnika ili skrbnik i tijelo skrbi. Nedolazak roditelja, skrbnika ili predstavnika tijela skrbi ne sprječava Sud da održi glavnu raspravu.
- (3) Osim maloljetnika, glavnoj raspravi mora biti nazočan Tužitelj kada je podnio prijedlog iz članka 360. ovoga Zakona i branitelj.
- (4) Odredbe ovoga Zakona o izmjeni i proširenju optužnice primjenjivat će se i u postupku prema maloljetniku, s tim što je sudac za maloljetnike ovlašten da i bez prijedloga Tužitelja donese odluku na osnovi činjeničnog stanja koje je na glavnoj raspravi izmijenjeno.

Članak 365. **Isključenje javnosti**

- (1) Kada se sudi maloljetniku, javnost je uvijek isključena.
- (2) Sudac za maloljetnike može dozvoliti da glavnoj raspravi nazoče osobe koje se bave zaštitom i odgojem maloljetnika ili suzbijanjem maloljetničkog kriminaliteta te znanstvenici.
- (3) Tijekom glavne rasprave sudac za maloljetnike može naložiti da se sa zasjedanja udalje sve ili pojedine osobe, osim Tužitelja, branitelja i predstavnika tijela skrbi.
- (4) Za vrijeme izvođenja pojedinih dokaza ili govora stranaka, sudac za maloljetnike može naložiti da se maloljetnik udalji sa zasjedanja.

Članak 366. **Privremeni smještaj maloljetnika**

Tijekom postupka sudac za maloljetnike može donijeti odluku o privremenom smještaju maloljetnika (članak 357.), a može i ukinuti odluku koja je o tome ranije donesena.

Članak 367. **Zakazivanje glavne rasprave ili održavanje ročišta i donošenje odluke**

- (1) Sudac za maloljetnike dužan je zakazati glavnu raspravu ili održati ročište za izricanje odgojne mjere u roku od osam dana od dana prijama prijedloga Tužitelja ili od dana kada je na ročistu odlučeno da se glavna rasprava održi. Za svako produljenje ovoga roka sudac za maloljetnike mora imati odobrenje predsjednika Suda.

(2) Odgoda ili prekid glavne rasprave određuje se samo iznimno. O svakoj odgodi ili prekidu glavne rasprave sudac za maloljetnike obavijestit će predsjednika Suda navodeći razloge odgode odnosno prekida.

(3) Sudac za maloljetnike dužan je pisano izraditi presudu odnosno rješenje u roku od osam dana, a u posebno složenim slučajevima u roku od 15 dana od objave presude odnosno rješenja.

Članak 368.

Odluke suca za maloljetnike

(1) Sudac za maloljetnike nije vezan prijedlogom Tužitelja pri odlučivanju hoće li maloljetniku izreći odgojnu mjeru ili kaznu, ali ako je Tužitelj odustao od prijedloga, sudac za maloljetnike ne može maloljetniku izreći kaznu, nego samo odgojnu mjeru.

(2) Sudac za maloljetnike će rješenjem obustaviti postupak u slučajevima kada Sud temeljem članka 283. toč. d) do f) ovoga Zakona donosi presudu kojom se optužba odbija ili kojom se optuženik oslobađa optužbe (članak 284.), te kada sudac ocijeni da izreći maloljetniku odgojnu mjeru ili kaznu nije svrhovito.

(3) Sudac za maloljetnike donosi rješenje i kada maloljetniku izriče odgojnu mjeru. U izreci toga rješenja navodi se samo koja se mjera izriče, ali se maloljetnik ne proglašava krivim za kazneno djelo za koje se tereti. U obrazloženju rješenja navest će se opis djela i okolnosti koje opravdavaju primjenu izrečene odgojne mjere.

(4) Presuda kojom se maloljetniku izriče kazna maloljetničkog zatvora donosi se u obliku iz članka 285. ovoga Zakona.

Članak 369.

Troškovi postupka i imovinskopravni zahtjev

(1) Sudac za maloljetnike može maloljetnika obvezati na plaćanje troškova kaznenog postupka i na ispunjenje imovinskopravnog zahtjeva samo ako je maloljetniku izrekao kaznu maloljetničkog zatvora.

(2) Ako je maloljetniku izrečena odgojna mjera, troškovi postupka padaju na teret proračunskih sredstava, a oštećenik se radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva upućuje na parnicu.

Odjeljak 5 - Pravni lijekovi

Članak 370.

Žalba protiv presude i rješenja

(1) Protiv presude kojom je maloljetniku izrečena kazna maloljetničkog zatvora, protiv rješenja kojim je maloljetniku izrečena odgojna mjera i protiv rješenja o obustavi postupka (članak 368. stavak 2.) žalbu mogu podnijeti sve osobe koje imaju pravo žalbe protiv presude (članak 293.) i to u roku od osam dana od dana prijama presude odnosno rješenja.

(2) Branitelj, Tužitelj, bračni ili izvanbračni drug, krvni rođak u ravnoj liniji, posvojitelj, skrbnik, brat, sestra i hranitelj mogu podnijeti žalbu u korist maloljetnika i protiv njegove volje.

(3) Žalba protiv rješenja kojim se izriče odgojna mjera koja se izdržava u ustanovi, zadržava izvršenje rješenja ako sudac za maloljetnike u suglasnosti s roditeljima maloljetnika i po ispitivanju maloljetnika, ne odluči drugačije.

(4) Na sjednicu vijeća za maloljetnike (članak 304.) uvijek će se pozvati maloljetnik i njegov branitelj. Nedolazak maloljetnika i njegova branitelja koji su na sjednicu uredno pozvani, ne sprječava drugostupanjski sud da sjednicu održi.

Članak 371.

Odluke vijeća za maloljetnike i zabrana izmjene nagore (*reformatio in peius*)

- (1) Vijeće za maloljetnike može prvostupanjsku odluku preinačiti i izreći maloljetniku težu mjeru samo ako je to predloženo u žalbi Tužitelja.
- (2) Ako prvostupanjskom odlukom nije izrečena kazna maloljetničkog zatvora ili zavodska mjera, vijeće za maloljetnike može tu kaznu ili mjeru izreći samo ako održi raspravu. Maloljetnički zatvor u duljem trajanju ili zavodska mjera teža od one izrečene prvostupanjskom odlukom, može se izreći i u sjednici drugostupanjskog vijeća.

Članak 372.

Obnova kaznenog postupka

Odredbe o obnovi kaznenog postupka okončanog pravomoćnom presudom smisleno se primjenjuju i na obnovu postupka okončanog pravomoćnim rješenjem o primjeni odgojne mjere ili o obustavi postupka prema maloljetniku.

Odjeljak 6 - Nadzor Suda nad provođenjem mjera

Članak 373.

Izvješće o ponašanju maloljetnika

- (1) Uprava ustanove u kojoj se odgojna mjera prema maloljetniku izvršava, dužna je svaka dva mjeseca dostaviti Sudu koji je odgojnu mjeru izrekao izvješće o ponašanju maloljetnika. Sudac za maloljetnike može i sam obilaziti maloljetnike smještene u ustanovi.
- (2) Sudac za maloljetnike može preko tijela skrbi pribaviti obavijest o izvršenju ostalih odgojnih mjera, a može odrediti da to učini i određena stručna osoba (socijalni djelatnik, defektolog i dr.).

Odjeljak 7 - Izmjena odluke o odgojnoj mjeri i obustava izvršenja

Članak 374.

Izmjena odluke i obustava izvršenja

- (1) Kada su ispunjeni zakonom propisani uvjeti za izmjenu odluke o izrečenoj odgojnoj mjeri, odluku o izmjeni donosi sudac za maloljetnike koji je donio rješenje o odgojnoj mjeri po službenoj dužnosti ili na prijedlog Tužitelja, ravnatelja ustanove ili tijela skrbi kojemu je povjeren nadzor nad maloljetnikom.
- (2) Prije donošenja odluke sudac za maloljetnike će ispitati Tužitelja, maloljetnika, roditelja ili skrbnika maloljetnika ili druge osobe, a pribavit će i potrebna izvješća ustanove u kojoj maloljetnik izdržava zavodsku mjeru, tijela skrbi ili drugih tijela i ustanova.
- (3) Po odredbama st. 1. i 2. ovoga članka donosi se i odluka o obustavi izvršenja odgojne mjere.
- (4) Odluku o izmjeni odgojne mjere ili o obustavi izvršenja odgojne mjere donosi sudac za maloljetnike.

GLAVA XXVII - POSTUPAK PROTIV PRAVNIH OSOBA

Članak 375.

Jedinstvenost postupka

- (1) Zbog istog kaznenog djela, protiv pravne se osobe u pravilu pokreće i vodi kazneni postupak zajedno s postupkom protiv počinitelja.
- (2) Postupak samo protiv pravne osobe se može pokrenuti i voditi kada protiv počinitelja kazneni postupak nije moguće pokrenuti ili voditi iz zakonom propisanih razloga ili ako je protiv njega kazneni postupak već proveden.
- (3) U jedinstvenom se postupku protiv optuženog pravne osobe i optuženika podiže jedna optužnica i izriče jedna presuda.

Članak 376.

Svrhovitost pokretanja kaznenog postupka

Tužitelj može odlučiti da protiv pravne osobe ne zahtijeva pokretanje kaznenog postupka kada okolnosti slučaja ukazuju da to ne bi bilo svrhovito, jer je doprinos pravne osobe počinjenju kaznenog djela bio neznan ili trgovačko društvo nema imovine ili ima toliko malo imovine da ona ne bi bila dovoljna ni za pokriće troškova postupka ili ako je protiv pravne osobe započet stečajni postupak ili kada je počinitelj kaznenog djela jedini vlasnik pravne osobe protiv kojega bi se kazneni postupak inače pokrenuo.

Članak 377.

Zastupnik pravne osobe u kaznenom postupku

- (1) Svaka pravna osoba u kaznenom postupku mora imati svoga zastupnika, koji je ovlašten na poduzimanje svih radnji na koje je po ovom Zakonu ovlašten osumnjičenik odnosno optuženik i osuđenik.
- (2) Pravna osoba u kaznenom postupku može imati samo jednog zastupnika.
- (3) Sud mora svaki put utvrditi istovjetnost zastupnika pravne osobe i njegovu punomoć za zastupanje.

Članak 378.

Određivanje zastupnika

- (1) Zastupnik pravne osobe u kaznenom postupku jest onaj tko je pravnu osobu ovlašten zastupati po zakonu, aktu nadležnog državnog tijela ili po statutu, aktu o osnivanju ili drugom aktu pravne osobe.
- (2) Zastupnik može nekog drugog opunomoćiti na zastupanje. Takva punomoć mora biti dana pisano ili usmeno na zapisnik kod Suda.
- (3) Kada je prije pravomoćnog okončanja kaznenog postupka pravna osoba prestala postojati, zastupnika će joj odrediti Sud.

Članak 379.

Izuzete zastupnika

- (1) Zastupnik pravne osobe u kaznenom postupku ne može biti osoba pozvana kao svjedok.
- (2) Zastupnik pravne osobe u kaznenom postupku ne može biti osoba protiv koje je u tijeku kazneni postupak zbog istog kaznenog djela, osim ako je jedini član pravne osobe.
- (3) U slučaju iz st. 1. i 2. ovoga članka Sud će pozvati pravnu osobu da njeno nadležno tijelo u određenom roku odredi drugog zastupnika i o tome pisano obavijesti Sud. Inače će zastupnika odrediti Sud.

Članak 380.
Dostava dopisa

Dopisi namijenjeni pravnoj osobi, dostavljaju se i pravnoj osobi i zastupniku.

Članak 381.
Troškovi zastupnika

Troškovi zastupnika pravne osobe u kaznenom postupku su troškovi kaznenog postupka. Troškovi zastupnika postavljenog temeljem čl. 378. i 379. ovoga Zakona predujmaju se iz sredstava tijela koje vodi kazneni postupak samo ukoliko pravna osoba nema sredstava.

Članak 382.
Branitelj pravne osobe u kaznenom postupku

- (1) Pravna osoba može pored zastupnika imati branitelja.
- (2) Pravna i fizička osoba te osumnjičenik odnosno optuženik, ne mogu imati istoga branitelja.

Članak 383.
Sadržaj optužnice

Optužnica protiv pravne osobe u kaznenom postupku, pored sadržaja propisanih ovim Zakonom, sadrži naziv pod kojim pravna osoba sukladno propisima nastupa u pravnom prometu, sjedište pravne osobe, opis kaznenog djela i temelj odgovornosti pravne osobe.

Članak 384.
Ispitivanje i završni govor

- (1) Na glavnoj se raspravi prvo ispituje optuženik, a potom zastupnik pravne osobe.
- (2) Po okončanom dokazanom postupku i završnom govoru Tužitelja i oštećenika, sudac odnosno predsjednik vijeća daje riječ branitelju, zatim zastupniku pravne osobe, te branitelju optuženika, i na kraju optuženiku.

Članak 385.
Presuda pravnoj osobi

Pored sadržaja iz članka 285. ovoga Zakona, pisana presuda pravnoj osobi mora sadržavati:

- a) u uvodu presude: naziv pod kojim pravna osoba sukladno propisima nastupa u pravnom prometu i sjedište pravne osobe te ime i prezime zastupnika pravne osobe koji je bio nazočan glavnoj raspravi,
- b) u izreci presude: naziv pod kojim pravna osoba sukladno propisima nastupa u pravnom prometu i sjedište pravne osobe te zakonsku osnovu temeljem koje je pravna osoba optužena, temeljem koje se oslobađa optužbe ili temeljem koje se optužba odbija.

Članak 386.
Mjera osiguranja

- (1) Za osiguranje izvršenja kazne, oduzimanja imovine ili oduzimanja imovinske koristi Sud može na prijedlog Tužitelja protiv pravne osobe u kaznenom postupku odrediti privremeno osiguranje. U tom se slučaju primjenjuju odredbe članka 202. ovoga Zakona.

(2) Ako postoji opravdana bojazan da će u okviru optužene pravne osobe kazneno djelo biti ponovljeno i da će za njega biti odgovorna pravne osobe ili se prijeti počinjenjem kaznenog djela, Sud može u istom postupku, osim mjere iz stavka 1. ovoga članka, pravnoj osobi zabraniti obavljanje jedne ili više određenih djelatnosti na određeno vrijeme.

(3) Kada je protiv pravne osobe pokrenut kazneni postupak, Sud može na prijedlog Tužitelja ili po službenoj dužnosti zabraniti statusne promjene pravne osobe koje bi za posljedicu imale brisanje pravne osobe iz sudskog registra. Odluka se o toj zabrani upisuje u sudski registar.

Članak 387.

Primjena ostalih odredaba ovoga Zakona

Ako nije drugačije određeno, u kaznenom se postupku protiv pravne osobe primjenjuju odgovarajuće odredbe ovoga Zakona, čak i u slučaju ako se postupak vodi samo protiv pravne osobe.

GLAVA XXVIII - POSTUPAK ZA PRIMJENU SIGURNOSNIH MJERA, ZA ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KAZNENIM DJELOM I ZA OPOZIV UVJETNE OSUDE

Članak 388.

Prekid postupka u slučaju duševne bolesti

(1) Ako je kod optuženika nakon počinjenja kaznenog djela nastupila takva duševna bolest da nije sposoban sudjelovati u postupku, Sud će nakon psihijatrijskog vještačenja rješenjem postupak prekinuti i optuženika uputiti tijelu nadležnom za pitanja socijalne skrbi.

(2) Kada se zdravstveno stanje optuženika poboljša u mjeri da može sudjelovati u postupku, kazneni će se postupak nastaviti.

(3) Ako tijekom prekida postupka nastupi zastara kaznenog progona, Sud će postupiti sukladno članku 283. točki f) ovoga Zakona.

Članak 389.

Postupak u slučaju neubrojivosti

(1) Ako je osumnjičenik djelo počinio u stanju neubrojivosti, Tužitelj će u optužnici postaviti prijedlog da Sud utvrdi da je osumnjičenik djelo počinio u stanju neubrojivosti te da se predmet uputi tijelu nadležnom za pitanja socijalne skrbi radi pokretanja odgovarajućeg postupka.

(2) Ako tijekom glavne rasprave izvedeni dokazi ukazuju da je optuženik počinio djelo u stanju ubrojivosti ili smanjene ubrojivosti, Tužitelj će odustati od podnesenog prijedloga. U slučaju ako se radi o smanjenoj ubrojivosti, Tužitelj će predložiti izricanje sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja, koja se izriče uz neku drugu kaznenopravnu sankciju.

(3) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka, osumnjičenik odnosno optuženik koji se nalazi u pritvoru ili psihijatrijskoj ustanovi, neće biti pušten na slobodu, već će Sud na prijedlog Tužitelja donijeti rješenje o privremenom zadržavanju do najdulje deset dana od dana donošenja toga rješenja. Protiv toga rješenja žalba nije dozvoljena.

(4) Nakon podnošenja prijedloga iz stavka 1. ovoga članka, osumnjičenik odnosno optuženik mora imati branitelja.

Članak 390.

Postupak u slučaju obveznog liječenja od ovisnosti

(1) O primjeni sigurnosne mjere obveznog liječenja od ovisnosti, Sud odlučuje nakon pribavljanja nalaza i mišljenja vještaka. U svojem nalazu i mišljenju, vještak je dužan izjasniti se i o mogućnostima za liječenje optuženika.

(2) Ako je pri izricanju uvjetne osude počinitelju određeno liječenje na slobodi, a on se liječenju nije podvrgnuo ili ga je samovoljno napustio, Sud može po službenoj dužnosti ili na prijedlog ustanove u kojoj se počinitelj liječio ili se trebao liječiti, a po ispitivanju Tužitelja i počinitelja, uvjetnu osudu opozvati ili odrediti prisilno izvršenje sigurnosne mjere obveznog liječenja od ovisnosti. Prije donošenja odluke Sud će, po potrebi, pribaviti i mišljenje liječnika.

Članak 391. Oduzimanje predmeta

(1) Predmeti koji se po KZ BiH moraju oduzeti, oduzet će se i kada se kazneni postupak ne okonča presudom kojom se osuđenik proglašava krivim, ako to zahtijevaju interesi opće sigurnosti, o čemu se donosi posebno rješenje.

(2) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka donosi Sud u trenutku kada je postupak okončan ili kada je obustavljen.

(3) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka Sud donosi i kada je u presudi kojom je optuženik proglašen krivim propušteno donošenje takve odluke.

(4) Ovjerovljeni prijepis rješenja o oduzimanju predmeta dostavit će se vlasniku predmeta ako je vlasnik poznat.

(5) Protiv rješenja iz st. 1. do 3. ovoga članka, vlasnik predmeta ima pravo žalbe zbog nepostojanja zakonske osnove za oduzimanje predmeta.

Članak 392. Oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom

(1) Imovinska korist pribavljena kaznenim djelom utvrđuje se u kaznenom postupku po službenoj dužnosti.

(2) Tužitelj je tijekom postupka dužan prikupljati dokaze i izviđati okolnosti koje su bitne za utvrđivanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.

(3) Ako je oštećenik podnio imovinskopravni zahtjev glede povrata predmeta pribavljenih kaznenim djelom odnosno glede novčanog iznosa koji odgovara vrijednosti predmeta, imovinska korist će se utvrđivati samo u onom dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopravnim zahtjevom.

Članak 393. Postupak oduzimanja imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom

(1) Kada dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, osoba na koju je imovinska korist prenesena, te predstavnik pravne osobe pozvat će se na glavnu raspravu radi ispitivanja. Pozivom će se upozoriti da će se postupak provesti i bez njihove nazočnosti.

(2) Predstavnik pravne osobe ispitat će se na glavnoj raspravi poslije optuženika. Na isti će se način postupiti prema osobi na koju je imovinska korist prenesena, ako nije pozvana kao svjedok.

(3) Osoba na koju je imovinska korist prenesena te predstavnik pravne osobe ovlašten je u vezi s utvrđivanjem imovinske koristi predlagati dokaze i po dozvoli suca odnosno predsjednika vijeća postavljati pitanja optuženiku, svjedocima i vještacima.

(4) Isključenje javnosti s glavne rasprave ne odnosi se na osobu na koju je imovinska korist prenesena ni na predstavnika pravne osobe.

(5) Ako Sud tijekom glavne rasprave utvrdi da oduzimanje imovinske koristi dolazi u obzir, glavnu raspravu će prekinuti i pozvati osobu na koju je imovinska korist prenesena te predstavnika trgovačkog društva ili druge pravne osobe.

Članak 394.

Utvrđivanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom

Sud će iznos imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom utvrditi po slobodnoj ocjeni ako bi njeno utvrđivanje iziskivalo nerazmjerne teškoće ili znatno odugovlačenje postupka.

Članak 395.

Privremene mjere osiguranja

Kada oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom dolazi u obzir, Sud će po službenoj dužnosti odrediti privremene mjere osiguranja po odredbama ovršnog postupka. U takvom se slučaju smisleno primjenjuju odredbe članka 202. ovoga Zakona.

Članak 396.

Sadržaj odluke kojom se izriče mjera oduzimanja imovinske koristi

(1) Oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom Sud može izreći u presudi kojom se optuženik proglašava krivim, u rješenju o primjeni odgojne mjere te u postupku iz članka 389. ovoga Zakona.

(2) U izreci presude ili rješenja Sud će navesti koji se predmet odnosno novčani iznos oduzima.

(3) Ovjerovljeni prijepis presude odnosno rješenja dostavlja se i osobi na koju je imovinska korist prenesena te predstavniku pravne osobe, ako je Sud izrekao oduzimanje imovinske koristi od te osobe.

Članak 397.

Zahtjev za obnovu postupka glede mjere oduzimanja imovinske koristi

Osoba iz članka 393. ovoga Zakona može podnijeti zahtjev za obnovu kaznenog postupka glede odluke o oduzimanju imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.

Članak 398.

Smisljena primjena odredaba ovoga Zakona o žalbi

Na žalbu protiv odluke o oduzimanju imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, smisleno se primjenjuju odredbe članka 294. st. 2. i 3. i čl. 302. i 317. ovoga Zakona.

Članak 399.

Smisljena primjena ostalih odredaba ovoga Zakona

Ako odredbama ove Glave nije što drugo propisano, na postupak za primjenu sigurnosnih mjera ili za oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom smisleno se primjenjuju odgovarajuće odredbe ovoga Zakona.

Članak 400.

Postupak opoziva uvjetne osude

(1) Kada je u uvjetnoj osudi određeno da će se kazna izvršiti ako osuđenik ne vrati imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom, ne naknadi štetu ili ne ispuni druge obveze, a osuđenik u određenom roku te obveze ne ispuni, Sud će provesti postupak opoziva uvjetne osude na prijedlog Tužitelja ili po službenoj dužnosti.

(2) Sud je obavezan zakazati ispitivanje radi utvrđivanja činjenica, na koje će pozvati Tužitelja, osuđenika i oštećenika.

(3) Ako Sud utvrdi da osuđenik nije ispunio obvezu koja mu je bila određena presudom, donijet će presudu kojom će uvjetnu osudu opozvati i odrediti da se utvrđena kazna izvrši, ili odrediti novi rok za ispunjenje obveze ili ukinuti taj uvjet. Ako Sud ocijeni da nema osnova za donošenje koje od tih odluka, rješenjem će obustaviti postupak opoziva uvjetne osude.

GLAVA XXIX - POSTUPAK ZA DONOŠENJE ODLUKE O BRISANJU OSUDE ILI PRESTANKU SIGURNOSNIH MJERA I PRAVNIH POSLJEDICA OSUDE

Članak 401.

Rješenje o brisanju osude

(1) Kada po zakonu brisanje osude nastupa protekom određenog vremena i pod uvjetom da osuđenik u tome vremenu ne počini novo kazneno djelo, rješenje o brisanju osude donosi po službenoj dužnosti tijelo nadležno za vođenje poslova kaznene evidencije.

(2) Prije donošenja rješenja o brisanju osude obaviti će se potrebne provjere, a naročito će se prikupiti podaci je li protiv osuđenika u tijeku kazneni postupak za koje novo kazneno djelo počinjeno prije protoka propisanog roka za brisanje osude.

Članak 402.

Prijedlog osuđenika za brisanje osude

(1) Ako nadležno tijelo ne donese rješenje o brisanju osude, osuđenik može tražiti da se utvrdi da je brisanje osude nastupilo po zakonu.

(2) Ako nadležno tijelo ne postupi po zahtjevu osuđenika u roku od 30 dana od dana prijama zahtjeva, osuđenik može tražiti da Sud donese rješenje o brisanju osude.

Članak 403.

Sudsko brisanje uvjetne osude

Ako uvjetna osuda ne bude opozvana ni nakon jedne godine od proteka vremena provjeravanja, Sud će donijeti rješenje kojim se utvrđuje brisanje uvjetne osude. To će se rješenje dostaviti osuđeniku, Tužitelju i tijelu nadležnom za vođenje kaznene evidencije.

Članak 404.

Postupak brisanja osude temeljem sudske odluke

(1) Postupak za brisanje osude temeljem sudske odluke sukladno odredbama KZ BiH, pokreće se na molbu osuđenika.

(2) Molba se podnosi Sudu.

(3) Sudac koji za to bude određen, zakazat će i provesti ispitivanje Tužitelja i osuđenika.

- (4) Sudac može zatražiti izvješće o ponašanju osuđenika od tijela policije, a može takvo izvješće tražiti i od uprave ustanove u kojoj je osuđenik izdržavao kaznu.
- (5) Podnositelj molbe i Tužitelj mogu podnijeti žalbu protiv odluke Suda po molbi za brisanje osude.
- (6) Ako Sud molbu odbije jer osuđenik svojim ponašanjem nije zaslužio brisanje osude, osuđenik može molbu ponoviti po isteku jedne godine od dana pravomoćnosti rješenja o odbijanju molbe.

Članak 405.
Uvjerenje o kaznenoj evidenciji

U uvjerenju koje se građanima izdaje temeljem podataka iz kaznene evidencije, brisana osuda i brisane pravne posljedice osude ne smiju se spominjati.

Članak 406.
Molba i postupak prestanka sigurnosnih mjera

- (1) Molba za prestanak primjene sigurnosnih mjera propisanih u KZ BiH i drugih mjera propisanih zakonom podnosi se Sudu.
- (2) Sudac koji za to bude određen prethodno će ispitati je li proteklo po zakonu potrebno vrijeme, a zatim će zakazati i provesti ispitivanja radi utvrđivanja činjenica na koje se podnositelj molbe poziva. Sudac će pozvati Tužitelja i podnositelja molbe.
- (3) Sudac iz stavka 2. ovoga članka može zahtijevati izvješće o ponašanju osuđenika od tijela policije odnosno od ustanove u kojoj je osuđenik izdržao kaznu.
- (4) U slučaju odbijanja molbe, nova molba se ne može podnijeti prije proteka roka od jedne godine od dana pravomoćnosti rješenja o odbijanju ranije molbe.

GLAVA XXX - POSTUPAK ZA PRUŽANJE MEĐUNARODNE PRAVNE POMOĆI I IZVRŠENJE MEĐUNARODNIH UGOVORA U KAZNENOPRAVNIM STVARIMA

Članak 407.
Opća odredba

Međunarodna kaznenopravna pomoć pruža se po odredbama ovoga Zakona, ukoliko zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno.

Članak 408.
Upućivanje molbe za pravnu pomoć

Molbe Suda, odnosno Tužitelja za pravnu pomoć u kaznenim predmetima dostavljaju se inozemnim tijelima diplomatskim putem, tako što Sud, odnosno Tužitelj molbe dostavlja nadležnom ministarstvu Bosne i Hercegovine.

Članak 409.
Postupanje po molbi inozemnih tijela

- (1) Kada nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine primi molbu inozemnog tijela za pravnu pomoć, dužno je molbu dostaviti Tužitelju ako se radi o pružanju pravne pomoći iz nadležnosti Suda.

(2) O dozvoljenosti i načinu izvršenja radnje koja je predmet molbe inozemnog tijela, odlučuje Sud, odnosno Tužitelj po zakonima Bosne i Hercegovine i u skladu sa svojom nadležnošću.

Članak 410. **Izvršenje presude inozemnog suda**

- (1) Sud neće postupiti po molbi inozemnog tijela kojom se traži izvršenje kaznene presude inozemnog suda.
- (2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, Sud će izvršiti inozemnu pravomoćnu presudu glede sankcije koju je izrekao inozemni sud ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom, i ako sankciju izrekne i Sud po kaznenom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine.
- (3) Sud donosi presudu u vijeću iz članka 24. stavka 6. ovoga Zakona. O sjednici vijeća obavijestit će se Tužitelj, osuđenik i branitelj.
- (4) U izreku presude iz stavka 3. ovoga članka, Sud će unijeti potpunu izreku i naziv suda inozemne presude i izreći sankciju. U obrazloženju presude iznijet će razloge koje je uzeo u obzir pri izricanju sankcije.
- (5) Protiv presude iz stavka 4. ovoga članka, žalbu mogu podnijeti Tužitelj i osuđenik ili njegov branitelj, sukladno odredbama ovoga Zakona.
- (6) Ako strani državljanin osuđen od domaćeg suda ili osoba ugovorom ovlaštena podnese molbu Sudu da osuđenik izdržava kaznu u svojoj državi, Sud će postupiti po međunarodnom ugovoru.

Članak 411. **Objedinjavanje podataka**

O kaznenim djelima izrade i stavljanja u optjecaj krivotvorenog novca, neovlaštene proizvodnje, prerade i prodaje opojnih droga i otrova, trgovine bijelim robljem, proizvodnje i raspačavanja pornografskih spisa te o drugim kaznenim djelima za koja se međunarodnim ugovorima predviđa objedinjavanje podataka, Sud je dužan nadležnom ministarstvu Bosne i Hercegovine bez odgode dostaviti podatke o kaznenom djelu i počinitelju te pravomoćnu presudu. Kada se radi o kaznenom djelu pranja novca ili o kaznenom djelu u svezi pranja novca, podaci se moraju bez odgode dostaviti i tijelu Bosne i Hercegovine nadležnom za sprječavanje pranja novca.

Članak 412. **Ustupanje kaznenog progona stranoj državi**

- (1) Ako je na području Bosne i Hercegovine kazneno djelo počinio stranac koji ima prebivalište u stranoj državi, toj se državi mogu, izvan uvjeta iz članka 415. ovoga Zakona, ustupiti svi kazneni spisi radi kaznenog progona i suđenja, ako se strana država tome ne protivi.
- (2) Ustupanje kaznenog progona i suđenja nije dozvoljeno ako se njime stranac može izložiti nepravednom postupku, nečovječnom i ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.
- (3) Prije podizanja optužnice, odluku o ustupanju donosi Tužitelj. Nakon podizanja optužnice, a do ustupanja predmeta sucu, odnosno predsjedniku vijeća u svrhu zakazivanja glavne rasprave - odluku donosi sudac za prethodno saslušanje na prijedlog Tužitelja.
- (4) Ustupanje se može dozvoliti za kaznena djela iz nadležnosti Suda s propisanom kaznom zatvora do deset godina.
- (5) Ako je oštećenik državljanin Bosne i Hercegovine, ustupanje nije dozvoljeno ako se on tome protivi, osim ako je dano osiguranje za ostvarivanje njegova imovinskopravnog zahtjeva.

Članak 413.
Preuzimanje kaznenog progona od strane države

- (1) Nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine će zahtjev strane države da se u Bosni i Hercegovini poduzme kazneni progon državljanina Bosne i Hercegovine ili osobe koja ima prebivalište u Bosni i Hercegovini, za kazneno djelo iz nadležnosti Suda počinjeno izvan područja Bosne i Hercegovine, dostaviti sa spisima Tužitelju.
- (2) Ako je nadležnom tijelu strane države podnesen imovinskopravni zahtjev, postupit će se kao da je taj zahtjev podnesen Sudu.
- (3) O odluci kojom se odbija poduzimanje kaznenog progona te o pravomoćnoj odluci donesenoj u kaznenom postupku, obavijestit će se strana država koja je uputila zahtjev.

GLAVA XXXI - POSTUPAK ZA IZRUČENJE OSUMNJIČENIKA, OPTUŽENIKA I OSUĐENIKA

Odjeljak 1 - Postupak izručenja iz Bosne i Hercegovine u drugu državu

Članak 414.
Propisi o izručenju

- (1) Izručenje osumnjičenika odnosno optuženika ili osuđenika iz Bosne i Hercegovine u drugu državu obavlja se po odredbama ovoga Zakona, ako zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno.
- (2) Postupak izručenja osumnjičenika odnosno optuženika protiv kojih se vodi kazneni postupak pred kojim međunarodnim kaznenim sudom, propisuje se posebnim zakonom.

Članak 415.
Pretpostavke za izručenje

- (1) Pretpostavke za izručenje jesu:
  - a) da osoba čije se izručenje traži nije državljanin Bosne i Hercegovine,
  - b) da osoba čije se izručenje traži ne uživa pravo azila u Bosni i Hercegovini ili da osoba nije u postupku traženja azila u Bosni i Hercegovini,
  - c) da djelo zbog kojeg se izručenje traži nije počinjeno na području Bosne i Hercegovine, protiv nje ili njenog državljanina,
  - d) da je djelo zbog kojeg se izručenje traži kazneno djelo i po domaćem zakonu i po zakonu države u kojoj je počinjeno,
  - e) da djelo za koje se izručenje traži nije političko ili vojno kazneno djelo,
  - f) da po domaćem zakonu nije nastupila zastara kaznenog progona ili zastara izvršenja kazne prije nego što je stranac pritvoren ili kao osumnjičenik odnosno optuženik ispitan, da stranac čije se izručenje traži nije zbog istog djela pred domaćim sudom već osuđen ili da za isto djelo nije pred domaćim sudom pravomoćno oslobođen, osim ako se steknu uvjeti za obnovu kaznenog postupka propisani ovim Zakonom, ili da protiv stranca nije u Bosni i Hercegovini pokrenut kazneni postupak zbog istoga djela, a ako je pokrenut postupak zbog djela počinjenog prema državljaninu Bosne i Hercegovine, da je položeno osiguranje za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva oštećenika,

- g) da je utvrđena istovjetnost osobe čije se izručenje traži,
- h) da ima dovoljno dokaza za sumnju da je stranac čije se izručenje traži počinio određeno kazneno djelo ili da postoji pravomoćna presuda,
- i) da se izručenje stranca ne traži radi: kaznenog progona ili kažnjavanja zbog njegove rase, spola, nacionalnog i etničkog podrijetla, vjerskog uvjerenja i političkih stavova, te da se izručenje ne traži za kazneno djelo s propisanom smrtnom kaznom po zakonu države koja traži izručenje, osim ako država koja traži izručenje daje jamstvo da se smrtna kazna neće izreći ili izvršiti.

(2) Kao domaći zakon, u smislu stavka 1. točke d) ovoga članka, smatra se zakon Bosne i Hercegovine, zakon Federacije Bosne i Hercegovine, zakon Republike Srpske i zakon Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

(3) Pod domaćim sudom, u smislu stavka 1. točke f) ovoga članka, podrazumijevaju se svi sudovi na području Bosne i Hercegovine nadležni za odlučivanje u kaznenim predmetima.

Članak 416. **Molba za izručenje**

(1) Postupak za izručenje osumnjičenika, optuženika ili osuđenika koji su stranci pokreće se po molbi strane države.

(2) Molba za izručenje podnosi se diplomatskim putem.

(3) Uz molbu za izručenje moraju se priložiti:

a) sredstva za utvrđivanje istovjetnosti osumnjičenika, optuženika ili osuđenika (točan opis, fotografije, otisci prstiju i sl.),

b) uvjerenje ili drugi podaci o državljanstvu stranca,

c) optužnica ili presuda ili odluka o pritvoru ili koji drugi akt odgovarajući takvoj odluci, u izvorniku ili ovjеровljenom prijepisu, u kojemu treba biti naznačeno ime i prezime osobe čije se izručenje traži i ostali podaci potrebni za utvrđivanje njezine istovjetnosti, opis djela, zakonski naziv kaznenog djela i dokazi za sumnju,

d) izvod iz kaznenog zakona strane države koji se ima primijeniti ili je primijenjen prema osumnjičeniku, optuženiku ili osuđeniku zbog djela povodom kojeg se izručenje traži, a ako je djelo počinjeno na području treće države, onda i izvod iz kaznenog zakona te države.

(4) Ako su prilozi iz stavka 3. ovoga članka sastavljeni na stranom jeziku, treba biti priložen i ovjеровljeni prijevod na jedan od službenih jezika Bosne i Hercegovine.

Članak 417. **Dostava molbe za izručenje**

(1) Nadležno tijelo države koja traži izručenje, dostavlja molbu za izručenje stranca putem nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine. Po prijemu molbe, nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine dužno je tu molbu odmah dostaviti Tužitelju.

(2) Po prijemu molbe, Tužitelj ispituje je li molba za izručenje podnesena sukladno članku 416. ovoga Zakona. Ako utvrdi da molba nije potpuna, tražit će od nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine da se o tome obavijesti strana država i da nadležno tijelo države koja traži izručenje te nedostatke otkloni.

Članak 418. **Određivanje pritvora**

- (1) Ako molba udovoljava zahtjevima iz članka 416. ovoga Zakona, sudac za prethodni postupak izdat će nalog o pritvoru stranca, ako postoje razlozi za pritvor iz članka 132. ovoga Zakona ili će poduzeti druge mjere za osiguranje njegove nazočnosti, osim ako je već iz same molbe očito da nema mjesta izručenju.
- (2) Ako se prebivalište ili boravište stranca čije se izručenje traži ne zna, Tužitelj će prethodno utvrditi tu činjenicu putem nadležnog entitetskog ministarstva unutarnjih poslova odnosno Policije Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- (3) Ako osoba čije se izručenje zahtijeva u međuvremenu promijeni prebivalište ili boravište ili u cilju izbjegavanja uhićenja prijeđe s područja jednog entiteta na područje drugog entiteta ili na područje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, entitetsko će ministarstvo unutarnjih poslova na čijem je području ta osoba ranije imala prebivalište ili boravište odnosno Policija Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine tražiti od entitetskog ministarstva unutarnjih poslova na čijem se području ta osoba sada nalazi odnosno od Policije Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, da joj oduzme slobodu i preda mu je. U tim slučajevima entitetska ministarstva unutarnjih poslova odnosno Policija Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine obvezno surađuju i ne mogu odbiti postupanje po zahtjevima za uhićenje i privođenje osobe čije se izručenje traži.

Članak 419. **Ispitivanje i obrana**

- (1) Tužitelj će strancu, nakon što utvrdi njegovu istovjetnost, bez odgode priopćiti zbog čega se i temeljem kojih dokaza traži njegovo izručenje te će ga pozvati da navede što ima u svoju obranu. O ispitivanju i obrani stranca sastavit će se zapisnik.
- (2) Tužitelj će poučiti stranca da može uzeti branitelja po svom izboru koji može biti nazočan njegovom ispitivanju, kao i da ima pravo na branitelja bez naknade u slučajevima propisanim ovim Zakonom.

Članak 420. **Oduzimanje slobode strancu**

- (1) U hitnim slučajevima, kada postoji opasnost da će stranac pobjeći ili da će se sakriti, a strana država je zatražila privremeno pritvaranje stranca, nadležno tijelo policije može strancu oduzeti slobodu radi privođenja sucu za prethodni postupak temeljem molbe nadležnog inozemnog tijela, bez obzira na to kako je molba upućena. U molbi trebaju biti navedeni podaci za utvrđivanje istovjetnosti stranca, narav i naziv kaznenog djela, broj odluke, datum, mjesto i naziv inozemnog tijela koje je zatražilo pritvor te izjava da će izručenje biti traženo redovnim putem.
- (2) Kada se pritvor odredi sukladno odredbi članka 418. stavka 1. ovoga Zakona i stranac bude priveden sucu za prethodni postupak, sudac za prethodni postupak će nakon njegova ispitivanja o pritvoru obavijestiti nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine.
- (3) Sudac za prethodni postupak će stranca pustiti na slobodu kada prestanu razlozi za pritvor ili ako molba za izručenje ne bude podnesena u roku koji je on odredio vodeći računa o udaljenosti države koja traži izručenje, a koji ne može biti dulji od tri mjeseca od dana pritvaranja stranca. O tom će se roku obavijestiti strana država. Na molbu strane države vijeće iz članka 24. stavka 6. ovoga Zakona može u opravdanim slučajevima taj rok produljiti, ali još najdulje za tri mjeseca.
- (4) Kada propisana molba bude podnesena u određenom roku, sudac za prethodni postupak će postupiti po članku 419. ovoga Zakona.

Članak 421. **Izvidne radnje**

- (1) Nakon ispitivanja Tužitelja i branitelja, sudac za prethodni postupak će, po potrebi, provesti i druge izvidne radnje radi utvrđivanja postoje li pretpostavke za izručenje stranca odnosno za predaju predmeta na kojima je ili pomoću kojih je počinjeno kazneno djelo, ako su ti predmeti oduzeti strancu.
- (2) Nakon provedenih izvida, sudac za prethodni postupak će spise izvida sa svojim mišljenjem dostaviti vijeću (članak 24. stavak 6.).
- (3) Ako je protiv stranca čije se izručenje traži kod domaćeg suda u tijeku kazneni postupak zbog istog ili drugog kaznenog djela, sudac za prethodni postupak će to naznačiti u spisima.

Članak 422. **Rješenje kojim se odbija izručenje**

- (1) Ako vijeće (članak 24. stavak 6.) ocijeni da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za izručenje, donijet će rješenje kojim se molba za izručenje odbija. To će se rješenje dostaviti vijeću žalbenog odjeljenja, koje će po ispitivanju Tužitelja rješenje potvrditi, ukinuti ili preinačiti.
- (2) Ako se stranac nalazi u pritvoru, vijeće može odlučiti da ostane u pritvoru do pravomoćnosti rješenja o odbijanju izručenja.
- (3) Pravomoćno rješenje kojim se izručenje odbija dostavit će se stranoj državi putem nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine.
- (4) Ukoliko se izručenje odbije iz razloga navedenih u članku 415. stav 1. toč. a) i b) ovog Zakona, rješenje kojim se odbija izručenje će se uz svu raspoloživu dokumentaciju, bez odlaganja, dostaviti i nadležnom tužiteljstvu u Bosni i Hercegovini radi pokretanja kaznenog postupka.

Članak 423. **Rješenje kojim se utvrđuju zakonske pretpostavke za izručenje**

Ako vijeće (članak 24. stavak 6.) ocijeni da su zakonske pretpostavke za izručenje stranca ispunjene, utvrdit će to rješenjem. Protiv toga rješenja stranac ima pravo žalbe vijeću žalbenog odjeljenja.

Članak 424. **Dostava odluke o izručenju**

Ako povodom žalbe vijeće žalbenog odjeljenja ocijeni da su zakonske pretpostavke za izručenje stranca ispunjene ili ako protiv takvog rješenja vijeća (članak 24. stavak 6.) žalba ne bude podnesena, predmet se dostavlja nadležnom ministarstvu Bosne i Hercegovine koje odlučuje o izručenju.

Članak 425. **Dozvola, odbijanje i odgoda izručenja**

- (1) Ministar nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine donosi rješenje kojim izručenje dozvoljava ili ne dozvoljava. Ministar može donijeti rješenje o odgodi izručenja jer je zbog drugog kaznenog djela kod domaćeg suda u tijeku kazneni postupak protiv stranca čije se izručenje traži ili jer se stranac nalazi na izdržavanju kazne u Bosni i Hercegovini.

(2) Ministar nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine može odbiti izručenje ako se radi o kaznenim djelima za koja je u domaćem zakonu propisana kazna zatvora do tri godine ili ako je inozemni sud izrekao kaznu oduzimanja slobode do jedne godine.

Članak 426. **Sadržaj rješenja o izručenju**

- (1) U rješenju kojim se dozvoljava izručenje stranca, navest će se:
- da se protiv njega ne može poduzeti kazneni progon za drugo kazneno djelo počinjeno prije izručenja,
  - da se prema njemu ne može izvršiti kazna za drugo kazneno djelo počinjeno prije izručenja,
  - da se prema njemu ne može primijeniti teža kazna od one koja mu je izrečena,
  - da se on ne smije izručiti trećoj državi radi progona za kazneno djelo počinjeno prije dozvoljenog izručenja.
- (2) Uz uvjete iz stavka 1. ovoga članka, u rješenju se mogu postaviti i drugi uvjeti za izručenje.

Članak 427. **Postupanje u slučaju većeg broja molbi za izručenje**

- (1) Ako izručenje iste osobe traži više stranih država zbog istog kaznenog djela, prvenstvo će se dati molbi države čiji je ta osoba državljanin, a ako ta država ne traži izručenje, onda molbi države na čijem je području kazneno djelo počinjeno, a ako je djelo počinjeno na području više država ili se ne zna gdje je počinjeno, molbi države koja je prva zatražila izručenje.
- (2) Ako izručenje iste osobe traži više stranih država zbog različitih kaznenih djela, prvenstvo će se dati molbi države čiji je ta osoba državljanin, a ako ta država ne traži izručenje, onda molbi države na čijem je području počinjeno najteže kazneno djelo, a ako su djela iste težine, molbi države koja je prva zatražila izručenje.

Odjeljak 2 - Postupak izručenja iz druge države u Bosnu i Hercegovinu

Članak 428. **Podnošenje molbe za izručenje**

- (1) Ako se protiv osobe koja se nalazi u stranoj državi vodi kazneni postupak u Bosni i Hercegovini ili ako je osobi koja se nalazi u stranoj državi domaći sud izrekao kaznu, ministar nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine može podnijeti molbu za izručenje.
- (2) Molba se podnosi diplomatskim putem i uz nju se prilažu isprave i podaci iz članka 416. ovoga Zakona.

Članak 429. **Molba za privremeno pritvaranje**

- (1) Kada postoji opasnost da će osoba za koju se traži izručenje pobjeći ili da će se sakriti, ministar nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine može i prije nego se postupi po članku 428. ovoga Zakona, tražiti da se protiv te osobe poduzmu potrebne mjere radi njenog pritvaranja.
- (2) U molbi za privremeno pritvaranje posebno će se naznačiti podaci o istovjetnosti tražene osobe, narav i naziv kaznenog djela, broj odluke, datum, mjesto i naziv tijela koje je odredilo pritvor odnosno podaci o pravomoćnosti presude te izjava da će se izručenje tražiti redovnim putem.

Članak 430.
Jamstva glede osobe koja je izručena

- (1) Ako tražena osoba bude izručena, prema njoj će se moći poduzeti kazneni progon odnosno izvršiti kazna samo za kazneno djelo za koje je izručenje dozvoljeno.
- (2) Ako je izručenje dozvoljeno pod određenim uvjetima glede vrste ili visine kazne koja se može izreći odnosno izvršiti i pod tim uvjetima bude prihvaćeno, Sud je pri izricanju kazne vezan tim uvjetima, a ako se radi o izvršenju već izrečene kazne, Sud koji je sudio u posljednjem stupnju preinačit će presudu i prilagoditi izrečenu kaznu uvjetima izručenja.
- (3) Ako je izručena osoba bila pritvorena u stranoj državi zbog kaznenog djela zbog kojeg je izručena, vrijeme koje je provela u pritvoru uračunat će se u kaznu.

Odjeljak 3 - Provođenje preko područja Bosne i Hercegovine

Članak 431.
Molba za provođenje i troškovi

- (1) Ako izručenje traži strana država od druge strane države, a tražena osoba bi se imala provesti preko područja Bosne i Hercegovine, provođenje može na molbu zainteresirane države dozvoliti ministar nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine, pod uvjetom da se ne radi o državljaninu Bosne i Hercegovine i da se izručenje ne obavlja za političko ili vojno kazneno djelo.
- (2) Molba za provođenje osobe preko područja Bosne i Hercegovine mora sadržavati sve podatke iz članka 416. ovoga Zakona.
- (3) Pod uvjetom uzajamnosti, troškovi provođenja osobe preko područja Bosne i Hercegovine isplaćuju se iz proračunskih sredstava Bosne i Hercegovine.

GLAVA XXXII - POSTUPAK ZA NAKNADU ŠTETE, REHABILITACIJU I OSTVARIVANJE DRUGIH PRAVA OSOBA KOJE SU NEOPRAVDANO OSUĐENE ILI KOJIMA JE NEUTEMELJENO ODUZETA SLOBODA

Članak 432.
Naknada štete zbog neopravdane osude

- (1) Pravo na naknadu štete zbog neopravdane osude ima osoba kojoj je bila pravomoćno izrečena kaznenopravna sankcija ili koja je proglašena krivom a oslobođena kazne, a kasnije je povodom izvanrednog pravnog lijeka obnovljeni postupak pravomoćno obustavljen ili je pravomoćnom presudom oslobođena optužbe ili je optužba odbijena, osim u sljedećim slučajevima:
  - a) ako je do obustave postupka ili presude kojom se optužba odbija došlo jer je u obnovljenom postupku Tužitelj odustao od progona, a do toga je odustanka došlo temeljem nagodbe s osumnjičnikom odnosno optuženikom,
  - b) ako je u obnovljenom postupku presudom optužba odbijena zbog nenadležnosti suda, a ovlaštenu je tužitelj poduzeo kazneni progon pred nadležnim sudom.
- (2) Osuđenik nema pravo na naknadu štete ako je svojim lažnim priznanjem ili na drugi način namjerno prouzročio svoju osudu, osim ako je na to bio prisiljen.

(3) U slučaju osude za kaznena djela u stjecaju, pravo na naknadu štete može se odnositi i na pojedina kaznena djela glede kojih su ispunjeni uvjeti za priznanje naknade.

Članak 433.

Zastara potraživanja naknade štete

(1) Pravo na naknadu štete zastarijeva protekom tri godine od dana pravomoćnosti presude kojom je optuženik oslobođen optužbe ili kojom je optužba odbijena odnosno pravomoćnosti rješenja Tužitelja ili Suda kojim je postupak obustavljen, a ako je povodom zahtjeva za podnošenje izvanrednog pravnog lijeka podnesena žalba vijeću žalbenog odjeljenja, od dana prijama odluke toga vijeća.

(2) Prije podnošenja Sudu tužbe za naknadu štete, oštećenik je dužan svojim se zahtjevom obratiti nadležnom ministarstvu Bosne i Hercegovine, radi postizanja nagodbe o postojanju štete te vrsti i visini naknade.

(3) U slučaju iz članka 434. stavka 1. ovoga Zakona, o zahtjevu se može rješavati samo ako ovlašteni tužitelj nije poduzeo progon pred nadležnim sudom u roku od tri mjeseca od dana prijama pravomoćne presude.

Članak 434.

Podnošenje tužbe za naknadu štete nadležnom sudu

(1) Ako zahtjev za naknadu štete ne bude usvojen ili po njemu nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine ne donese odluku u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, oštećenik može kod nadležnog suda podnijeti tužbu za naknadu štete.

(2) Ako je nagodba postignuta samo u dijelu odštetnoga zahtjeva, oštećenik može tužbu podnijeti glede ostatka zahtjeva.

(3) Tužba za naknadu štete podnosi se protiv Bosne i Hercegovine.

Članak 435.

Pravo nasljednika na naknadu štete

(1) Nasljednici oštećenika nasljeđuju samo pravo oštećenika na naknadu imovinske štete. Ako je oštećenik zahtjev već podnio, nasljednici mogu nastaviti postupak samo u granicama već postavljenog zahtjeva za naknadu imovinske štete.

(2) Nasljednici oštećenika mogu poslije njegove smrti nastaviti postupak za naknadu štete odnosno pokrenuti postupak ako je smrt oštećenika nastupila prije protoka roka zastare a da se oštećenik nije odrekao zahtjeva.

Članak 436.

Ostale osobe kojima pripada pravo na naknadu štete

(1) Pravo na naknadu štete pripada i:

a) osobi koja je bila u pritvoru, a kazneni postupak nije pokrenut ili je postupak obustavljen ili je pravomoćnom presudom pritvorenik oslobođen optužbe ili je optužba odbijena,

b) osobi koja je izdržavala kaznu oduzimanja slobode, a povodom obnove kaznenog postupka izrečena joj je kazna oduzimanja slobode u trajanju kraćem od kazne koju je izdržala ili joj je izrečena kaznenopravna sankcija koja se ne sastoji u oduzimanju slobode ili je proglašena krivom a oslobođena kazne,

c) osobi kojoj je zbog pogreške ili nezakonitog rada tijela sloboda neutemeljeno oduzeta ili je u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne ili mjere dulje zadržana,

d) osobi koja je u pritvoru provela dulje vremena nego što traje kazna zatvora koja joj je izrečena.

(2) Osobi kojoj je sloboda oduzeta bez zakonskog temelja, pripada pravo na naknadu štete ako joj nije određen pritvor, niti joj je vrijeme oduzimanja slobode uračunato u kaznu izrečenu za kazneno djelo ili za prekršaj.

(3) Naknada štete ne pripada osobi koja je svojim nedozvoljenim postupcima prouzročila oduzimanje slobode. U slučajevima iz stavka 1. točke a) ovoga članka isključeno je pravo na naknadu štete i ako su postojale okolnosti iz članka 432. stavka 1. ovoga Zakona ili ako je postupak obustavljen temeljem članka 205. ovoga Zakona.

(4) U postupku za naknadu štete u slučajevima iz st. 1. i 2. ovoga članka, smisleno se primjenjuju odredbe ove Glave.

Članak 437.

Naknada štete prouzročene sredstvima javnog priopćavanja

Ako je slučaj na koji se odnosi neopravdana osuda ili neutemeljeno oduzimanje slobode nekoj osobi prikazan u sredstvima javnog priopćavanja i time povrijeđen ugled te osobe, Sud će na njen zahtjev objaviti u novinama ili drugom sredstvu javnog priopćavanja priopćenje o odluci iz koje proizilazi neopravdanost ranije osude odnosno neutemeljenost oduzimanja slobode. Ako slučaj nije prikazan u sredstvu javnog priopćavanja, takvo će se priopćenje na zahtjev te osobe dostaviti tijelu ili pravnoj osobi u kojoj je ta osoba zaposlena, a ako je to za njenu rehabilitaciju potrebno i političkoj stranci ili udruženju građana.

Članak 438.

Osobe kojima pripada pravo podnošenja odštetnog zahtjeva

(1) Poslije smrti osuđenika pravo na podnošenje odštetnoga zahtjeva pripada njegovu bračnom ili izvanbračnom drugu, djeci, roditeljima, braći i sestrama.

(2) Zahtjev iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti i ako zahtjev za naknadu štete nije bio podnesen.

(3) Neovisno o uvjetima iz članka 432. ovoga Zakona, zahtjev iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti i kada je povodom izvanrednog pravnog lijeka pravna kvalifikacija djela izmijenjena, ako je u ranijoj presudi bio teže povrijeđen ugled osuđenika zbog pravne kvalifikacije djela.

(4) Zahtjev iz st. 1. do 3. ovoga članka podnosi se Sudu u roku od šest mjeseci. O zahtjevu odlučuje vijeće (članak 24. stavak 6.). Prilikom odlučivanja o zahtjevu smisleno se primjenjuju odredbe članka 432. st. 2. i 3. i članka 436. stavka 3. ovoga Zakona.

Članak 439.

Rehabilitacija

Sud će po službenoj dužnosti donijeti rješenje kojim se poništava upis neopravdane osude u kaznenoj evidenciji. Rješenje se dostavlja tijelu nadležnom za vođenje kaznene evidencije. O poništenome upisu nikome se ne smiju davati podaci iz kaznene evidencije.

Članak 440.

Zabrana uporabe podataka

Osoba koja je bilo na koji način došla do podataka koji se odnose na neopravdanu osudu ili na neutemeljeno oduzimanje slobode, ne može uporabiti te podatke na način koji bi bio štetan za rehabilitaciju osobe protiv koje je kazneni postupak vođen.

Članak 441.

Pravo na naknadu štete u svezi zaposlenja

(1) Osobi kojoj je zbog neopravdane osude ili neutemeljenog oduzimanja slobode prestalo zaposlenje ili svojstvo osiguranika socijalnog osiguranja, priznaje se radni staž i staž osiguranja kao da je radila za vrijeme za koje je zbog neopravdane osude ili neutemeljenog oduzimanja slobode staž izgubila. U staž se uračunava i vrijeme nezaposlenosti do koje je došlo zbog neopravdane osude ili neutemeljenog oduzimanja slobode, a koja nije nastala krivnjom te osobe.

(2) Prilikom svakog rješavanja o pravu na koje utječe duljina radnog staža ili staža osiguranja, nadležno tijelo ili druga pravna osoba uzet će u obzir staž priznat odredbom stavka 1. ovoga članka.

(3) Ako tijelo ili pravna osoba iz stavka 2. ovoga članka ne uzme u obzir staž priznat odredbom stavka 1. ovoga članka, oštećena osoba može zahtijevati da sud utvrdi da je priznavanje toga vremena staža nastupilo po zakonu. Tužba se podnosi protiv tijela ili pravne osobe koja osporava priznati staž i protiv Bosne i Hercegovine.

(4) Na zahtjev tijela ili pravne osobe kod koje se pravo iz stavka 2. ovoga članka ostvaruje, isplatit će se iz proračunskih sredstava Bosne i Hercegovine propisani doprinosi za vrijeme za koje je odredbom stavka 1. ovoga članka staž priznat.

(5) Staž osiguranja priznat odredbom stavka 1. ovoga članka u cjelini se uračunava u mirovinski staž.

GLAVA XXXIII - POSTUPAK ZA IZDAVANJE POTJERNICE I OBJAVE

Članak 442.

Traženje adrese

Ako se ne zna prebivalište ili boravište osumnjičenika odnosno optuženika, kada je to po odredbama ovoga Zakona prijeko potrebno, Tužitelj odnosno Sud će od tijela policije zatražiti da osumnjičenika odnosno optuženika potraže i da Tužitelja odnosno Sud obavijeste o njegovoj adresi.

Članak 443.

Uvjeti za izdavanje potjernice

(1) Izdavanje potjernice može se naložiti kada se osumnjičenik odnosno optuženik protiv kojega je pokrenut kazneni postupak zbog kaznenog djela za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna nalazi u bijegu, a za njega postoji dovedbeni nalog ili rješenje o određivanju pritvora.

(2) Izdavanje potjernice nalaže Sud.

(3) Izdavanje potjernice naložit će se i u slučaju bijega osuđenika iz ustanove u kojoj izdržava kaznu bez obzira na visinu kazne, ili bijega iz ustanove u kojoj izdržava zavodsku mjeru povezanu s oduzimanjem slobode. U takvom slučaju nalog izdaje ravnatelj ustanove.

(4) Nalog Suda ili ravnatelja ustanove za izdavanje potjernice dostavlja se radi izvršenja tijelima policije.

Članak 444.

Izdavanje objave

(1) Ako su o pojedinim predmetima koji su u vezi s kaznenim djelom potrebni podaci, ili te predmete treba pronaći, a naročito ako je to potrebno radi utvrđivanja istovjetnosti pronađenog nepoznata mrtvog tijela, naložit će se izdavanje objave kojom će se zatražiti da se podaci ili obavijesti dostave tijelu koje vodi postupak.

(2) Tijela policije mogu objavljivati i fotografije mrtvih tijela i nestalih osoba ako postoje osnove sumnje da je do smrti ili nestanka tih osoba došlo zbog kaznenog djela.

Članak 445.
Povlačenje potjernice ili objave

Tijelo koje je naložilo izdavanje potjernice ili objave dužno ih je odmah povući kada se pronađe tražena osoba ili predmet, ili kada nastupi zastara kaznenog progona ili izvršenja kazne, ili drugi razlozi zbog kojih potjernica ili objava nije više potrebna.

Članak 446.
Tko raspisuje potjernicu ili objavu

(1) Potjernicu i objavu raspisuje nadležno policijsko tijelo koje određuje Sud u svakom pojedinom slučaju odnosno ustanova iz koje je pobjegla osoba na izdržavanju kazne ili završne mjere.

(2) Ako je vjerojatno da se osoba za kojom je izdana potjernica nalazi u inozemstvu, međunarodnu potjernicu može raspisati nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine.

GLAVA XXXIV - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 447.
Nadležno ministarstvo

U smislu ovoga Zakona, nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine je ministarstvo kojemu je povjereno obavljanje poslova iz oblasti pravosuđa.

Članak 448.
Pravosudna policija

Ako do stupanja na snagu ovoga Zakona pravosudna policija ne otpočne s radom, ovlasti pravosudne policije predviđene ovim Zakonom obavljat će tijela policije u Bosni i Hercegovini odnosno pravosudna policija entiteta.

Članak 449.
Ustupanje predmeta iz nadležnosti Suda

(1) Predmete iz nadležnosti Suda primljene u rad kod drugih sudova do stupanja na snagu ovoga Zakona, okončat će ti sudovi ukoliko je u tim predmetima optužnica potvrđena, odnosno stupila na pravnu snagu.

(2) Predmete iz nadležnosti Suda primljene u rad kod drugih sudova, odnosno tužiteljstava, i u kojima optužnica nije stupila na pravnu snagu, odnosno nije potvrđena, dovršit će ti sudovi, osim ako Sud po službenoj dužnosti ili na obrazložen prijedlog stranaka ili branitelja, ne odluči da preuzme takav predmet.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovog članka, nakon odluke Suda o preuzimanju predmeta, kazneni postupak će se nastaviti sukladno ovim Zakonu.

Članak 450.

Donošenje podzakonskih propisa

Podzakonski propisi predviđeni ovim Zakonom donijet će se najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 451. Stupanje na snagu ovoga Zakona

Ovaj Zakon stupio je na snagu 1. ožujka 2003. godine.

PS BiH broj 78/03
27. lipnja 2003. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Šefik Džaferović, v. r.

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Velimir Jukić, v. r.